

**Dwie opowieści o tym jak
kombinatoryka enumeratywna
doprowadziła do znalezienia
niespodziewanych związków w
matematyce**

Maciej Dołęga, IM PAN

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,
 $a_n = n!$

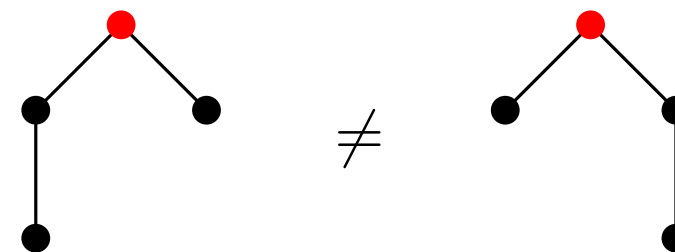
Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,
 $a_n = n!$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,
 $a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,
 $a_n = n!$
- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,
 $a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$
- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,
 $a_n = n^{n-2}$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,
 $a_n = n!$
- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,
 $a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$
- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,
 $a_n = n^{n-2}$

**Ciekawe
statystyki na $\mathcal{A}_n$
- wzmocnienie!**

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 341\mathbf{5}276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\} \quad \sigma = 3415276, \sigma \in \mathcal{A}_{7,6}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

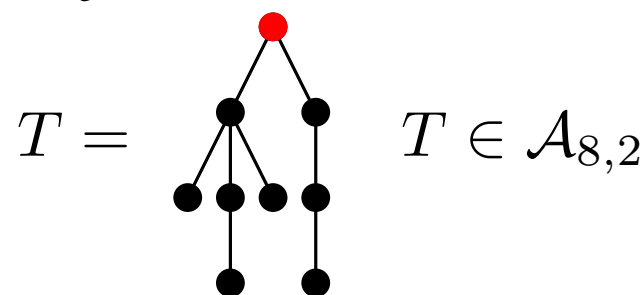
$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

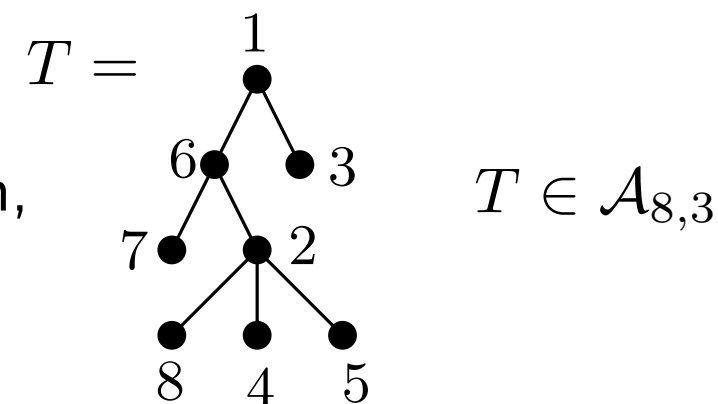
$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : T \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

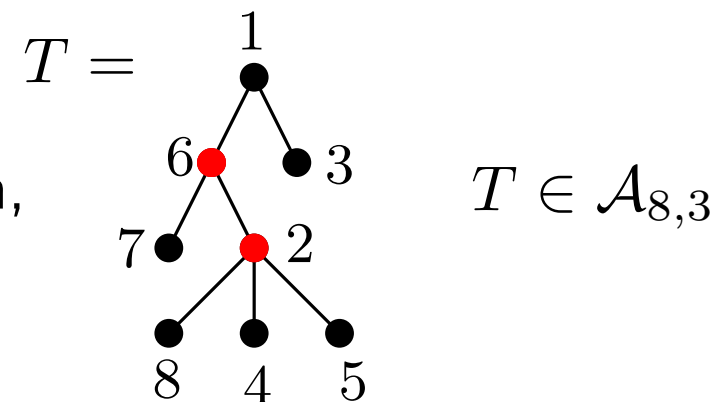
$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : T \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

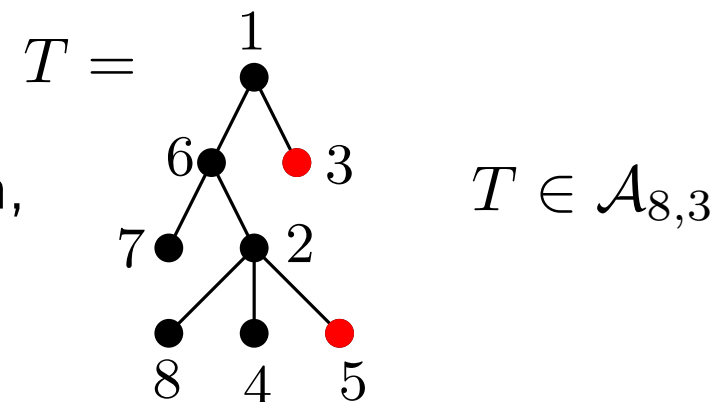
$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : T \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

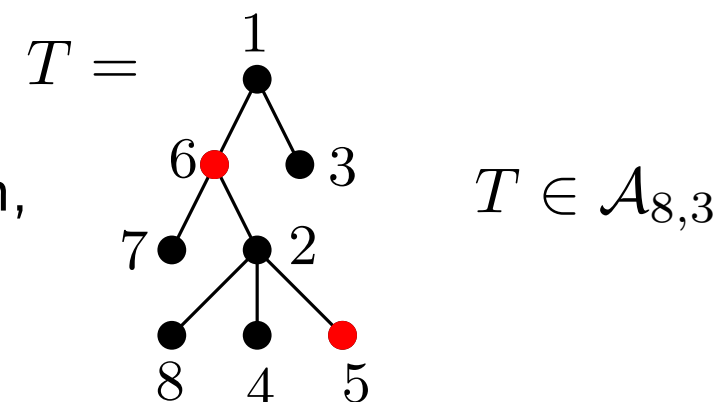
$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : T \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. I

Pytanie: Niech $\{\mathcal{A}_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ będzie kolekcją skończonych zbiorów pewnych interesujących (kombinatorycznie) obiektów. Co możemy powiedzieć o liczbie $a_n := |\mathcal{A}_n|$?

Przykłady:

- $\mathcal{A}_n$ — grupa permutacji zbioru $\{1, 2, \dots, n\}$,

$$a_n = n!$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{\sigma \in \mathcal{A}_n : \sigma \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

$$a_{n,k} = [q^k] \{n\}!_q, \text{ gdzie } \{n\}!_q := \{1\}_q \{2\}_q \cdots \{n\}_q \text{ i } \{n\}_q = 1 + q + \cdots + q^{n-1}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór drzew ukorzenionych o n krawędziach,

$$a_n = \text{Catalan}(n) := \frac{1}{n+1} \binom{2n}{n}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : \deg(v_{\text{root}}) = k\}$$

$$a_{n,k} = \frac{k}{2n-k} \binom{2n-k}{n-k}$$

- $\mathcal{A}_n$ — zbiór poetykietowanych drzew o n wierzchołkach,

$$a_n = n^{n-2}$$

$$\mathcal{A}_{n,k} = \{T \in \mathcal{A}_n : T \text{ ma } k \text{ inwersji}\}$$

nie znamy zwartej formuły na $a_{n,k}$, ale znamy jej funkcję tworzącą!

Kombinatoryka enumeratywna cz. II

Pomysł: Zamiast liczyć obiekty zrozum ich funkcję tworzącą!

Kombinatoryka enumeratywna cz. II

Pomysł: Zamiast liczyć obiekty zrozum ich funkcję tworzącą!

$$\mathcal{A} = \bigcup_{n \geq 0} \mathcal{A}_n,$$

$$f_{\mathcal{A}}(t) := \sum_{n \geq 0} \sum_{a \in \mathcal{A}_n} t^n = \sum_{n \geq 0} a_n t^n.$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. II

Pomysł: Zamiast liczyć obiekty zrozum ich funkcję tworzącą!

$$\mathcal{A} = \bigcup_{n \geq 0} \mathcal{A}_n,$$

$$f_{\mathcal{A}}(t) := \sum_{n \geq 0} \sum_{a \in \mathcal{A}_n} t^n = \sum_{n \geq 0} a_n t^n.$$

Wzmocnienie:

$$\mathcal{A} = \bigcup_{n_1, n_2, \dots, n_l \geq 0} \mathcal{A}_{n_1, \dots, n_l},$$

$$f_{\mathcal{A}}(t_1, \dots, t_l) := \sum_{n_1, \dots, n_l \geq 0} \sum_{a \in \mathcal{A}_{n_1, \dots, n_l}} t_1^{n_1} \cdots t_l^{n_l}.$$

Kombinatoryka enumeratywna cz. II

Pomysł: Zamiast liczyć obiekty zrozum ich funkcję tworzącą!

$$\mathcal{A} = \bigcup_{n \geq 0} \mathcal{A}_n,$$

$$f_{\mathcal{A}}(t) := \sum_{n \geq 0} \sum_{a \in \mathcal{A}_n} t^n = \sum_{n \geq 0} a_n t^n.$$

Wzmocnienie:

$$\mathcal{A} = \bigcup_{n_1, n_2, \dots, n_l \geq 0} \mathcal{A}_{n_1, \dots, n_l},$$

$$f_{\mathcal{A}}(t_1, \dots, t_l) := \sum_{n_1, \dots, n_l \geq 0} \sum_{a \in \mathcal{A}_{n_1, \dots, n_l}} t_1^{n_1} \cdots t_l^{n_l}.$$

Przykłady:

- $\mathcal{A}$ — zbiór permutacji liczonych względem rozmiaru i liczby inwersji,

$$f_{\mathcal{A}}(t, q) = \sum_{n \geq 0} \frac{t^n}{(q-1)^n} \prod_{i=1}^n (q^i - 1)$$

- $\mathcal{A}$ — zbiór drzew ukorzenionych liczonych ze względu na liczbę krawędzi i stopień korzenia,

$$f_{\mathcal{A}}(t, q) = \frac{2}{2 - qt - \sqrt{t^2 - 4t^3}}$$

- $\mathcal{A}$ — zbiór poetykietowanych drzew liczonych ze względu na liczbę wierzchołków i liczbę inwersji,

$$\exp\left(\sum_{n \geq 1, k \geq 0} a_{n,k} \frac{t^n \cdot q^k \cdot (q-1)^n}{n!}\right) = \sum_{n \geq 0} q^{\binom{n}{2}} \frac{t^n}{n!}$$

O tym jak kombinatoryka
enumeratywna pomogła
rozwiązać problem Ulama (i
znacznie więcej)

Problem Ulama

σ_n - ciąg liczb naturalnych długości n .

Przykład: $\sigma_8 = 8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10$.

Najdłuższe podciągi rosnące:

8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10

Problem Ulama

σ_n - ciąg liczb naturalnych długości n .

Przykład: $\sigma_8 = 8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10$.

Najdłuższe podciągi rosnące:

8, **1**, **3**, 20, 2, 11, **5**, **10**

Problem Ulama

σ_n - ciąg liczb naturalnych długości n .

Przykład: $\sigma_8 = 8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10$.

Najdłuższe podciągi rosnące:

8, **1**, 3, 20, **2**, 11, **5**, **10**

Problem Ulama

σ_n - ciąg liczb naturalnych długości n .

Przykład: $\sigma_8 = 8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10$.

Najdłuższe podciągi rosnące:

8, **1**, 3, 20, **2**, 11, **5**, **10**

$\ell(\sigma)$ - długość najdłuższego podciągu rosnącego w σ

Pytanie [Ulam '61]: Niech $\sigma_n \in S_n$ będzie losową permutacją (miara jednostajna). Jak zachowuje się zmienna losowa $\ell(\sigma_n)$, gdy $n \rightarrow \infty$?

Problem Ulama

σ_n - ciąg liczb naturalnych długości n .

Przykład: $\sigma_8 = 8, 1, 3, 20, 2, 11, 5, 10$.

Najdłuższe podciągi rosnące:

8, **1**, 3, 20, **2**, 11, **5**, **10**

$\ell(\sigma)$ - długość najdłuższego podciągu rosnącego w σ

Pytanie [Ulam '61]: Niech $\sigma_n \in S_n$ będzie losową permutacją (miara jednostajna). Jak zachowuje się zmienna losowa $\ell(\sigma_n)$, gdy $n \rightarrow \infty$?

Hipoteza Ulama: Istnieje stała c taka, że $\frac{\ell(\sigma_n)}{\sqrt{n}} \rightarrow c$ według prawdopodobieństwa, gdy $n \rightarrow \infty$.

Diagramy i tableaux Younga - mistyczna tożsamość...

Definicja: Partycja λ liczby naturalnej n to skończony, nierosnący ciąg liczb naturalnych $\lambda = (\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_\ell)$ taki, że $\sum_i \lambda_i = n$ (ozn. $|\lambda| = n$).

Przykład: $\lambda = (7, 5, 3, 3, 1)$, $|\lambda| = 19$, $\ell(\lambda) = 5$.

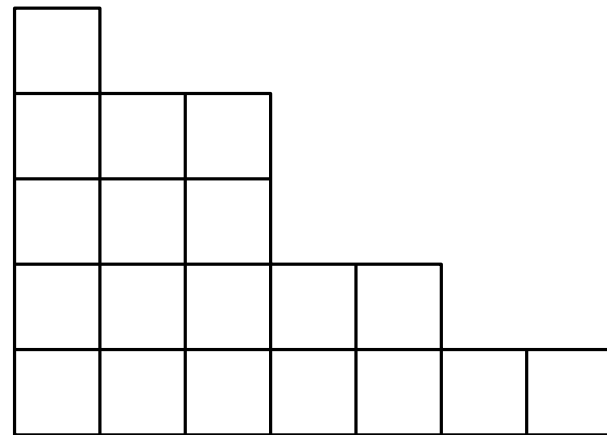

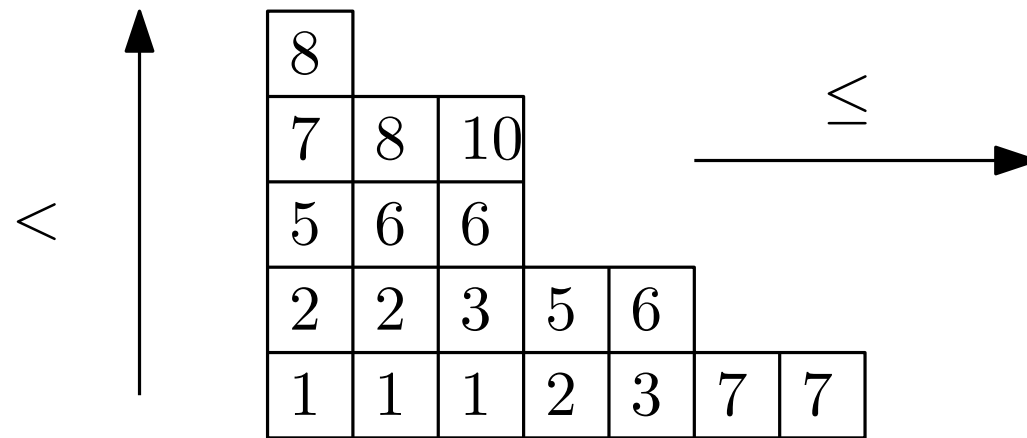
Diagram Younga λ

Diagramy i tableaux Younga - mistyczna tożsamość...

Definicja: Partycja λ liczby naturalnej n to skończony, nierosnący ciąg liczb naturalnych $\lambda = (\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_\ell)$ taki, że $\sum_i \lambda_i = n$ (ozn. $|\lambda| = n$).

Przykład: $\lambda = (7, 5, 3, 3, 1)$, $|\lambda| = 19$, $\ell(\lambda) = 5$.

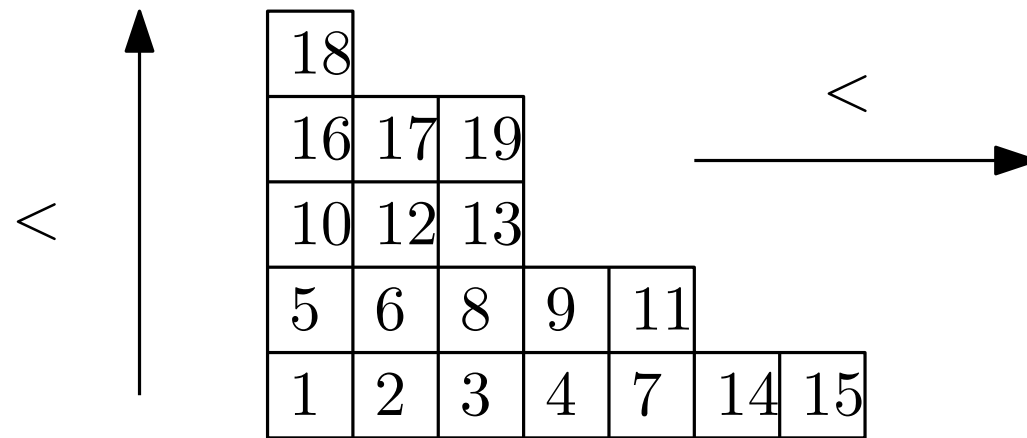

Półstandardowe tableaux Younga $T \in SSYT(\lambda)$

Diagramy i tableaux Younga - mistyczna tożsamość...

Definicja: Partycja λ liczby naturalnej n to skończony, nierosnący ciąg liczb naturalnych $\lambda = (\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_\ell)$ taki, że $\sum_i \lambda_i = n$ (ozn. $|\lambda| = n$).

Przykład: $\lambda = (7, 5, 3, 3, 1)$, $|\lambda| = 19$, $\ell(\lambda) = 5$.

Standardowe tableau Younga $T \in SYT(\lambda)$

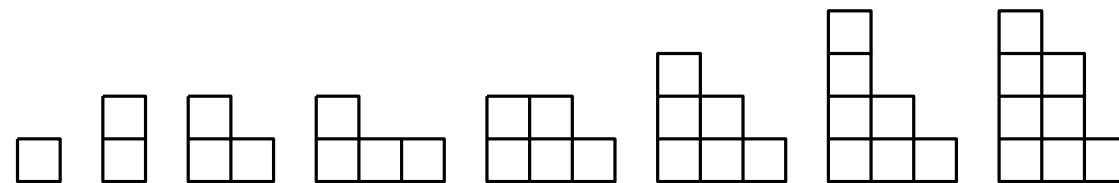
Diagramy i tableaux Younga - mistyczna tożsamość...

Definicja: Partycja λ liczby naturalnej n to skończony, nierosnący ciąg liczb naturalnych $\lambda = (\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_\ell)$ taki, że $\sum_i \lambda_i = n$ (ozn. $|\lambda| = n$).

Przykład: $\lambda = (7, 5, 3, 3, 1)$, $|\lambda| = 19$, $\ell(\lambda) = 5$.

Uwaga Standardowe tableau Younga rozmiaru $n \leftrightarrow$ ciąg diagramów Younga $\lambda^1 \subset \lambda^2 \subset \dots \subset \lambda^n$ tżę $|\lambda^i| = i$.

Przykład:

7		
6	8	
2	5	
1	3	4

Diagramy i tableaux Younga - mistyczna tożsamość...

Definicja: Partycja λ liczby naturalnej n to skończony, nierosnący ciąg liczb naturalnych $\lambda = (\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_\ell)$ taki, że $\sum_i \lambda_i = n$ (ozn. $|\lambda| = n$).

Przykład: $\lambda = (7, 5, 3, 3, 1)$, $|\lambda| = 19$, $\ell(\lambda) = 5$.

Mistyczna tożsamość: (konsekwencja teorii reprezentacji grup permutacji)

$$\sum_{\lambda \vdash n} |SYT(\lambda)|^2 = n!$$

Pytanie: Czy istnieje naturalna bijekcja:

$$F: S_n \rightarrow \bigcup_{|\lambda|=n} SYT(\lambda) \times SYT(\lambda).$$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41)$$

74	99		
23	53	70	
16	37	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$

74	99		
23	53	70	
16	37	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99			
23	53	70		
16	37	41	82	

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9			
4	6	7		
1	2	3	5	

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99			
23	53	70		
16	37	41	82	

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9			
4	6	7		
1	2	3	5	

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, \mathbf{17})$$

74	99			
23	53	70		
16	37	41	82	

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99			
23	53	70		
16		41	82	

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9			
4	6	7		
1	2	3	5	

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99			
23	53	70		
16	17	41	82	

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9			
4	6	7		
1	2	3	5	

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	53	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	53	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	53	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74			
53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74			
53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

10			
8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

← nowa klatka

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74			
53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

10			
8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Algorytm RSK

Wejście

- słowo $w = (w_1, \dots, w_n) \in \mathbb{N}_{\geq 0}^n$

Przykład:

$$w = (23, 53, 74, 16, 99, 70, 82, 37, 41, 17)$$

74			
53	99		
23	37	70	
16	17	41	82

insertion tableau $P(w)$

Wyjście:

- półstandardowe tableau $P \in SSYT(\lambda)$
- standardowe tableau $Q \in SYT(\lambda)$
gdzie $\lambda \vdash n$ jest diagramem Younga o n klatkach

10			
8	9		
4	6	7	
1	2	3	5

recording tableau $Q(w)$

Twierdzenie: [Robinson–Schensted–Knuth '38 + '61+'70]

- RSK: $\mathbb{N}_+^n \rightarrow \bigcup_{|\lambda|=n} SSYT(\lambda) \times SYT(\lambda)$ jest bijekcją
- $\ell(\sigma) = \lambda_1$ dla permutacji σ .

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$, gdzie $\sigma_n \in S_n$

Pytanie: Jak policzyć liczbę $|SYT(\lambda)|$?

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ jest diagramem Younga wylosowanym z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

miara Plancherela

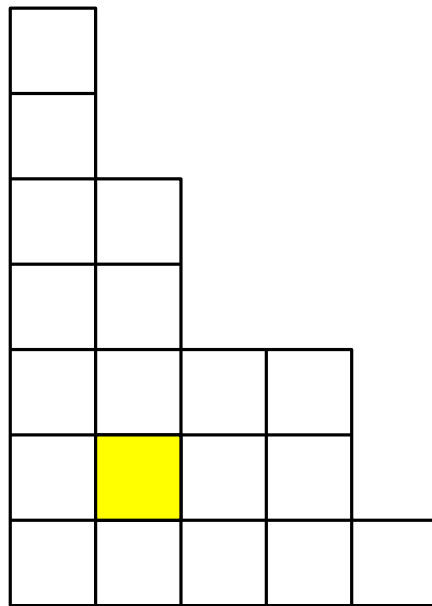
Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

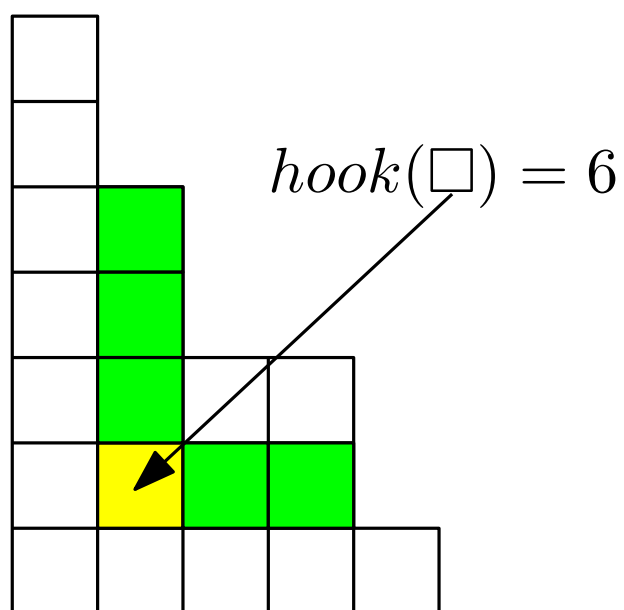
Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

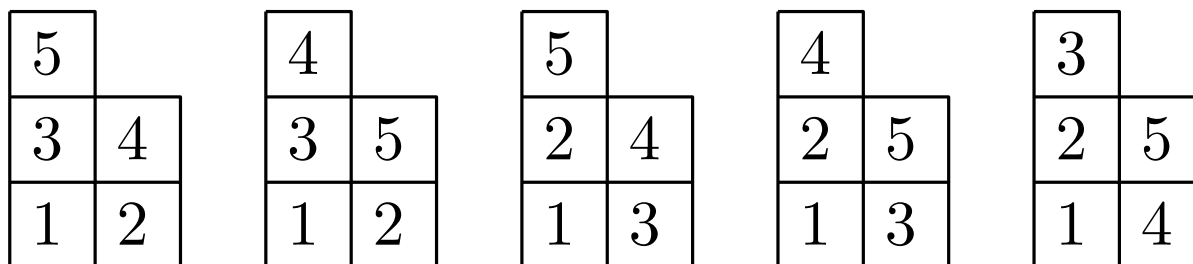

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

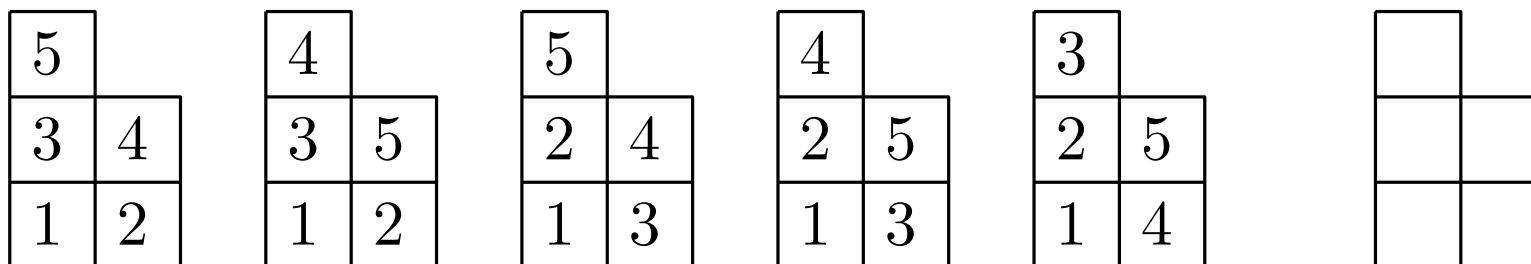

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

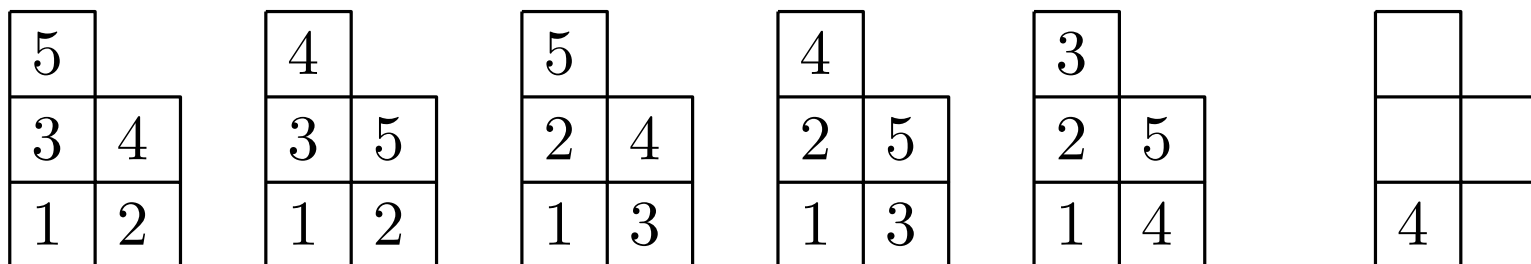

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

5	
3	4
1	2

4	
3	5
1	2

5	
2	4
1	3

4	
2	5
1	3

3	
2	5
1	4

4	2

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

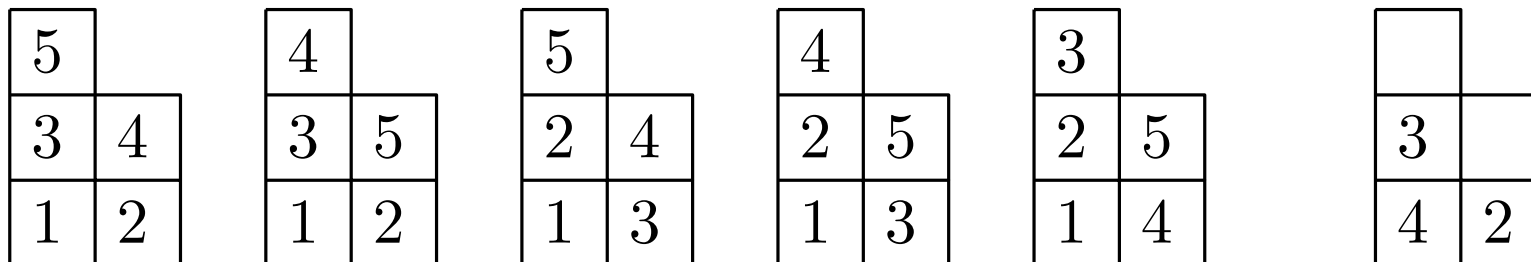

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

5	
3	4
1	2

4	
3	5
1	2

5	
2	4
1	3

4	
2	5
1	3

3	
2	5
1	4

1	
3	
4	2

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ
jest diagramem Younga wylosowanym
z prawdopodobieństwem
proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

5	
3	4
1	2

4	
3	5
1	2

5	
2	4
1	3

4	
2	5
1	3

3	
2	5
1	4

1	
3	1
4	2

Nowe spojrzenie na problem Ulama

Wniosek:

Rozkład zmiennej losowej $\ell(\sigma_n)$,
gdzie $\sigma_n \in S_n$

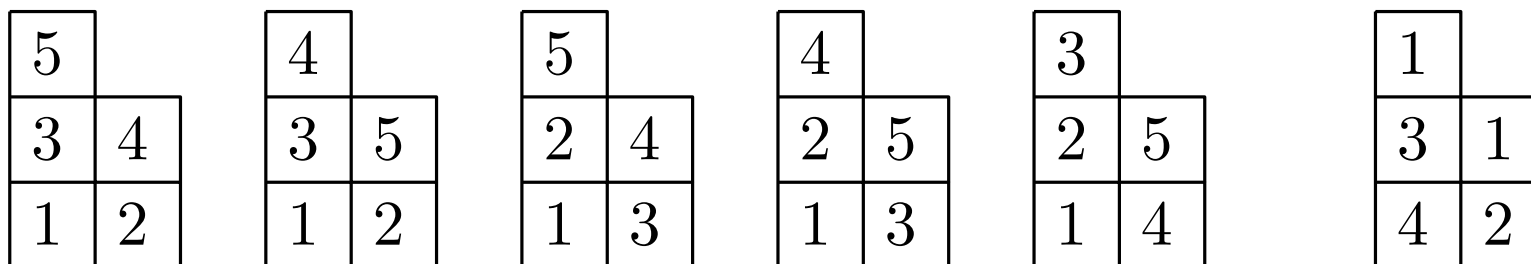

Rozkład zmiennej losowej λ_1 gdzie λ jest diagramem Younga wylosowanym z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do $|SYT(\lambda)|^2$.

Twierdzenie [Frame–Robinson–Thrall '53]:

$$|SYT(\lambda)| = \frac{n!}{\prod_{\square \in \lambda} hook(\square)}.$$

Przykład:

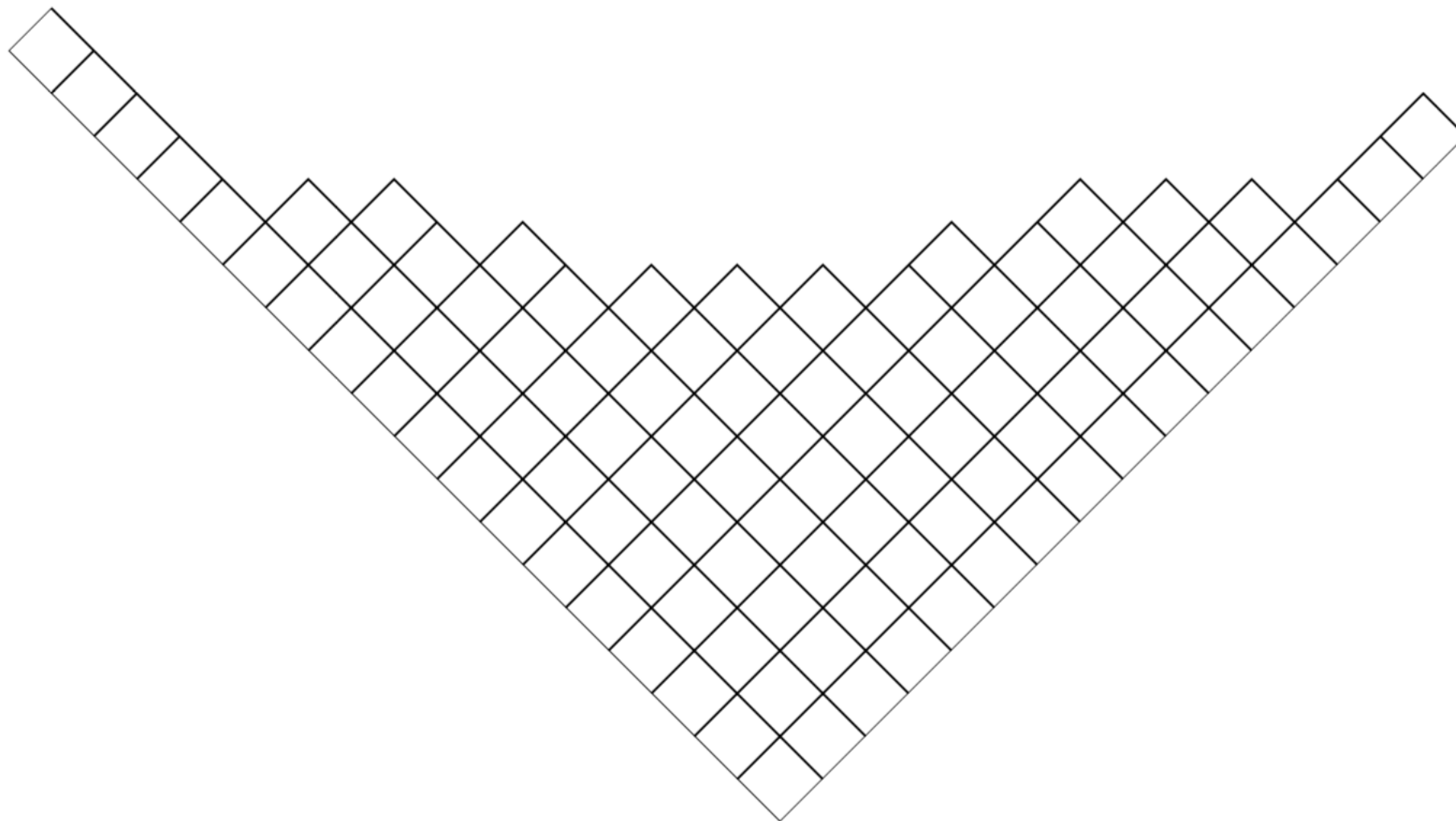
$$|SYT((2, 2, 1))| = \frac{5!}{1 \cdot 1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4} = 5.$$

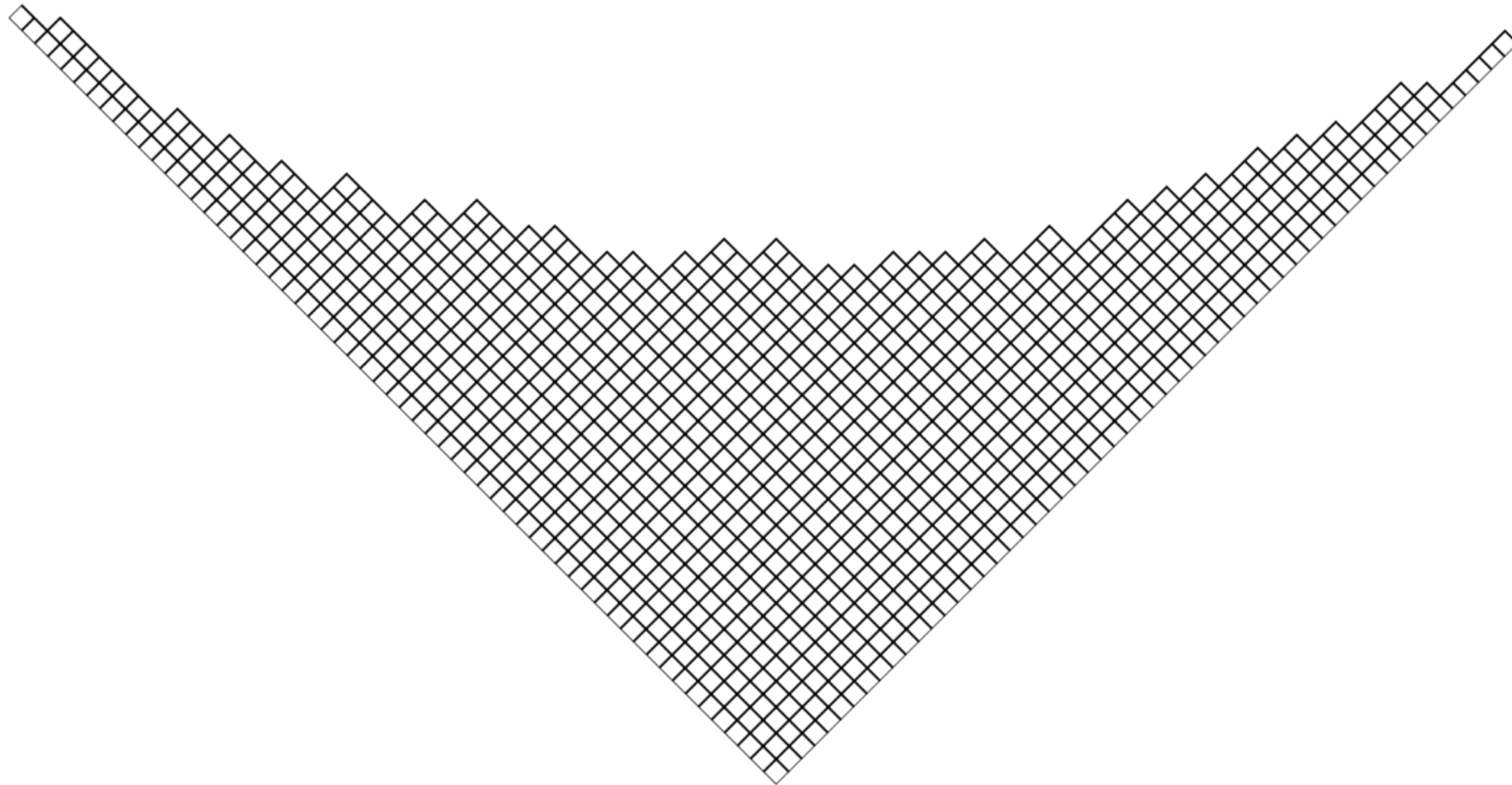
Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

Pomysł: Jeśli nie możesz rozwiązać łatwego problemu, spróbuj rozwiązać trudniejszy.

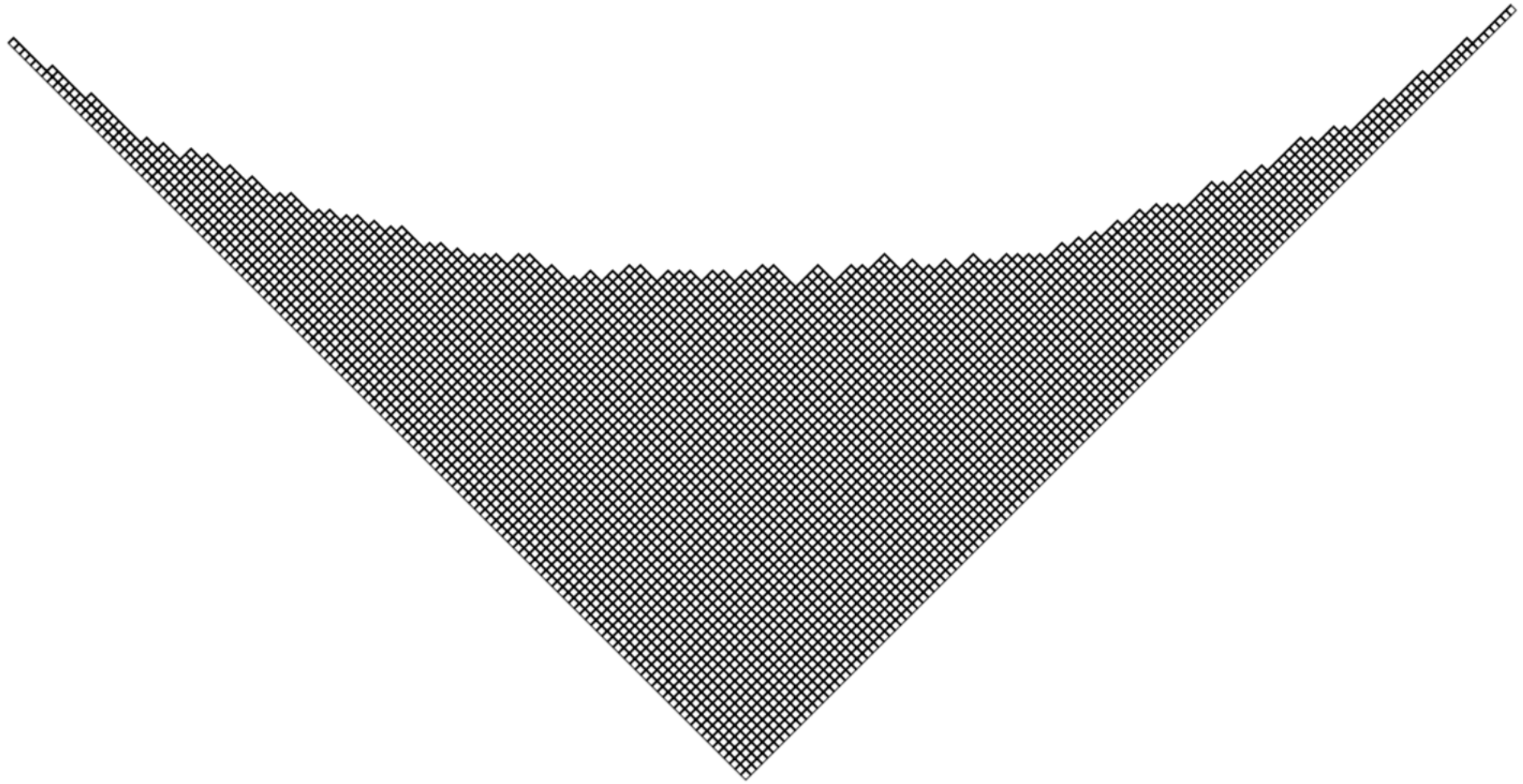
Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

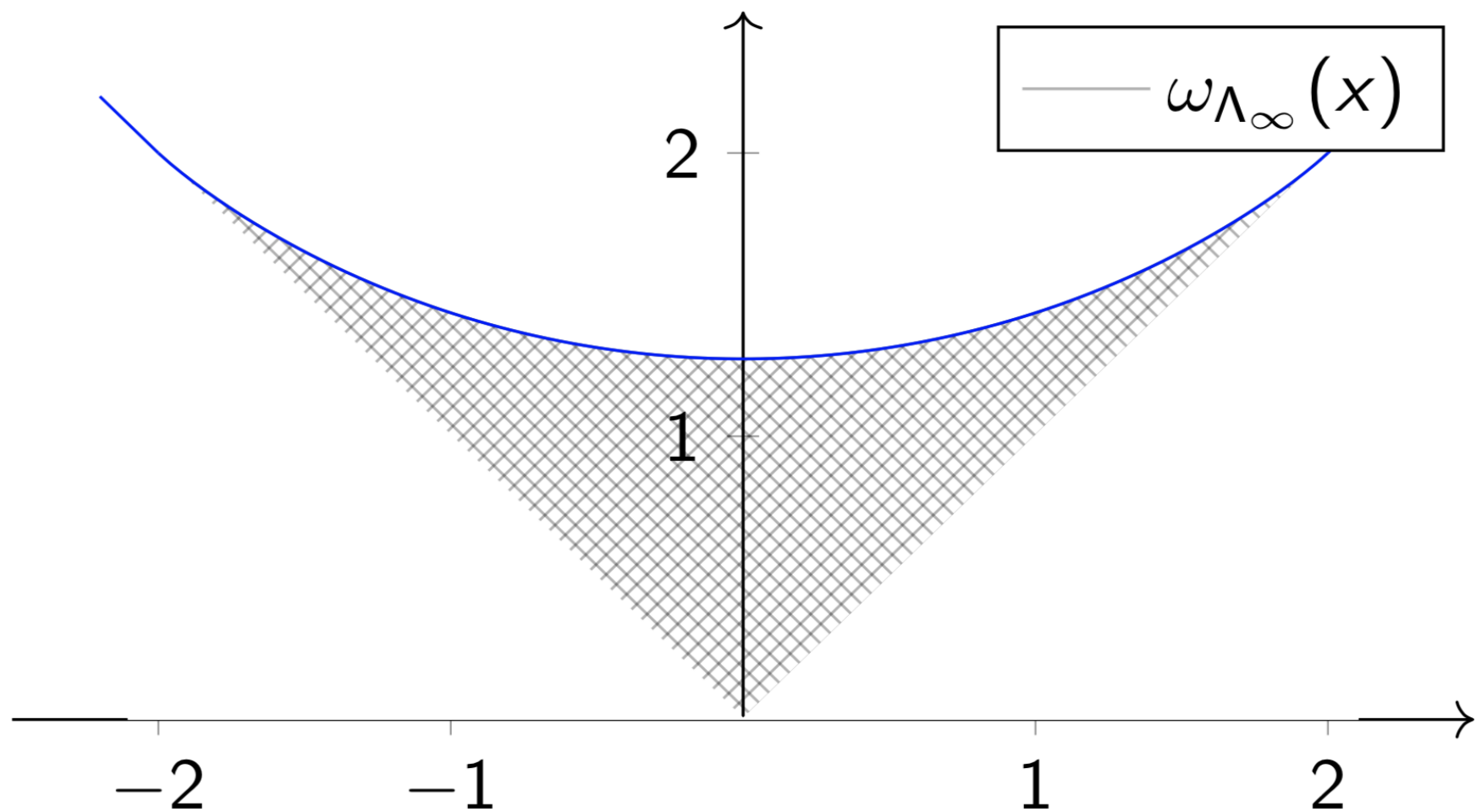
Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

$$\omega_{\Lambda_\infty}(x) = \begin{cases} |x| & \text{if } |x| \geq 2; \\ \frac{2}{\pi} \left(x \cdot \arcsin \frac{x}{2} + \sqrt{4 - x^2} \right) & \text{otherwise.} \end{cases}$$

Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

Pomysł: Jeśli nie możesz rozwiązać łatwego problemu, spróbuj rozwiązać trudniejszy.

Twierdzenie: [Vershik–Kerov, Logan–Schepp '77]

Jeśli λ_n jest diagramem Younga wylosowanym względem miary Plancherela to jego profil zbiega do ω_{Λ_∞} gdy $n \rightarrow \infty$.

Obserwacja Logana–Scheppa Vershika–Kerova

Pomysł: Jeśli nie możesz rozwiązać łatwego problemu, spróbuj rozwiązać trudniejszy.

Twierdzenie: [Vershik–Kerov, Logan–Schepp '77]

Jeśli λ_n jest diagramem Younga wylosowanym względem miary Plancherela to jego profil zbiega do ω_{Λ_∞} gdy $n \rightarrow \infty$.

Wniosek: $\frac{\ell(\sigma_n)}{\sqrt{n}} \rightarrow 2$ według prawdopodobieństwa gdy $n \rightarrow \infty$.

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

co tu jest ukryte?

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

Hipoteza: [Odlyzko–Rains '93]

$$\text{Var}(\ell(\sigma_n)) \sim n^{1/3}$$

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

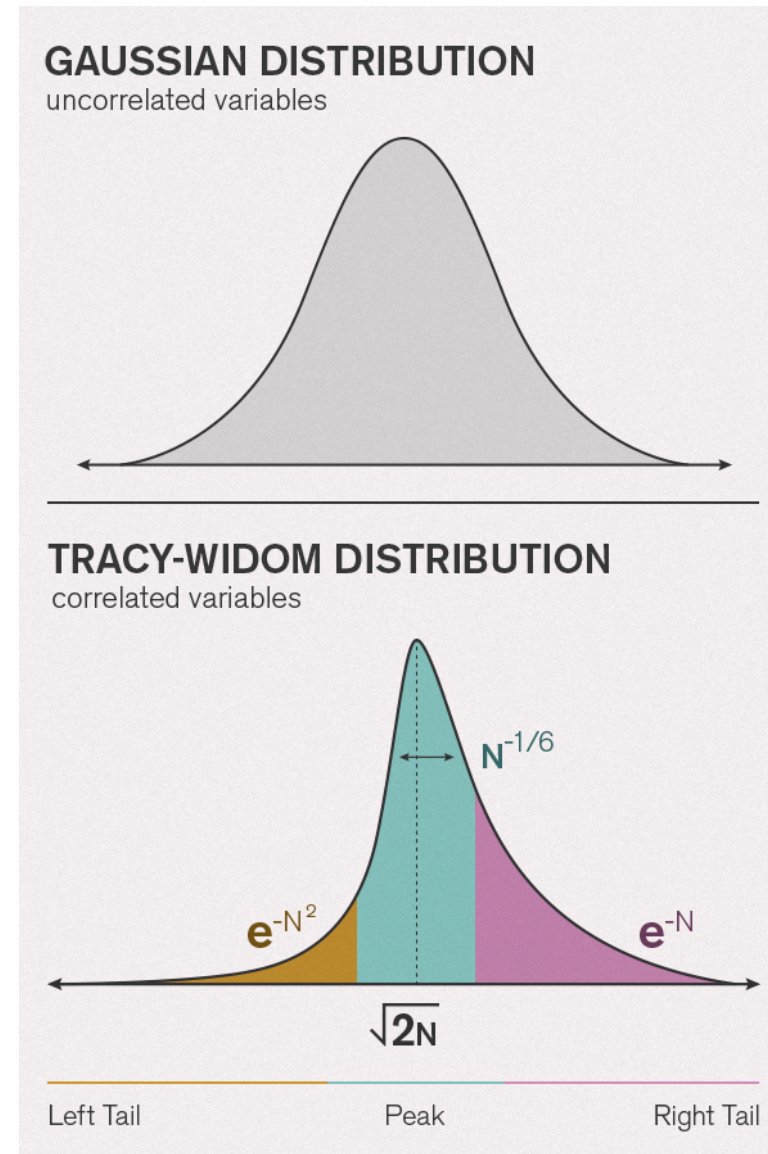
Hipoteza: [Odlyzko–Rains '93]

$$\text{Var}(\ell(\sigma_n)) \sim n^{1/3}$$

Twierdzenie [Baik–Deift–Johansson '98]

$$\mathbb{P}\left(\frac{\ell(\sigma_n) - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \leq x\right) \longrightarrow TW(x)$$

gdym $n \rightarrow \infty$, gdzie $TW(x)$ - rozkład Tracy'ego–Widoma.

Olena Shmahalo/Quanta Magazine

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

Hipoteza: [Odlyzko–Rains '93]

$$\text{Var}(\ell(\sigma_n)) \sim n^{1/3}$$

Twierdzenie [Baik–Deift–Johansson '98]

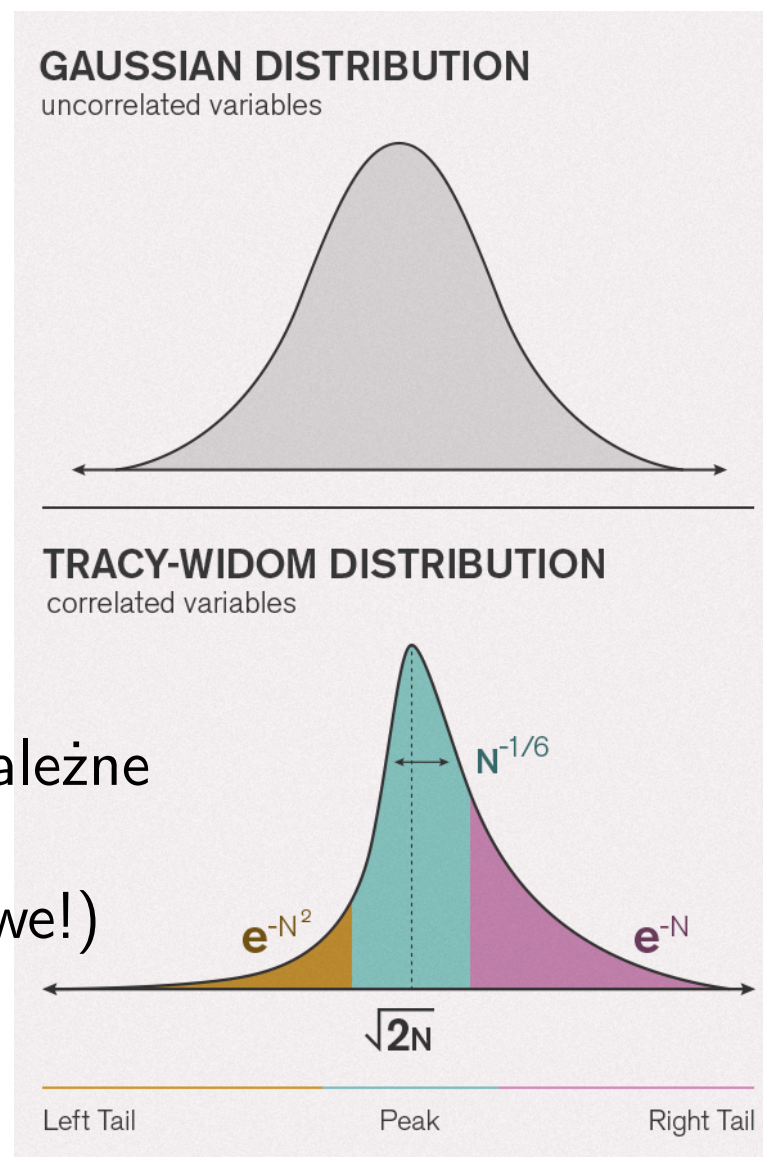
$$\mathbb{P}\left(\frac{\ell(\sigma_n) - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \leq x\right) \longrightarrow TW(x)$$

gdzie $n \rightarrow \infty$, gdzie $TW(x)$ - rozkład Tracy'ego–Widoma.

- H_N - macierz hermitowska $N \times N$ której wartości to niezależne zmienne Gaussowskie,
- $\ell_1^{(N)} \geq \ell_2^{(N)} \dots \geq \ell_N^{(N)}$ wartości własne H_N (zmienne losowe!)

Twierdzenie [Tracy–Widom '93]

$$\mathbb{P}\left(\frac{\ell_1^{(N)} - 2\sqrt{N}}{N^{-1/6}} \leq x\right) \longrightarrow TW(x)$$

Olena Shmahalo/Quanta Magazine

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

Hipoteza: [Odlyzko–Rains '93]

$$\text{Var}(\ell(\sigma_n)) \sim n^{1/3}$$

Twierdzenie [Baik–Deift–Johansson '98]

- $\lambda^{(n)}$ - losowy (wzgl. miary Plancherela) diagram Younga rozmiaru n
- $\ell_1^{(n)} \geq \dots \geq \ell_n^{(n)}$ wartości własne losowej macierzy hermitowskiej $n \times n$ (GUE)

$$\left(\frac{\lambda_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \right) \sim \left(\frac{\ell_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}} \right) \text{ gdy } n \rightarrow \infty$$

Hipoteza [Baik–Deift–Johansson '98]

$$\forall k \quad \left(\frac{\lambda_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}}, \dots, \frac{\lambda_k^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \right) \sim \left(\frac{\ell_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}}, \dots, \frac{\ell_k^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}} \right) \text{ gdy } n \rightarrow \infty$$

Co dalej?

Wiemy, że $\ell(\sigma_n) \sim \sqrt{n}(2 + o(1))$.

Hipoteza: [Odlyzko–Rains '93]

$$\text{Var}(\ell(\sigma_n)) \sim n^{1/3}$$

Twierdzenie [Baik–Deift–Johansson '98]

- $\lambda^{(n)}$ - losowy (wzgl. miary Plancherela) diagram Younga rozmiaru n
- $\ell_1^{(n)} \geq \dots \geq \ell_n^{(n)}$ wartości własne losowej macierzy hermitowskiej $n \times n$ (GUE)

$$\left(\frac{\lambda_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \right) \sim \left(\frac{\ell_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}} \right) \text{ gdy } n \rightarrow \infty$$

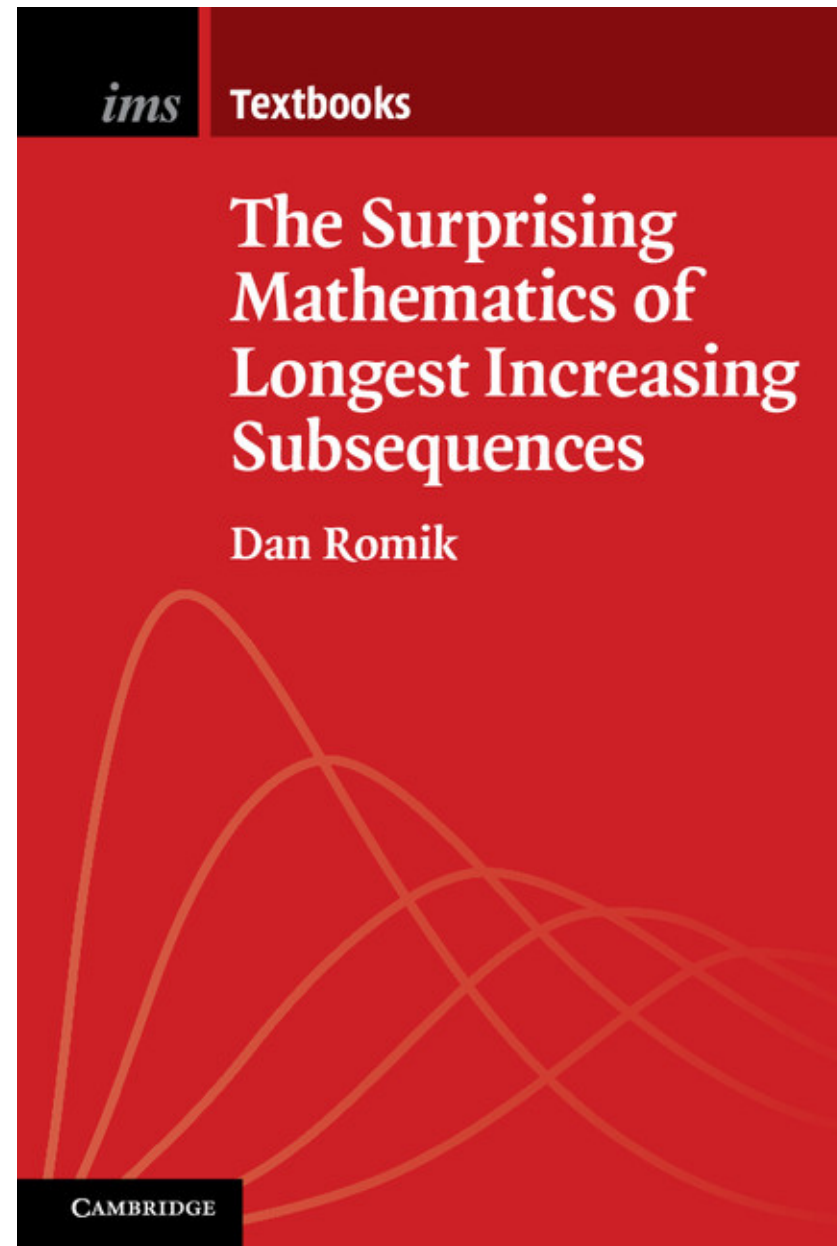
Hipoteza [Baik–Deift–Johansson '98]

$$\forall k \left(\frac{\lambda_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}}, \dots, \frac{\lambda_k^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{1/6}} \right) \sim \left(\frac{\ell_1^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}}, \dots, \frac{\ell_k^{(n)} - 2\sqrt{n}}{n^{-1/6}} \right) \text{ gdy } n \rightarrow \infty$$

Dowód [Okounkov '00], [Borodin–Olshanski–Okounkov '01], [Johansson '01]

Ten niezwykle elegancki dowód, oparty na liczeniu kombinatorycznych map jest jednym z osiągnięć Okounkov'a wymienionych w uzasadnieniu przyznania mu medalu Fieldsa w 2006 roku.

Zaskakująca matematyka najdłuższych podciągów rosnących...

<https://www.math.ucdavis.edu/~romik/book/>

**Opowieść II: Liczenie
kombinatorycznych map,
kwantowa grawitacja i losowe
geometrie**

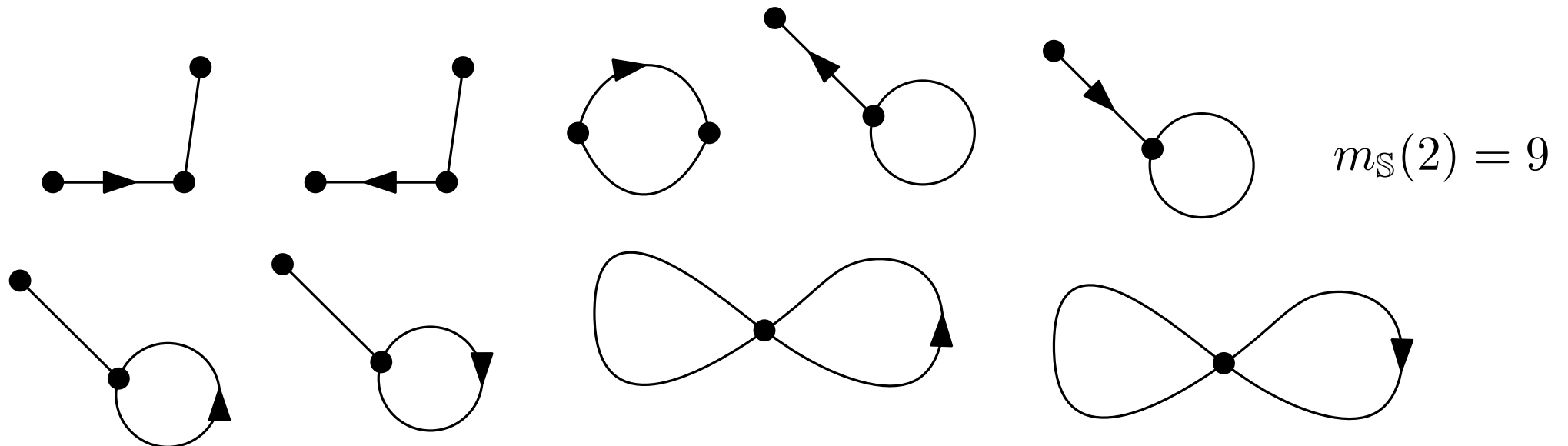
Mapy

= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Przykład: $n = 2$:

Mapy

= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Twierdzenie [Tutte 1960]

$$m_{\mathbb{S}}(n) = \frac{2 \cdot 3^n \cdot (2n)!}{n!(n+2)!}.$$

Mapy

= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Twierdzenie [Tutte 1960]

$$m_{\mathbb{S}}(n) = \frac{2 \cdot 3^n \cdot (2n)!}{n!(n+2)!} \Rightarrow (n+2)m_{\mathbb{S}}(n) = 2 \cdot 3^n \cdot \frac{(2n)!}{n!(n+1)!}$$

Mapy

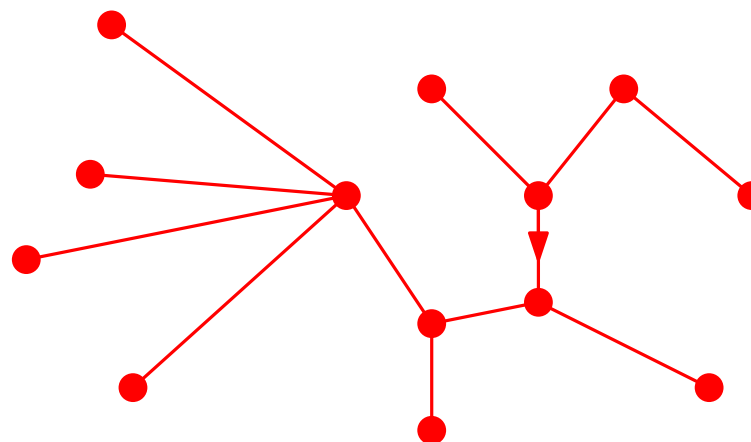
= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Twierdzenie [Tutte 1960]

$$m_{\mathbb{S}}(n) = \frac{2 \cdot 3^n \cdot (2n)!}{n!(n+2)!} \Rightarrow (n+2)m_{\mathbb{S}}(n) = 2 \cdot 3^n \cdot \frac{(2n)!}{n!(n+1)!}$$

Mapy

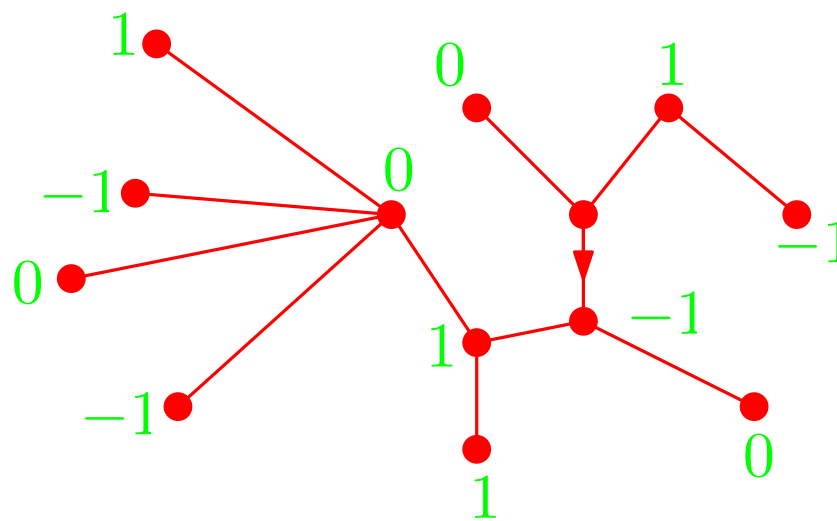
= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Twierdzenie [Tutte 1960]

$$m_{\mathbb{S}}(n) = \frac{2 \cdot 3^n \cdot (2n)!}{n!(n+2)!} \Rightarrow (n+2)m_{\mathbb{S}}(n) = 2 \cdot 3^n \cdot \frac{(2n)!}{n!(n+1)!}$$

Mapy

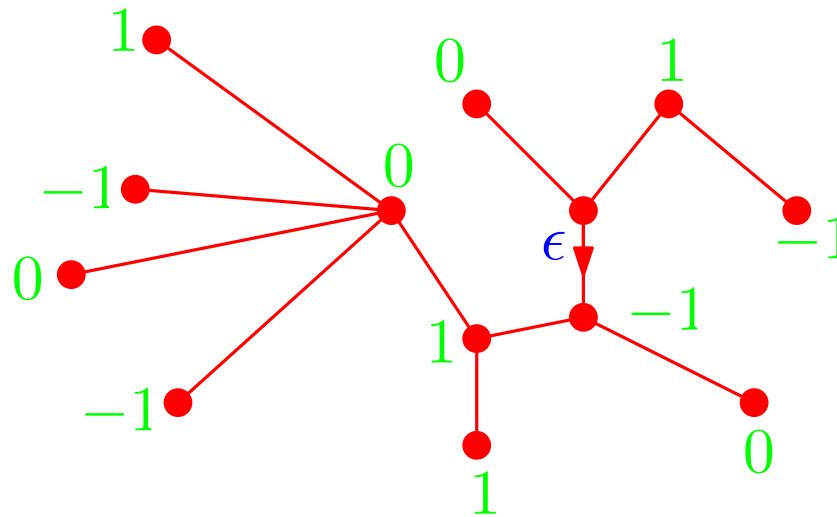
= grafy zanurzone na powierzchni tak, że rozcinają ją na kolekcję ściągalnych obszarów zwanych **ścianami**.

Mapy **planarne**, to mapy zanurzone na sferze (można je narysować na kartce tak, że krawędzi się nie przecinają). Mapy (dzisiaj) są zawsze **ukorzenione**, czyli mają skierowaną krawędź.

Problem: Jaka jest liczba $m_{\mathbb{S}}(n)$ map planarnych o n krawędziach?

Twierdzenie [Tutte 1960]

$$m_{\mathbb{S}}(n) = \frac{2 \cdot 3^n \cdot (2n)!}{n!(n+2)!} \Rightarrow (n+2)m_{\mathbb{S}}(n) = 2 \cdot 3^n \cdot \frac{(2n)!}{n!(n+1)!}$$

Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

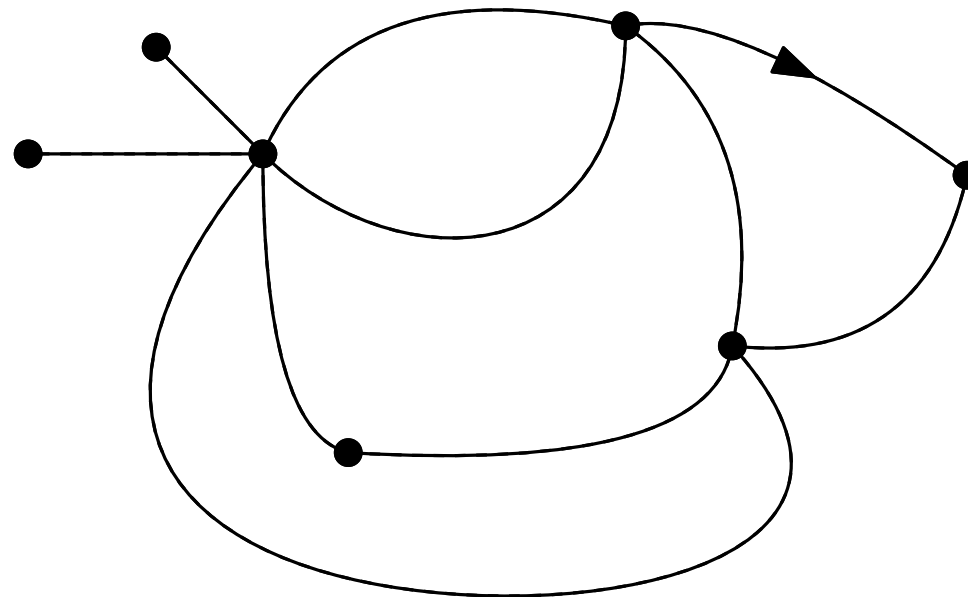
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

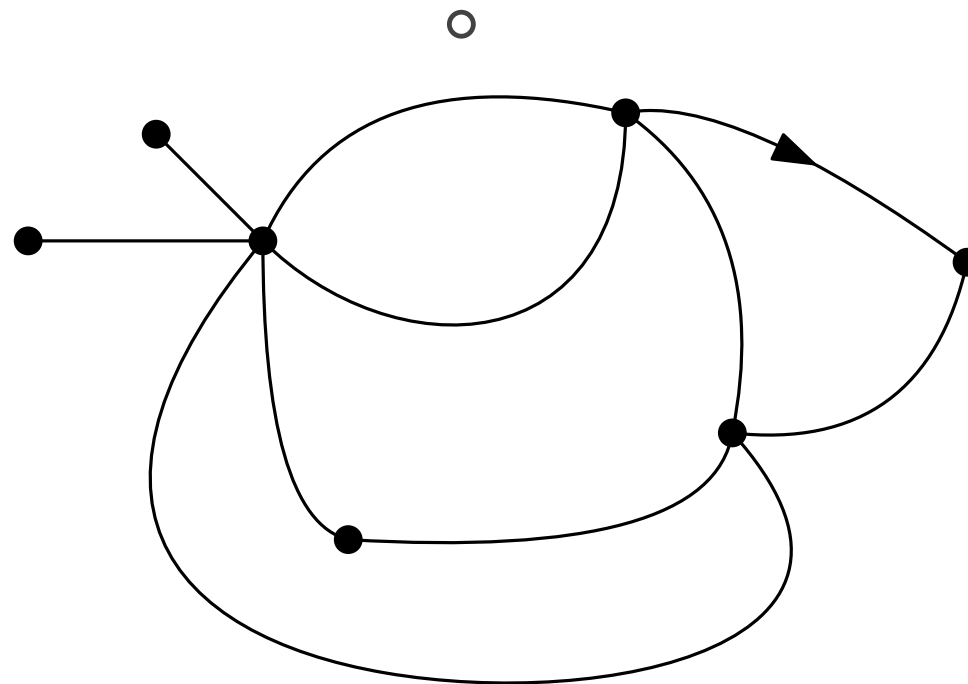
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

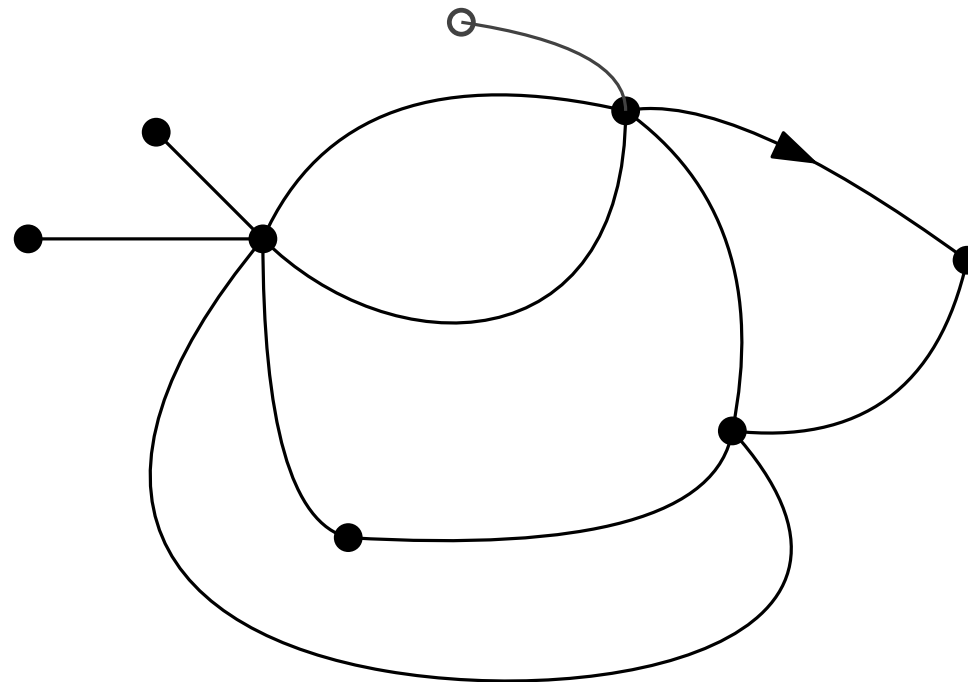
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

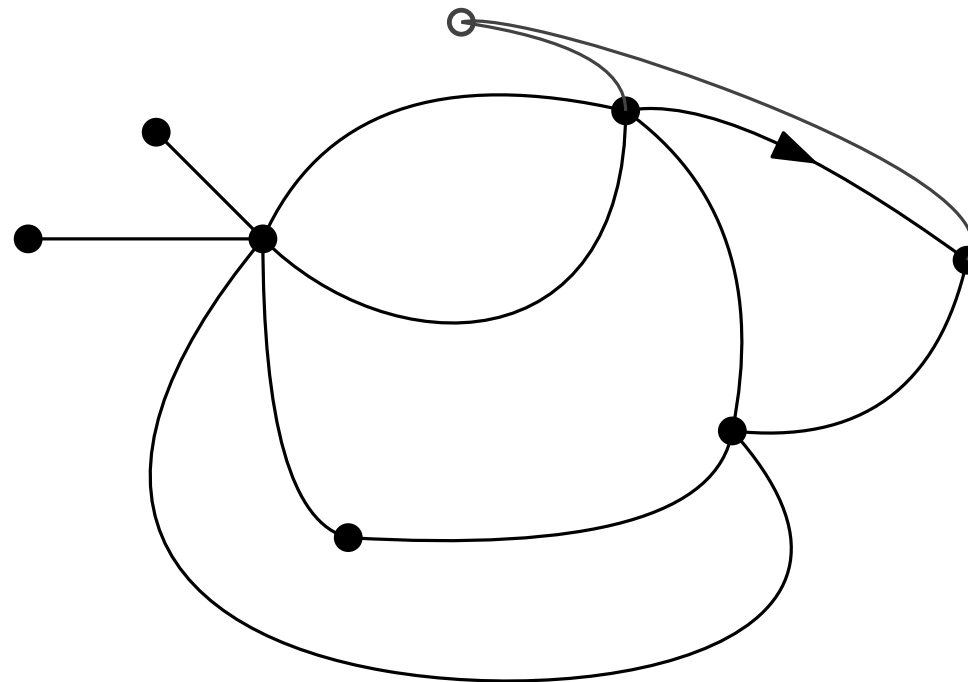
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

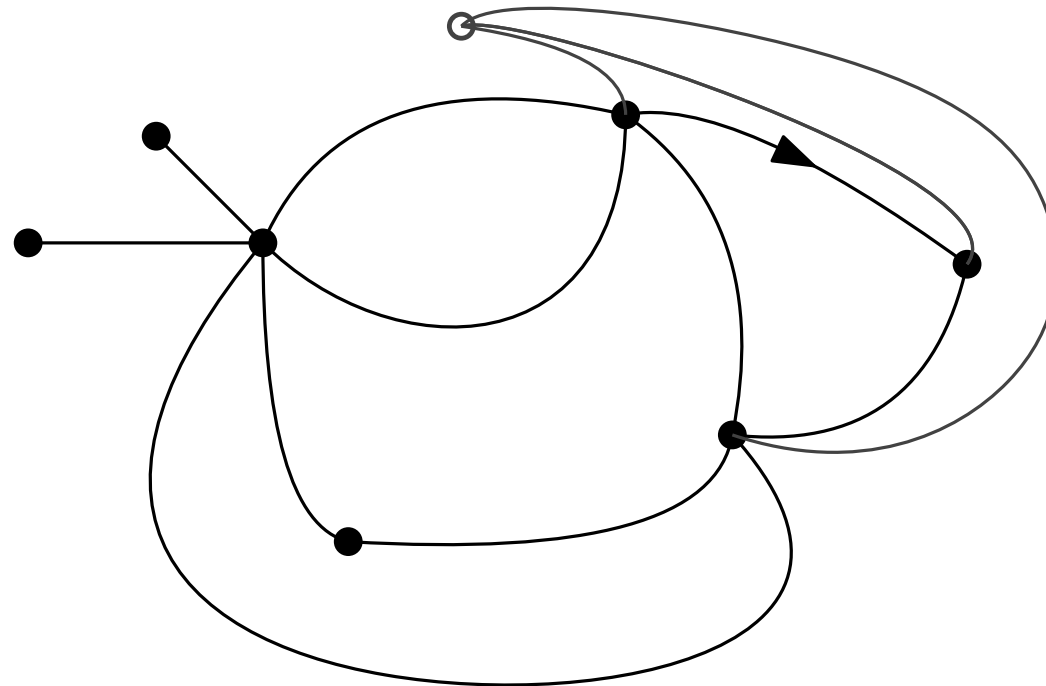
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

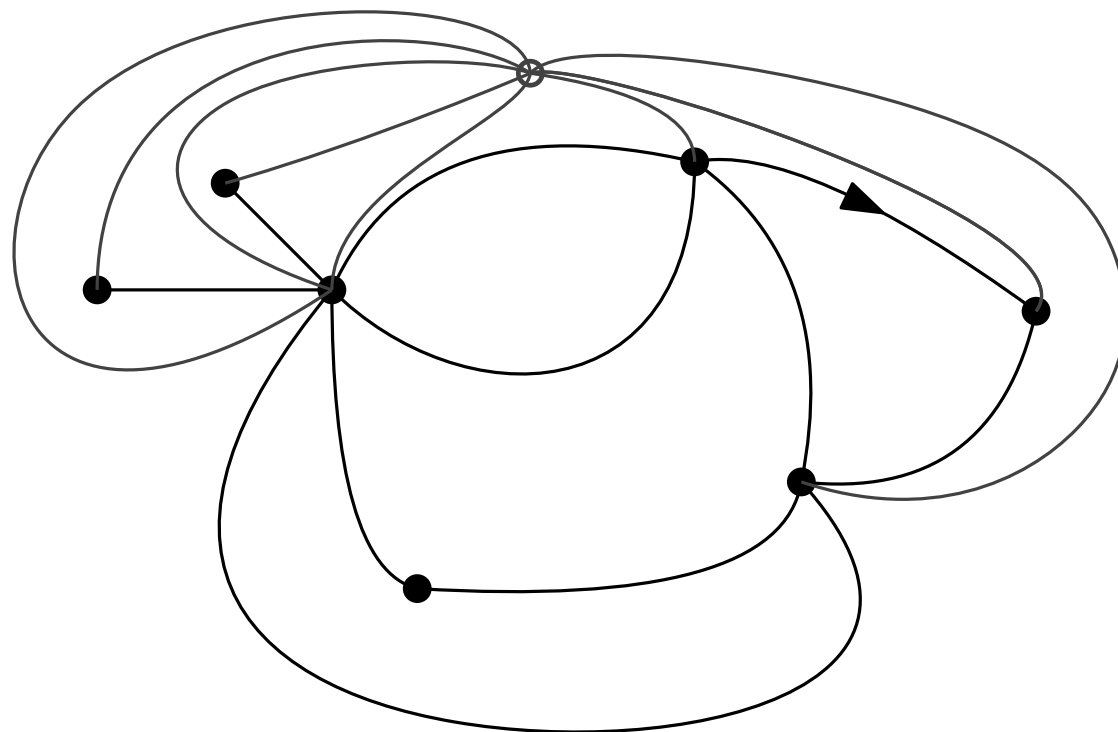
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

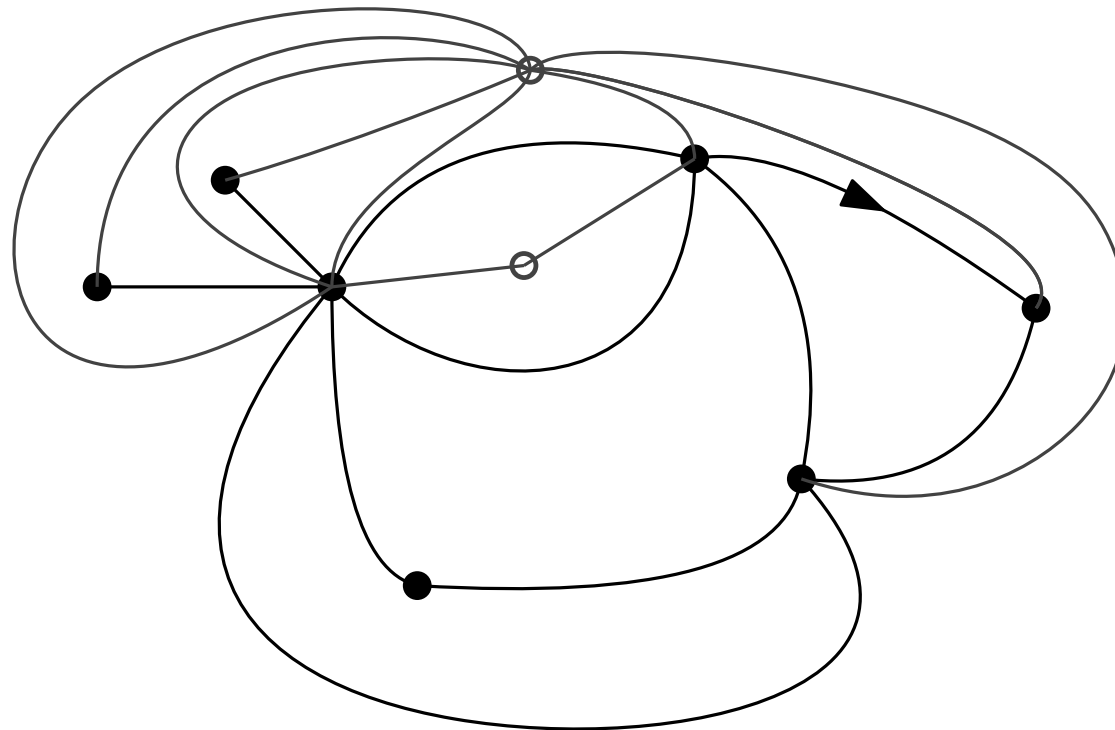
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

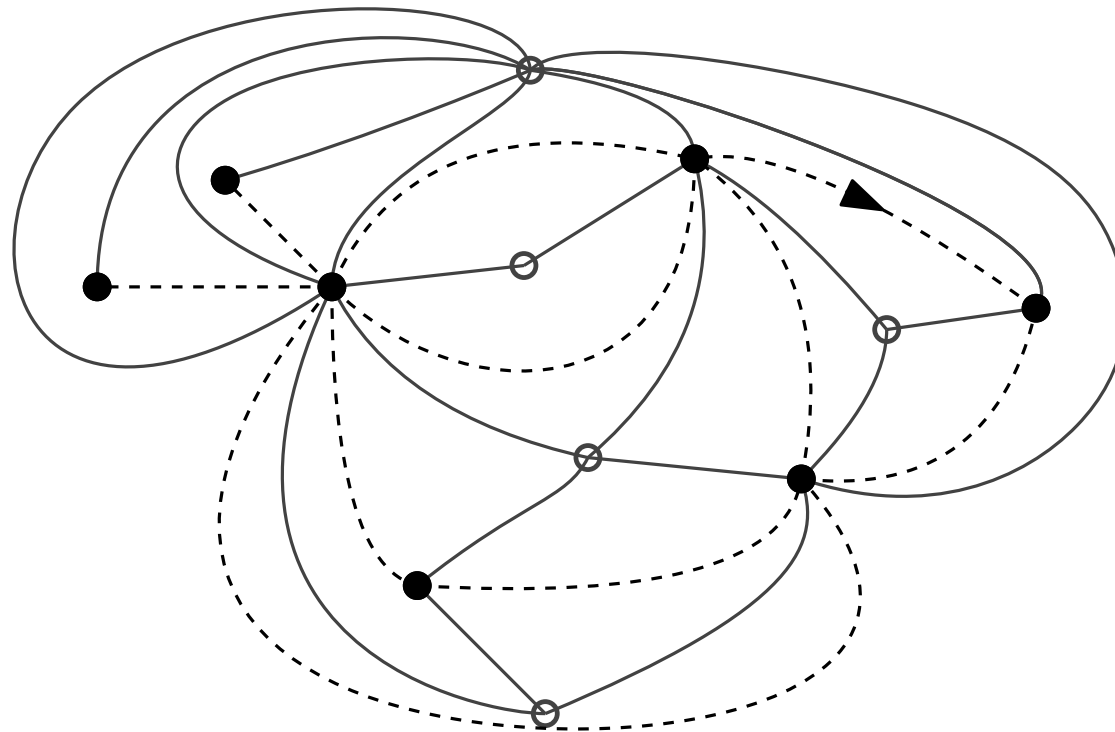
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

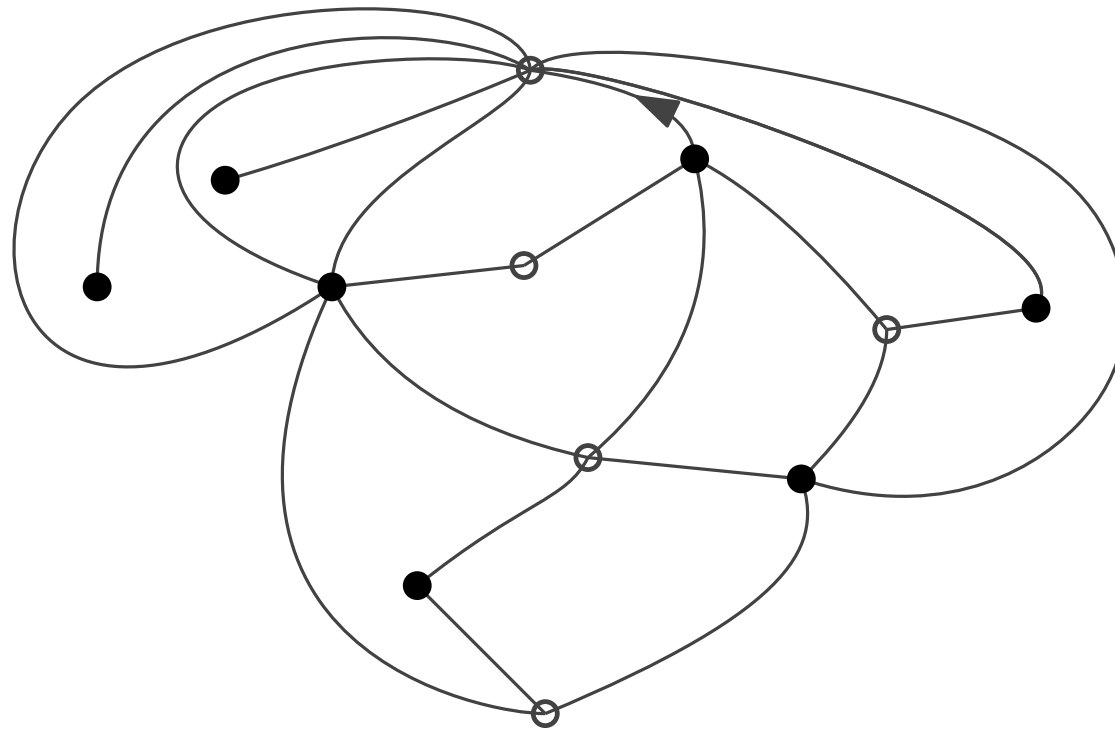
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

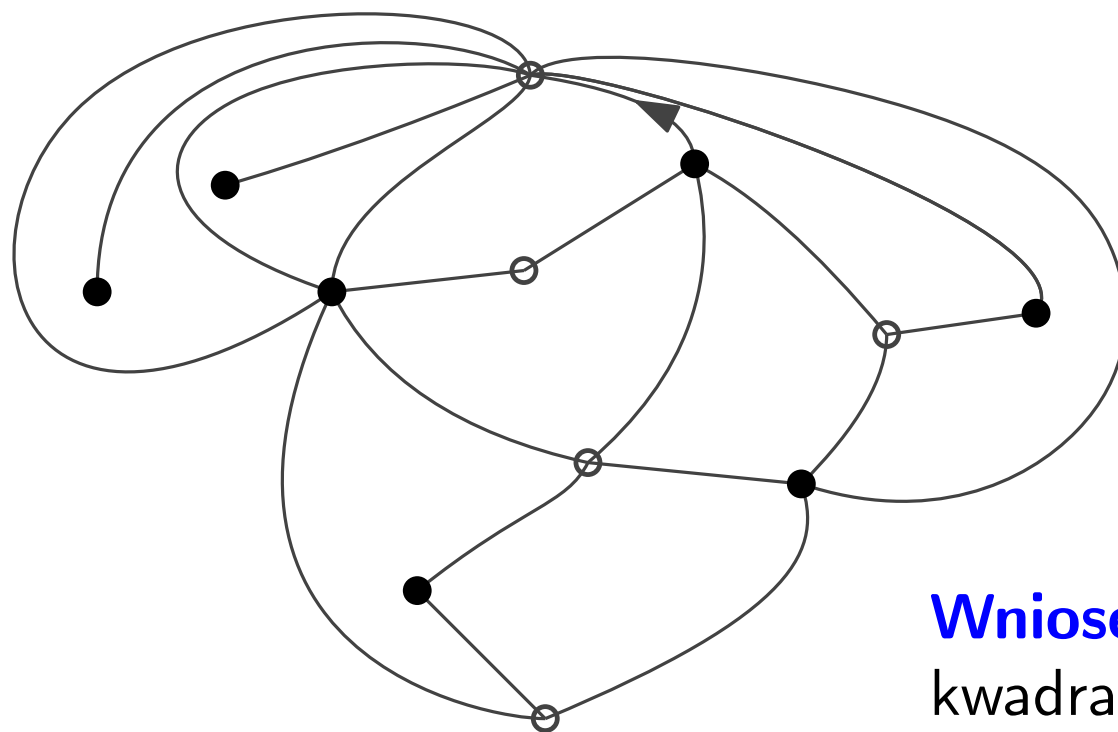
Mapy

Kwadrangulacja to mapa, gdzie wszystkie ściany mają stopień równy 4.

Twierdzenie [Tutte 1960]

Istnieje bijekcja pomiędzy

- zbiorem map planarnych o n krawędziach, l wierzchołkach i k ścianach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$, a
- zbiorem planarnych kwadrangulacji o n ścianach, l czarnych wierzchołkach i k białych wierzchołkach o stopniach $\lambda_1, \dots, \lambda_k$.

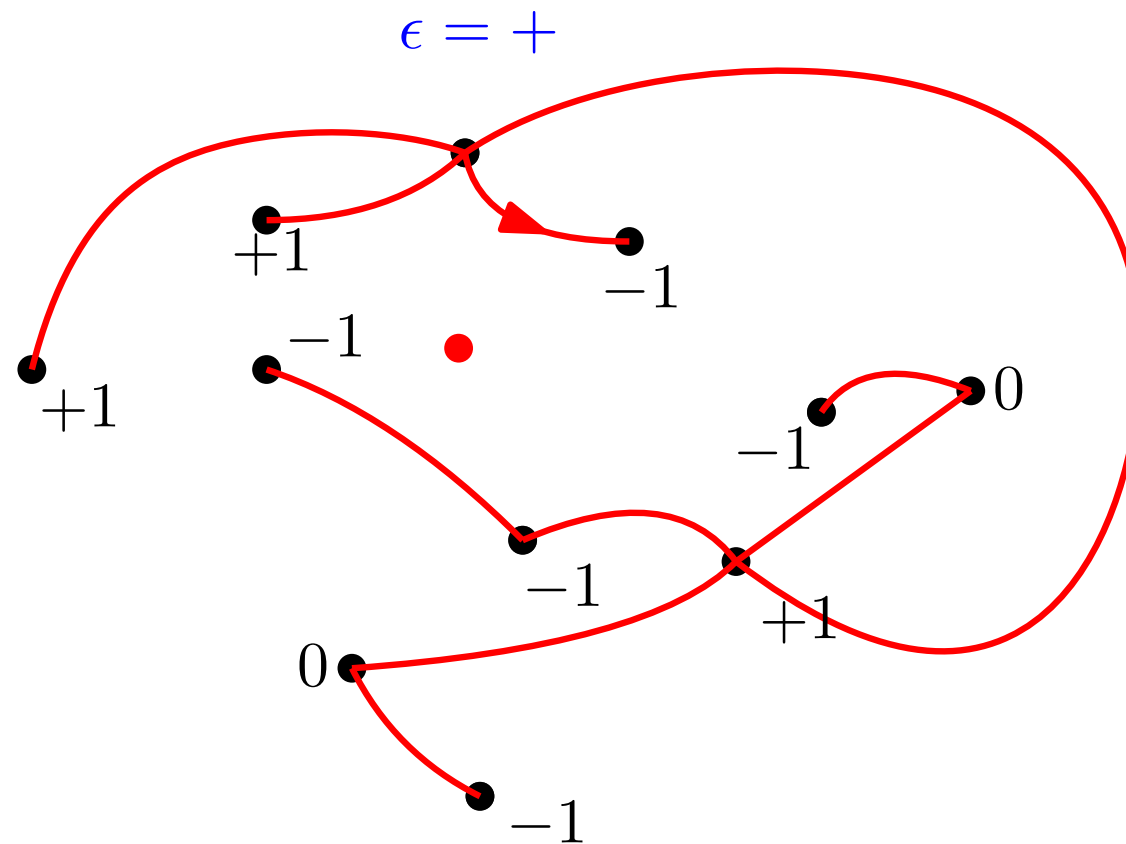

Wniosek: $(n + 2)m_{\mathbb{S}}(n) =$ liczba kwadrangulacji o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem.

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

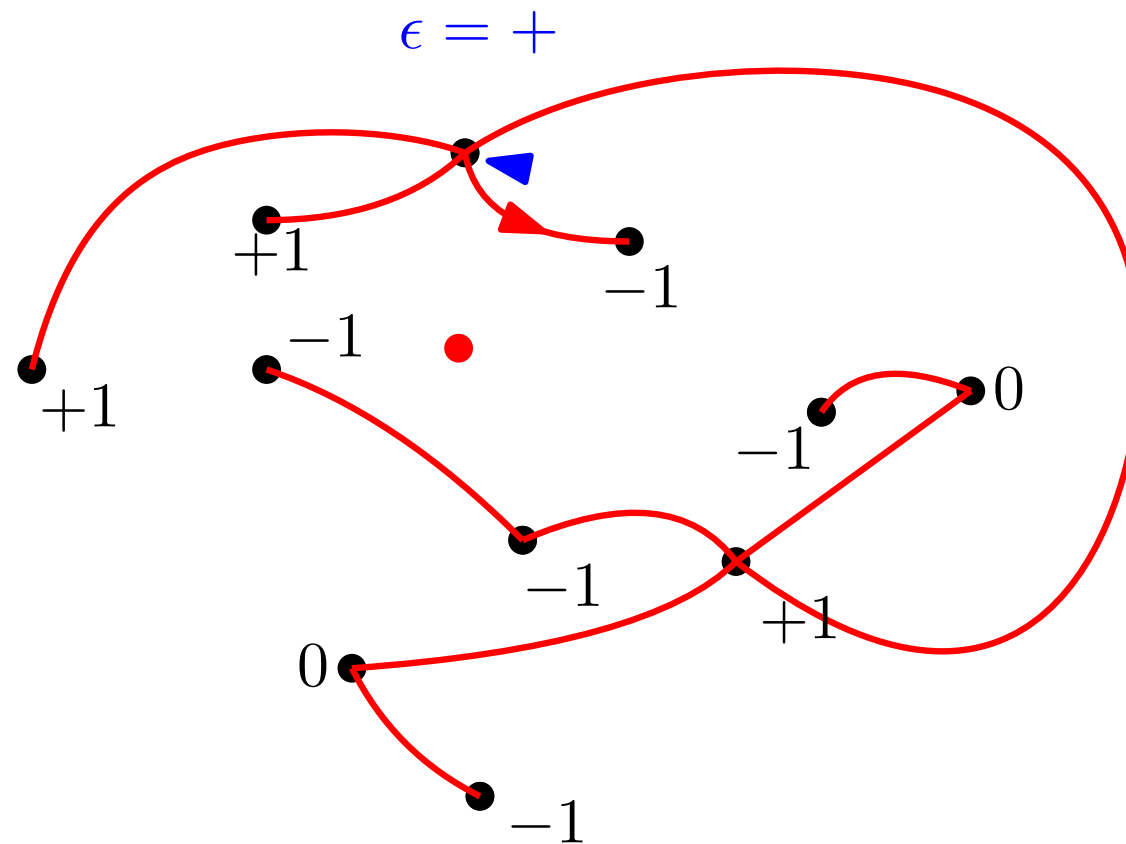
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

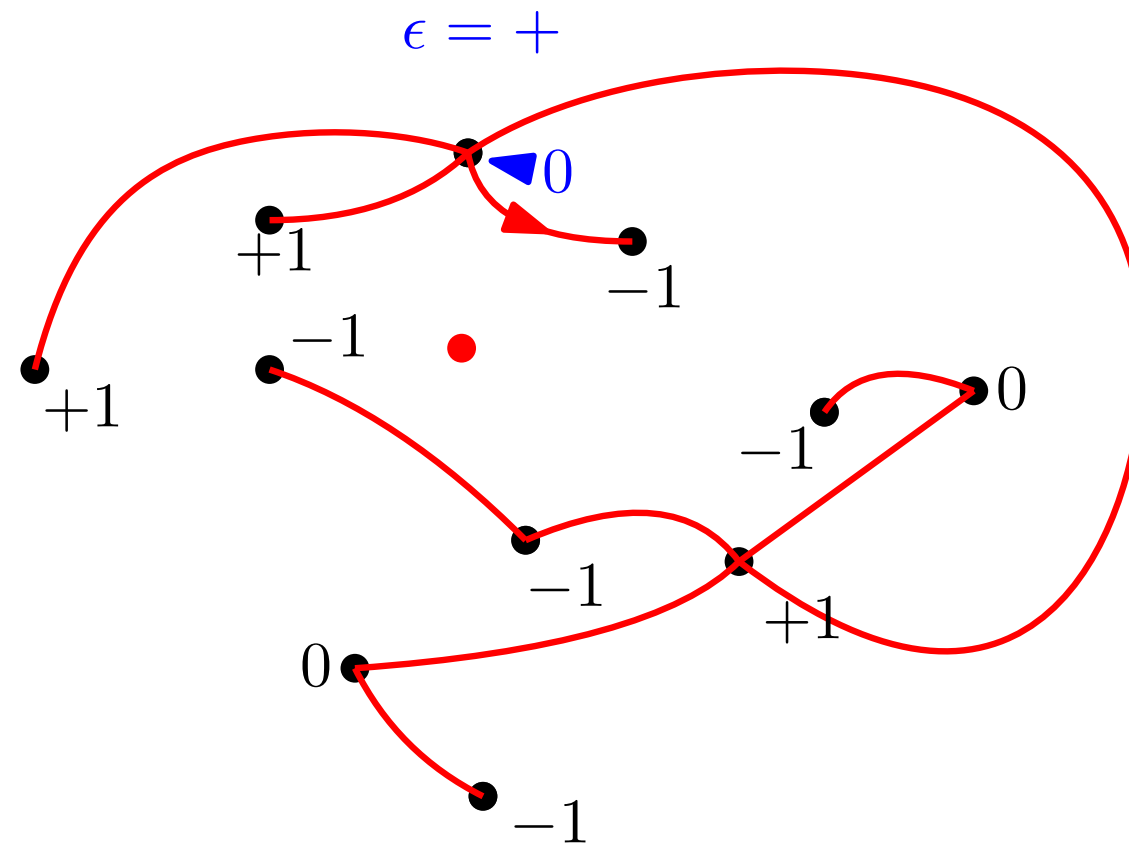
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

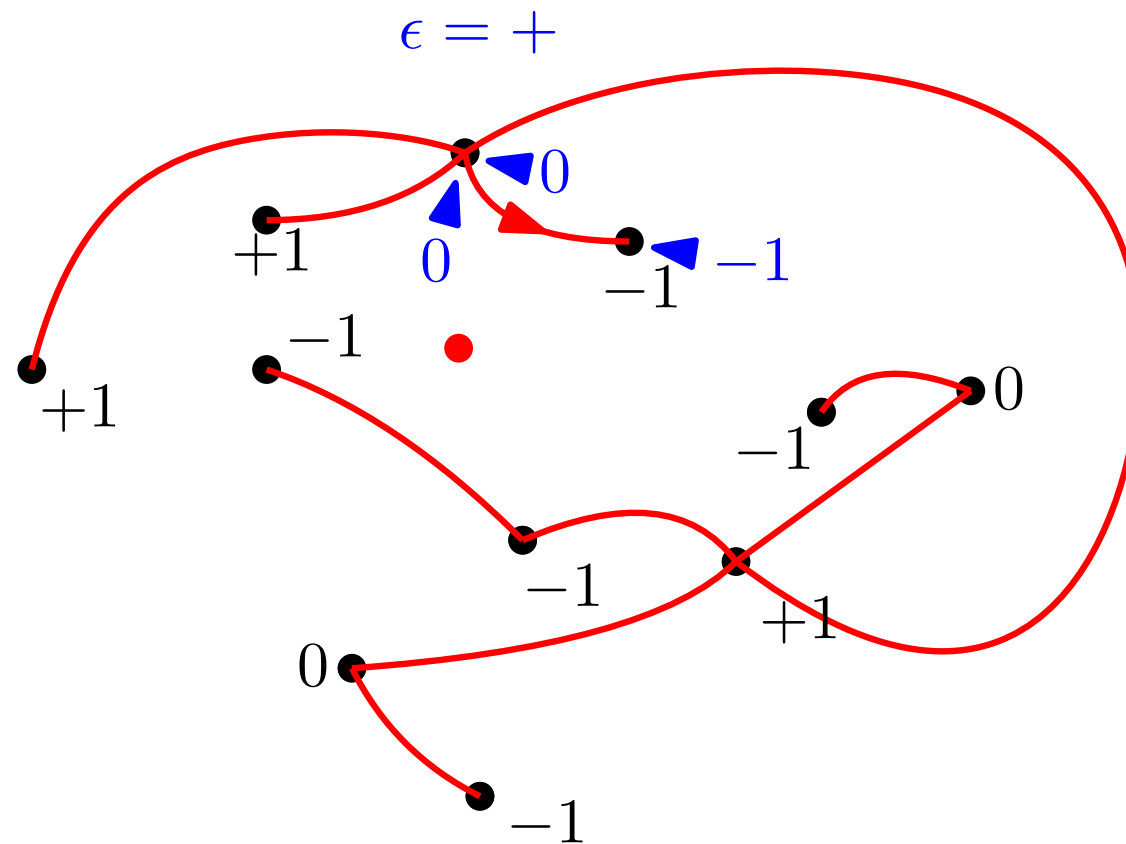

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

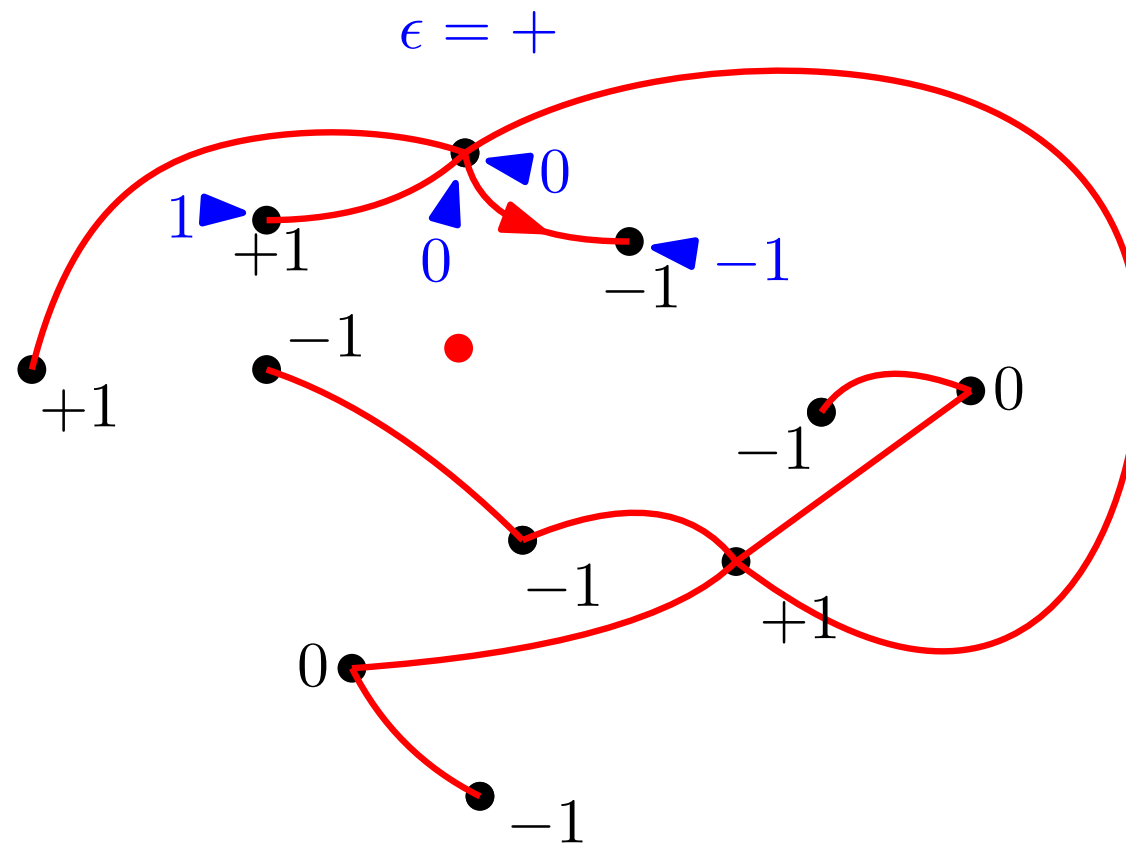
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

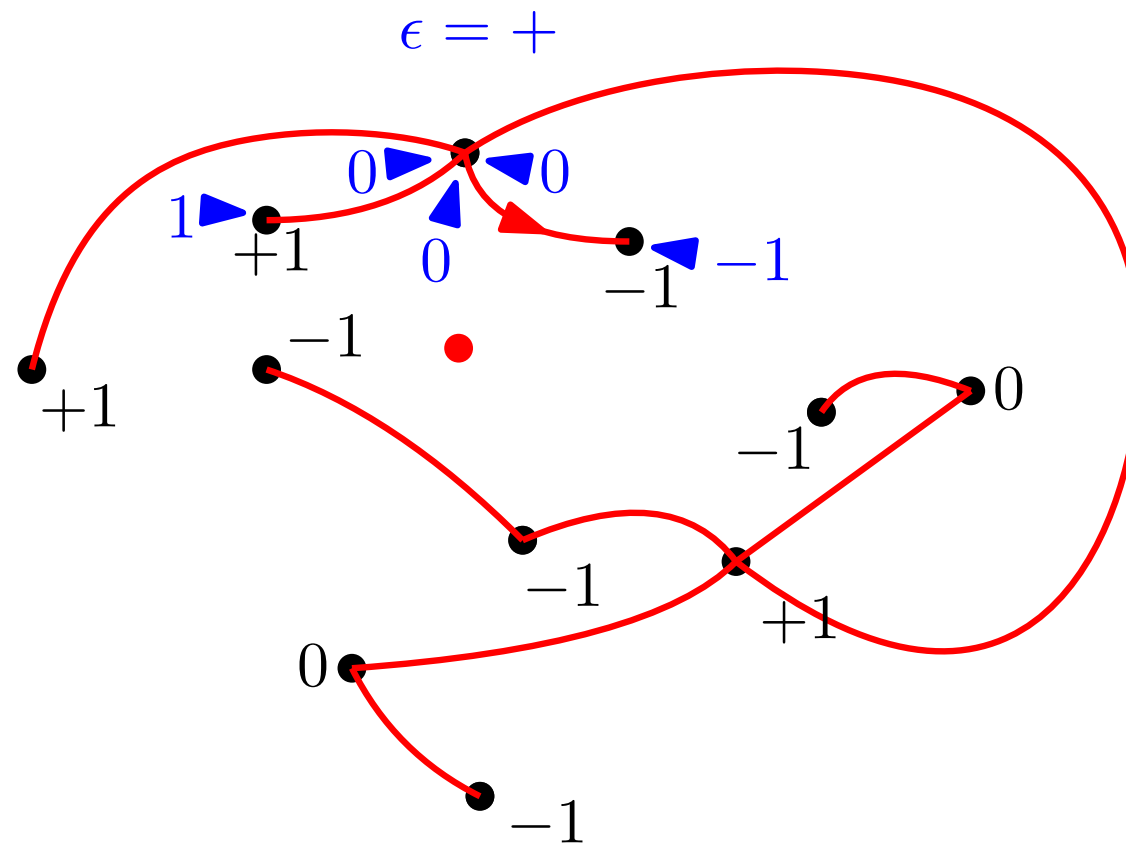
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

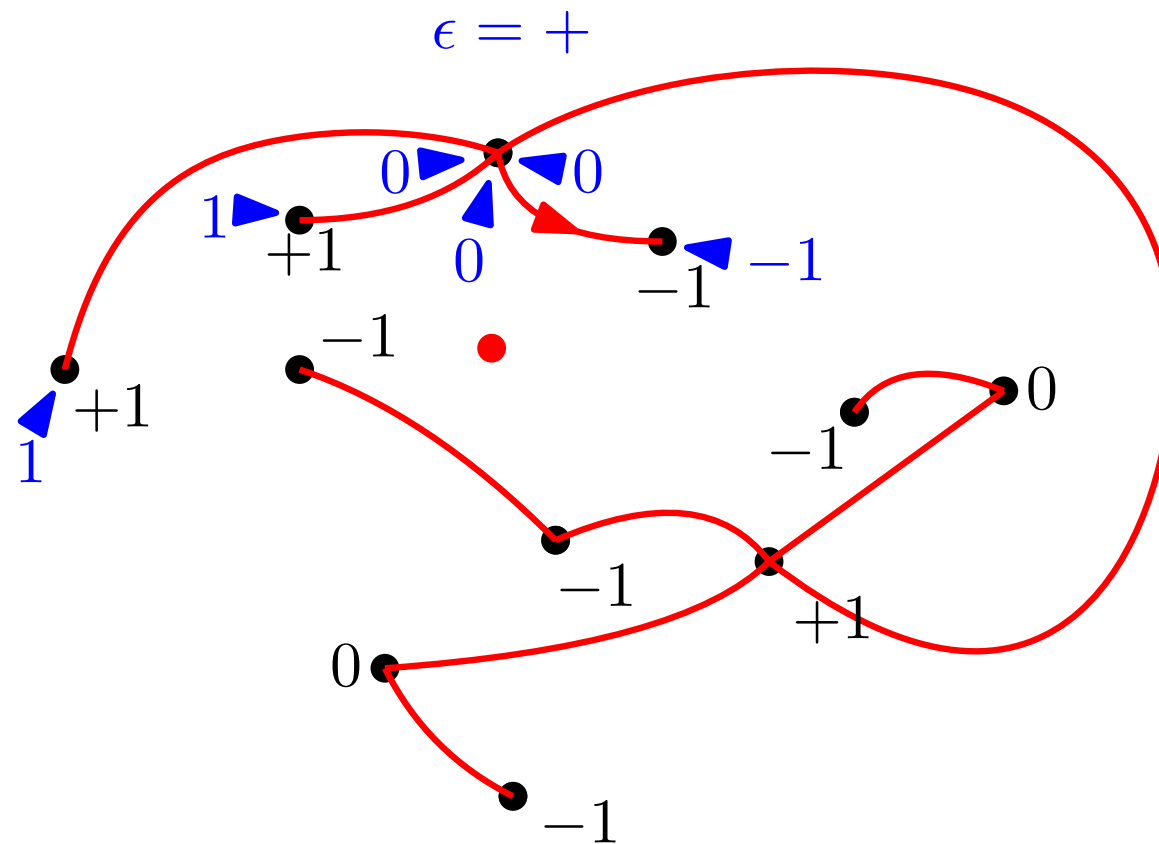

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

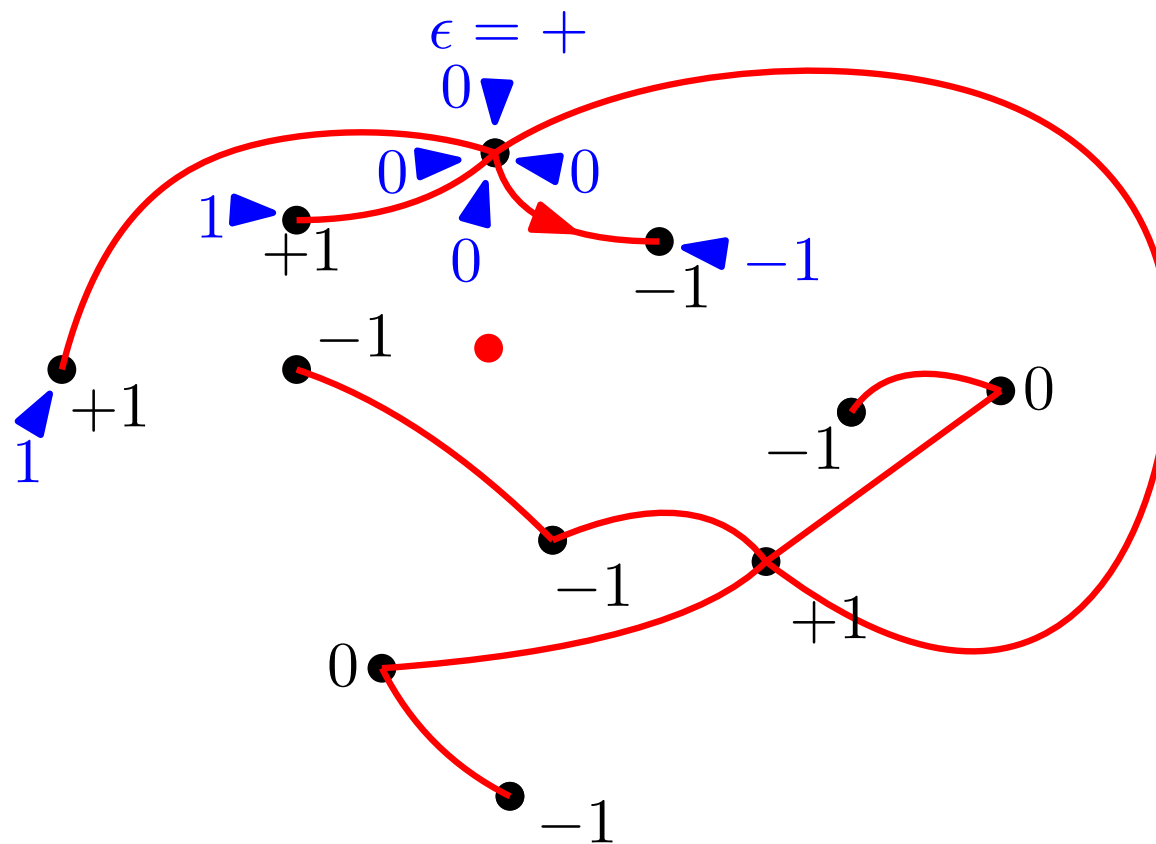
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

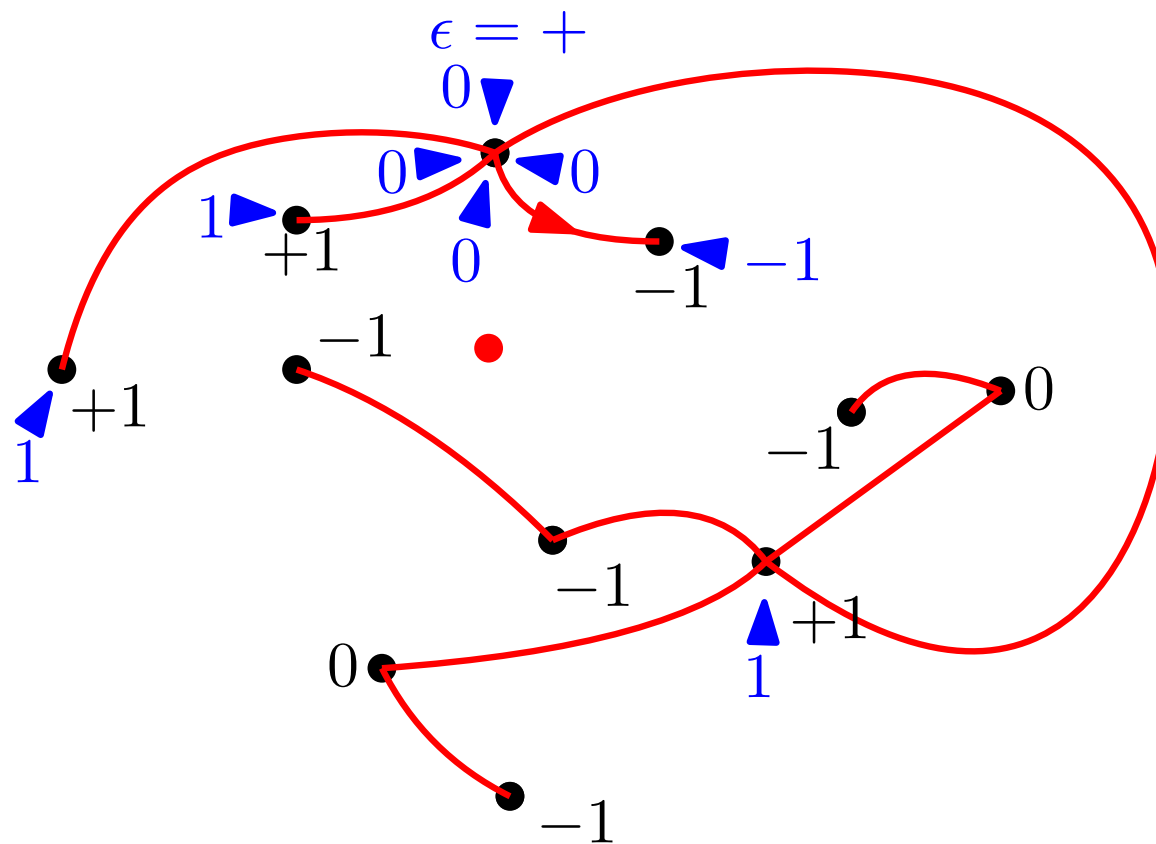
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

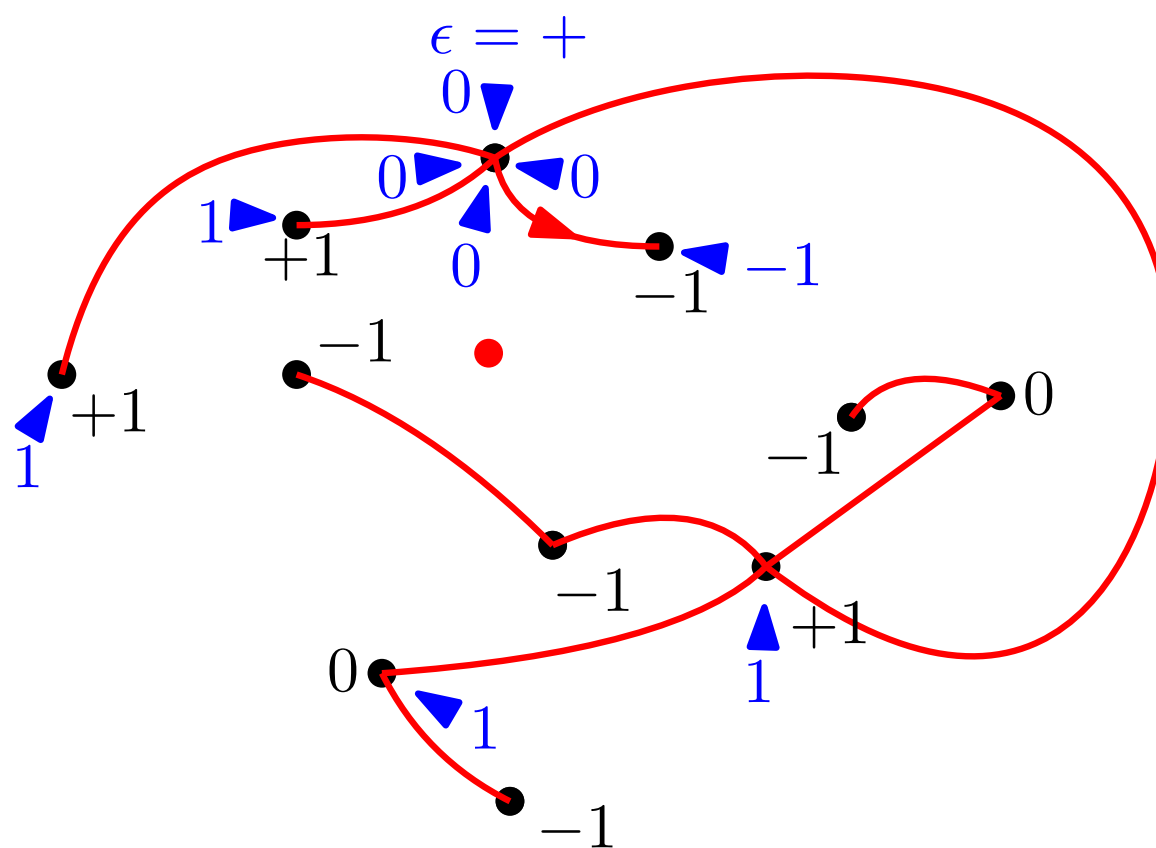
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

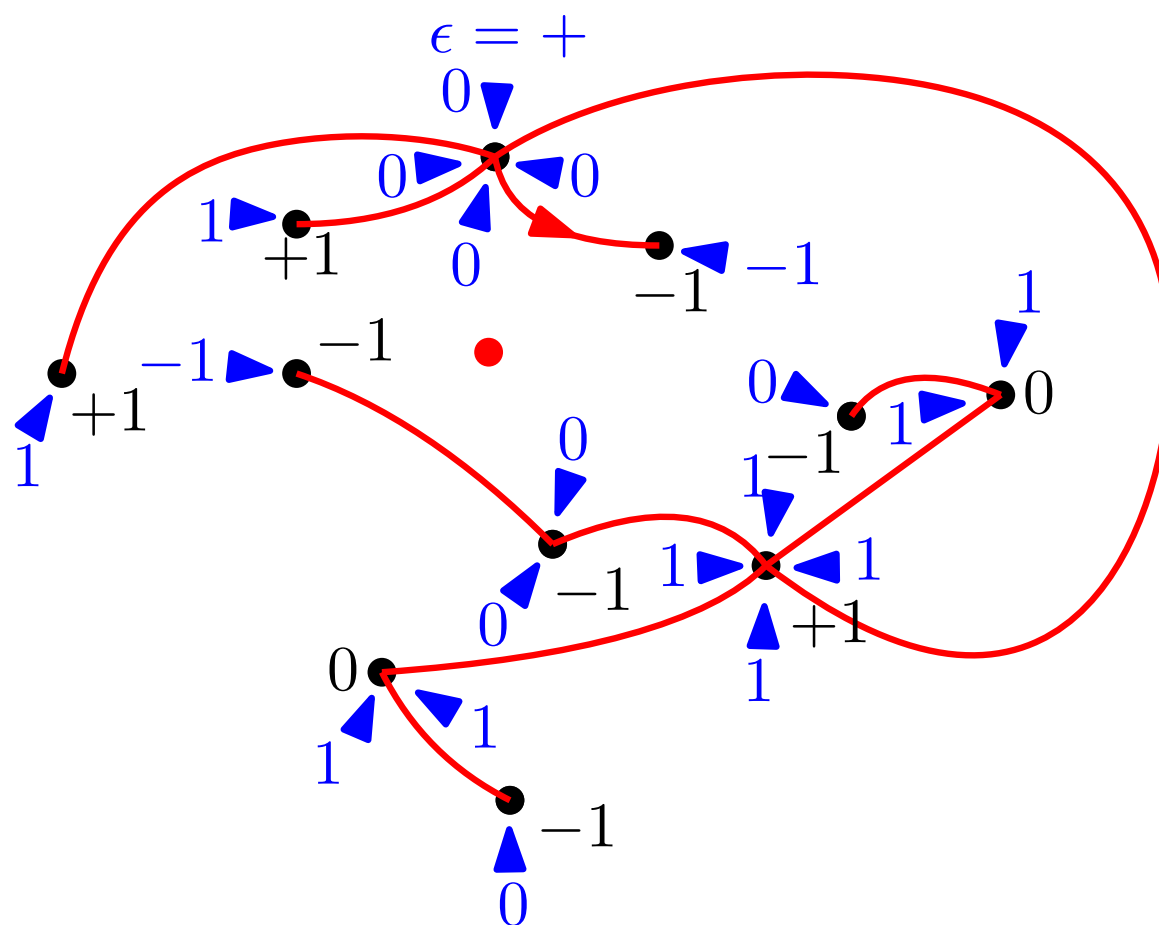
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

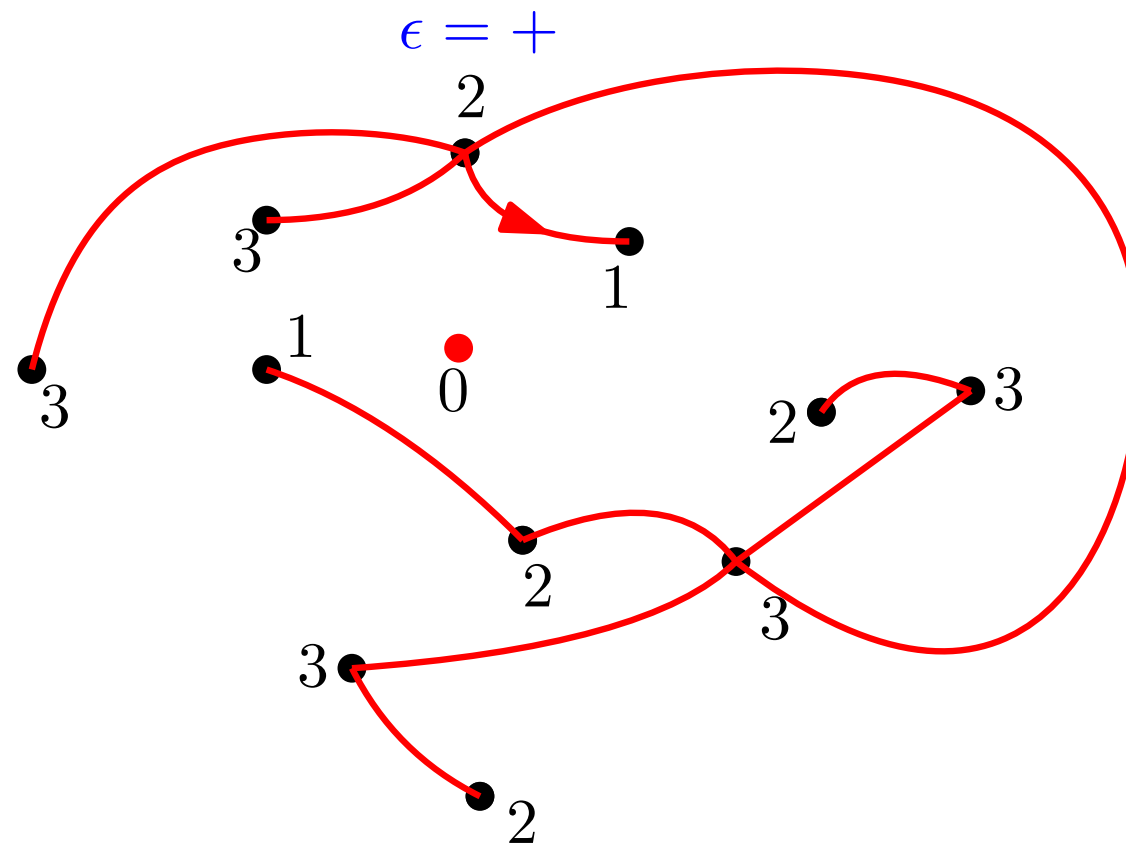
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

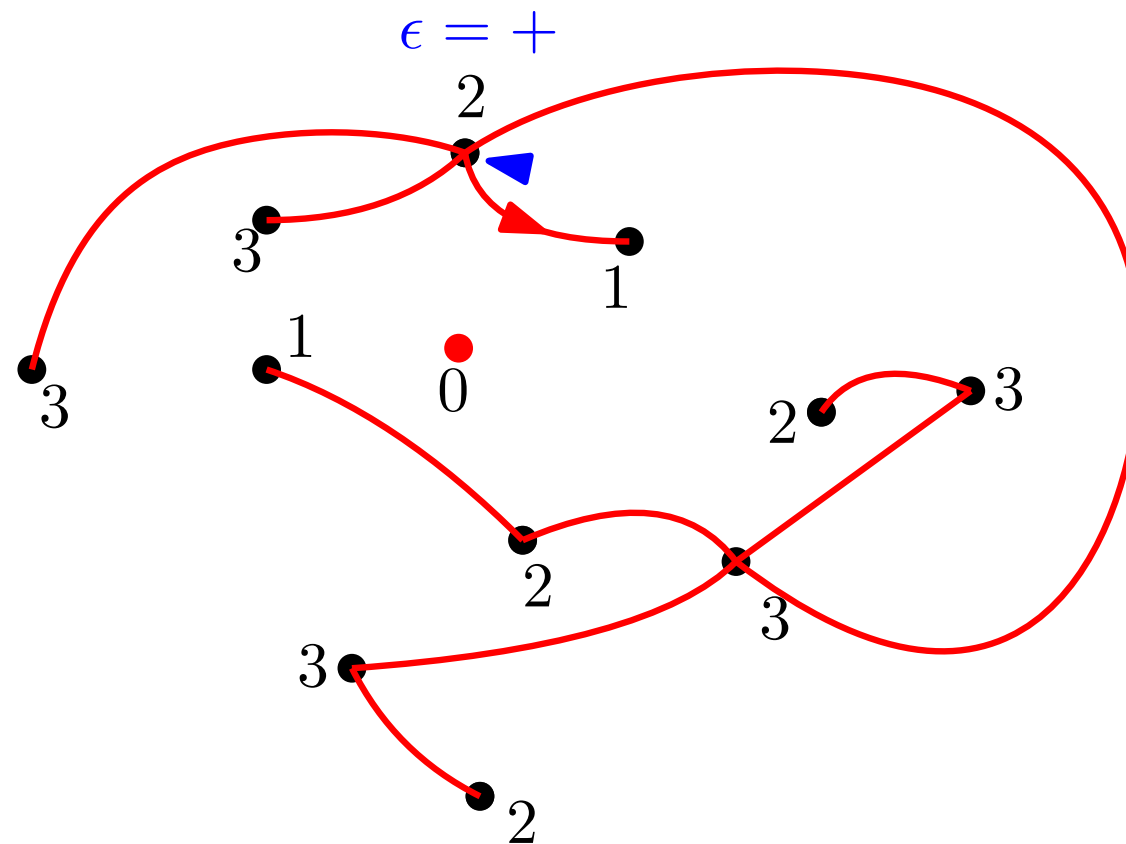
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

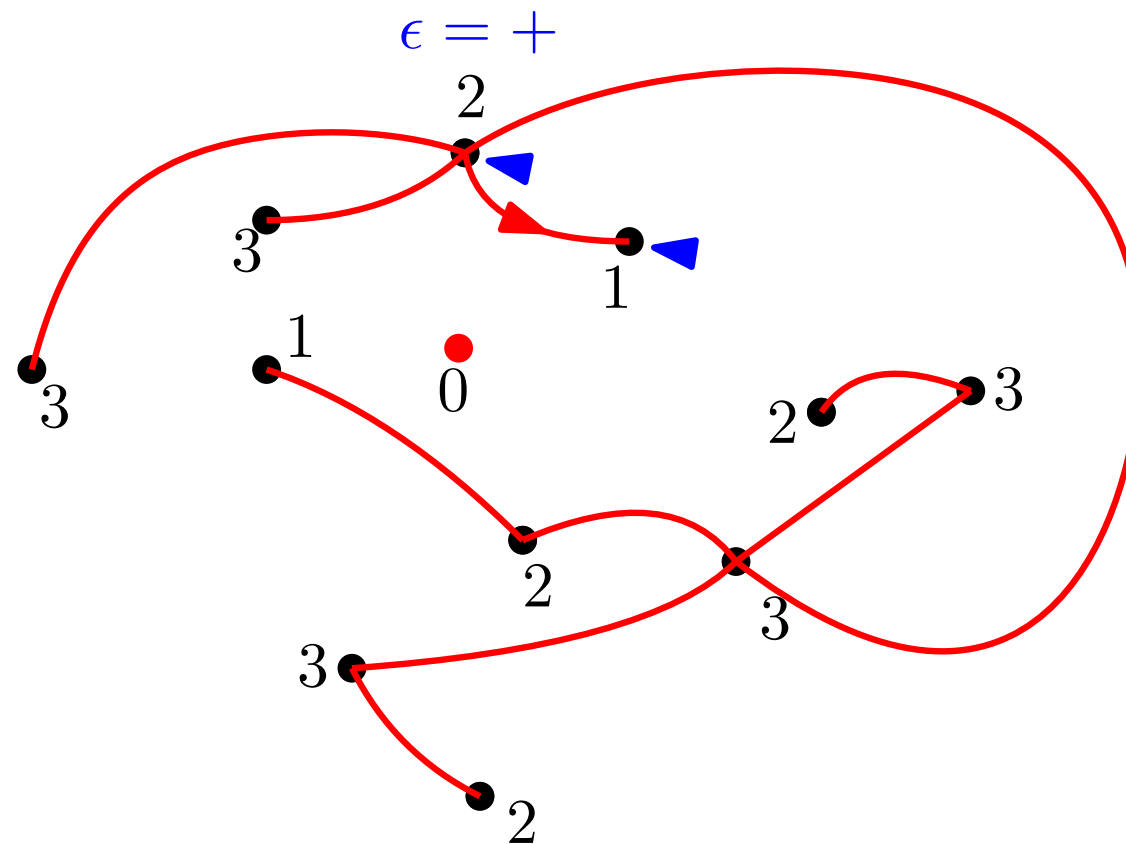
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

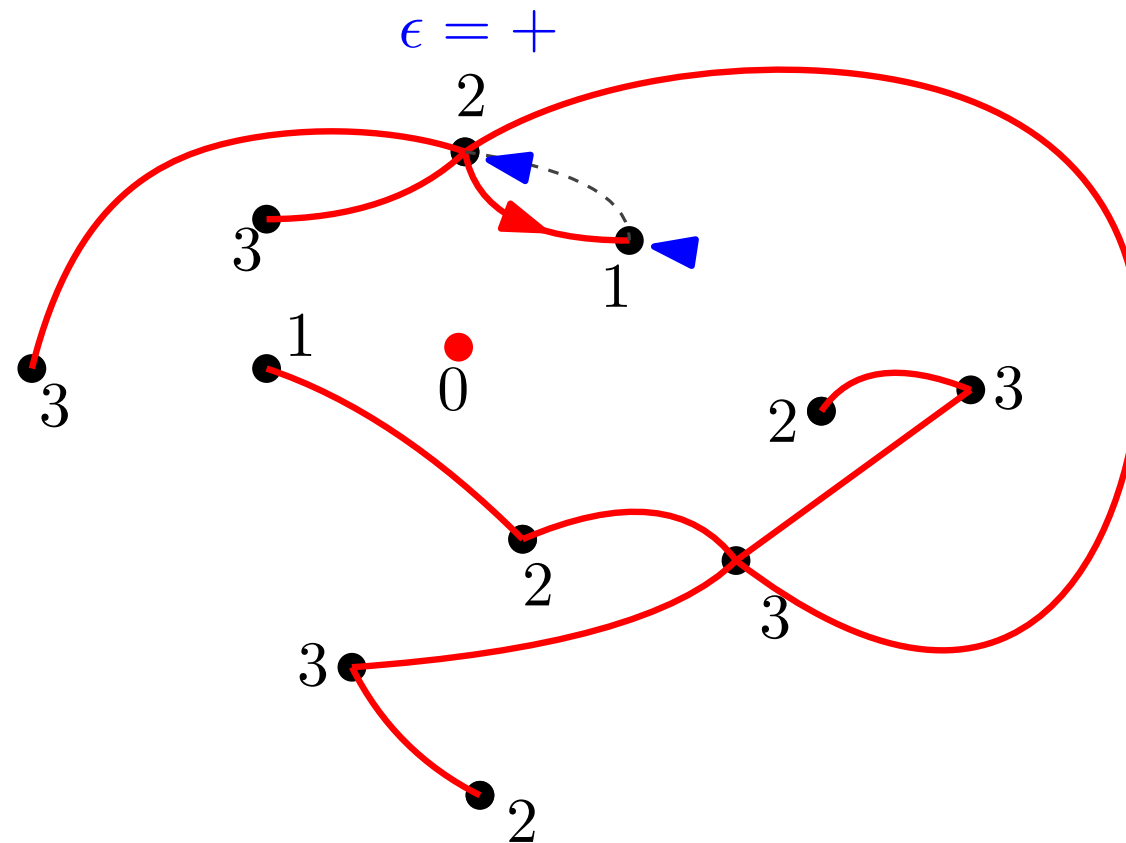

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

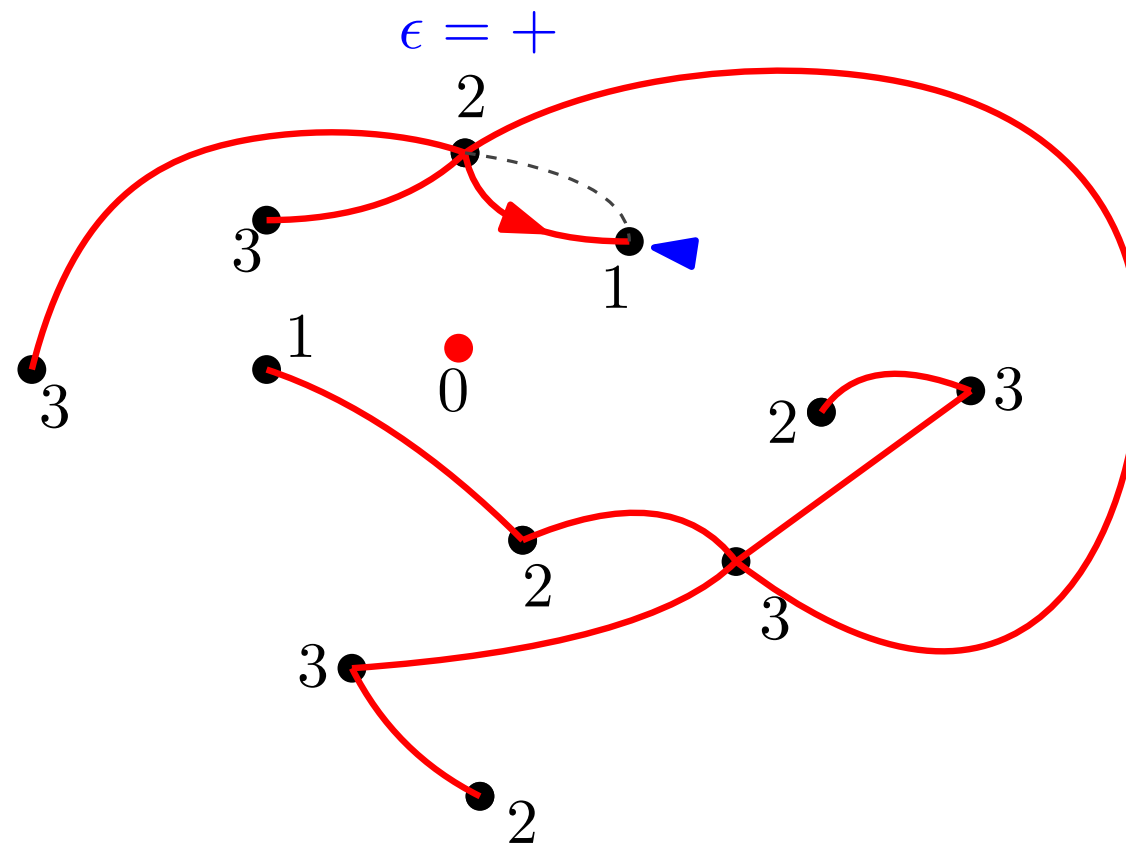
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

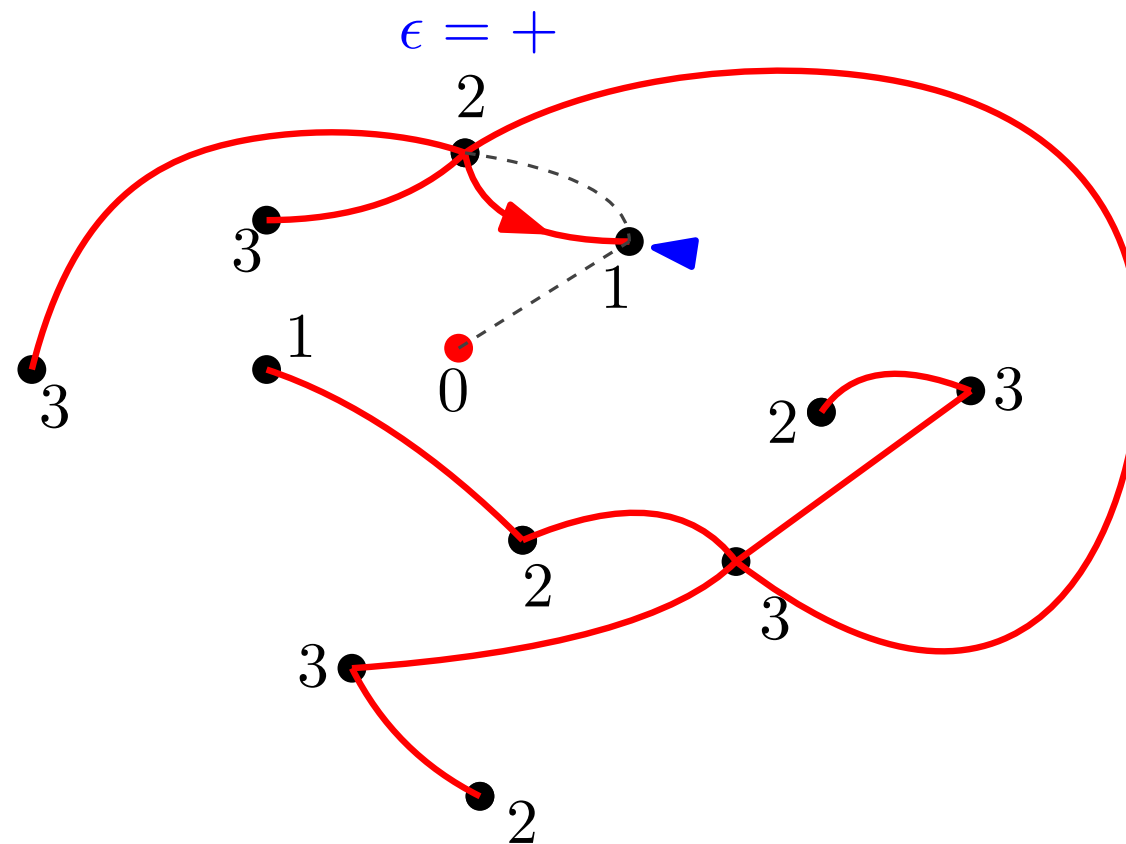
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

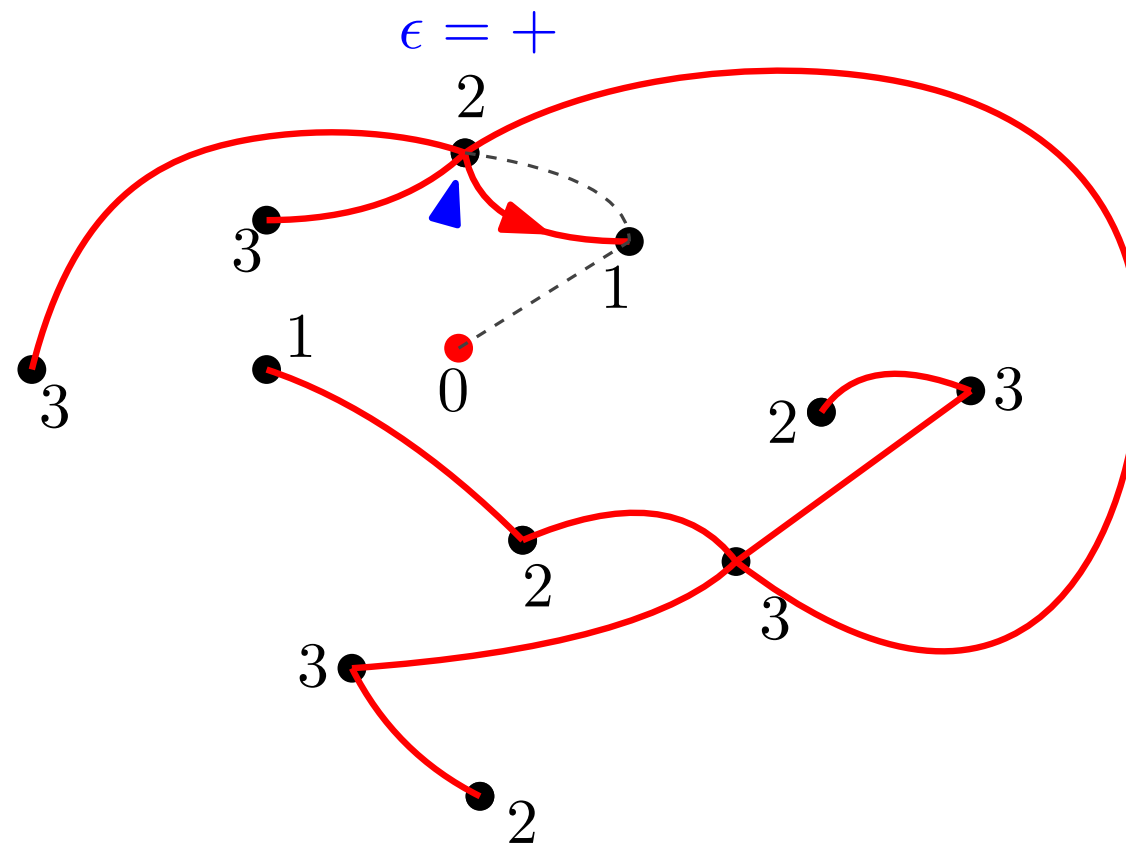
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

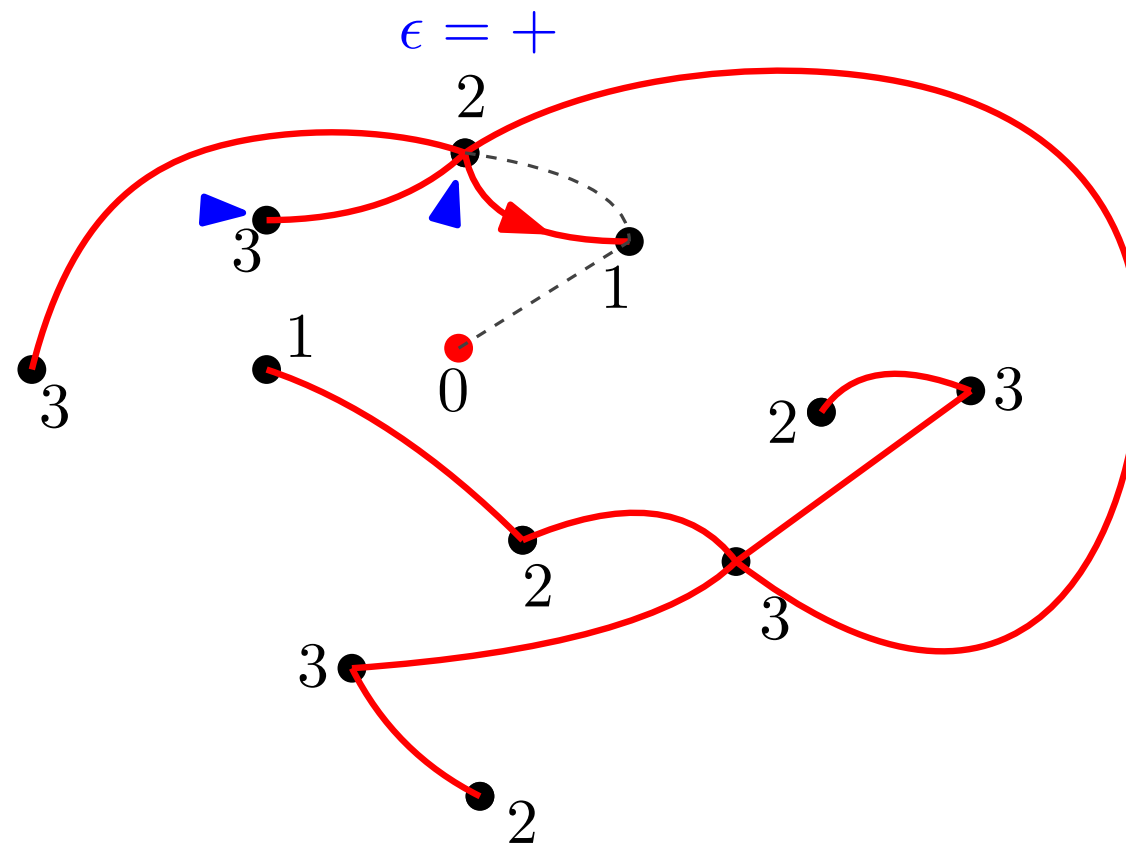
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

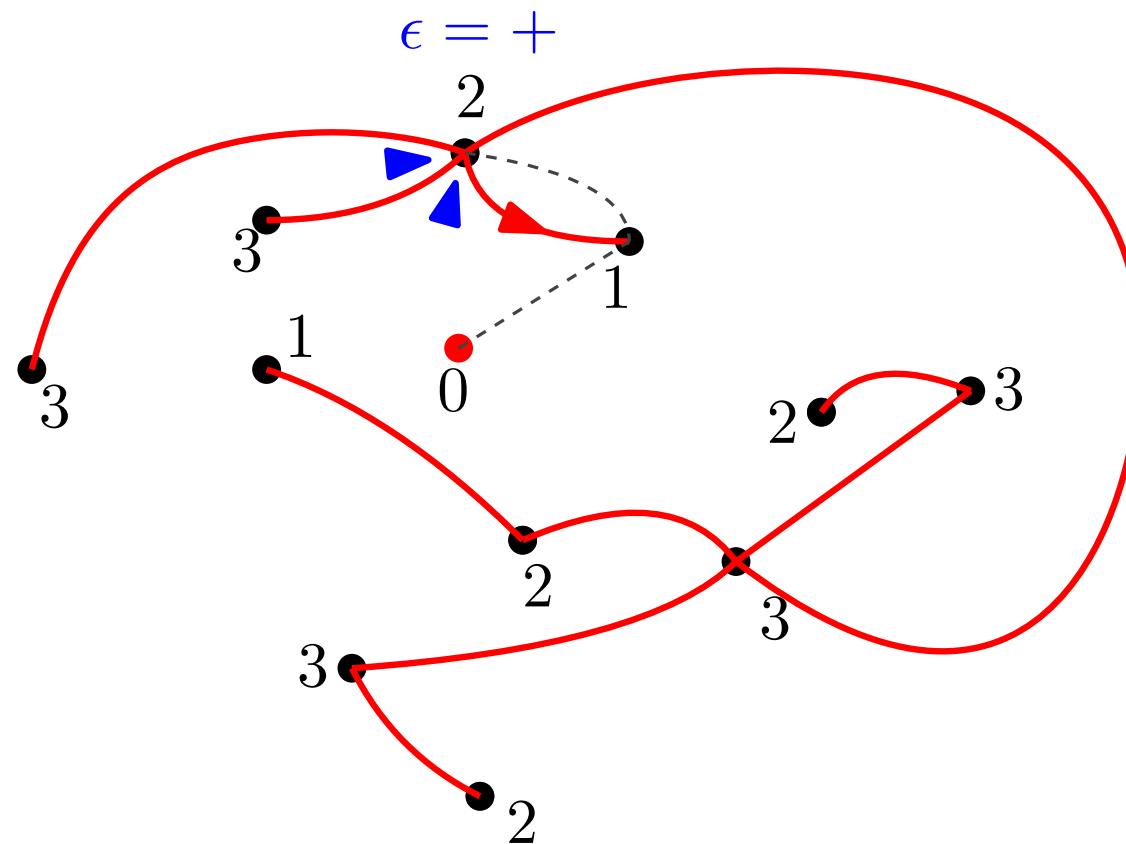
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

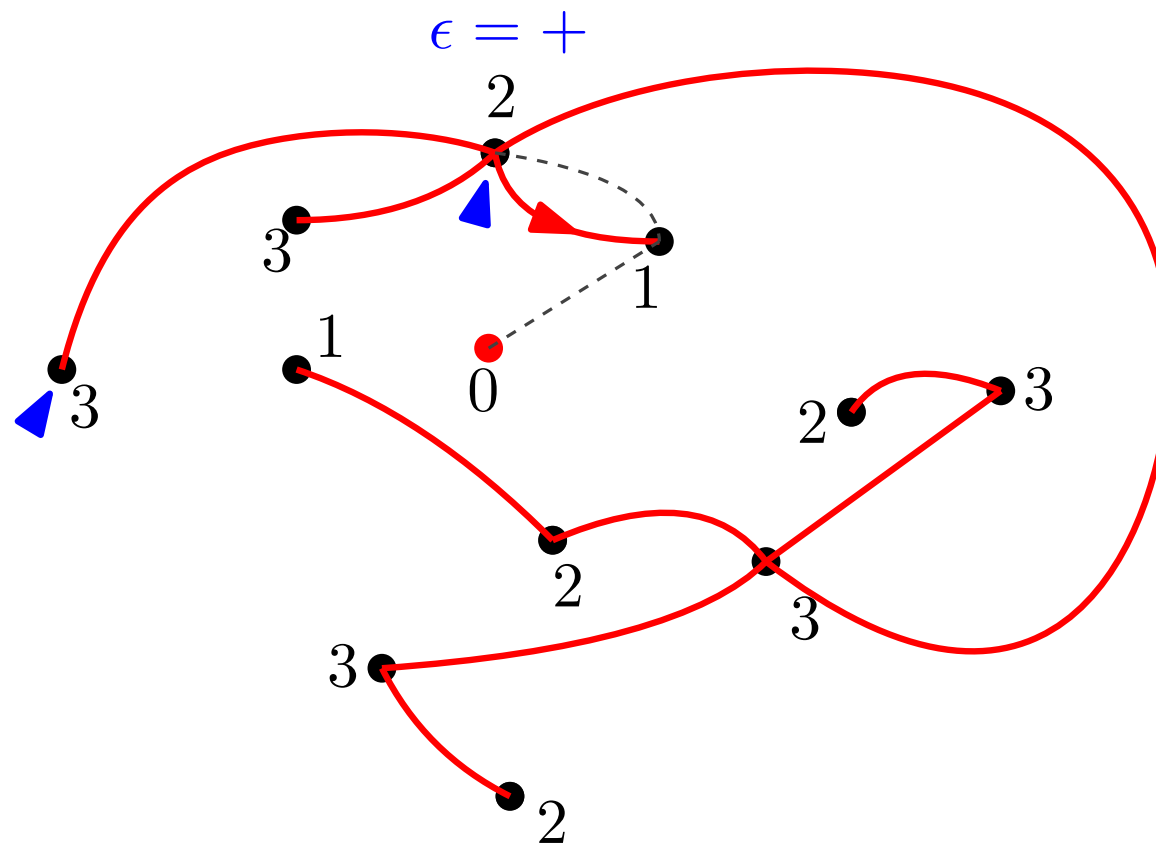
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

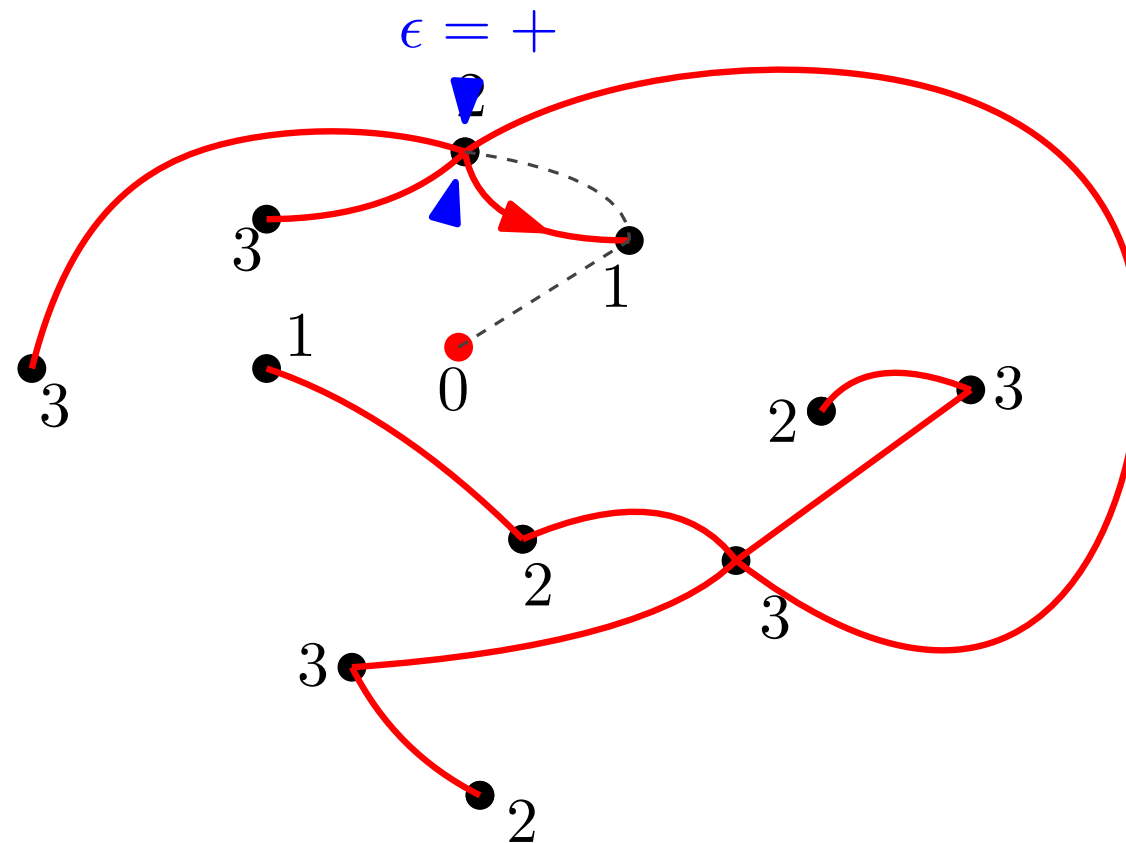
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

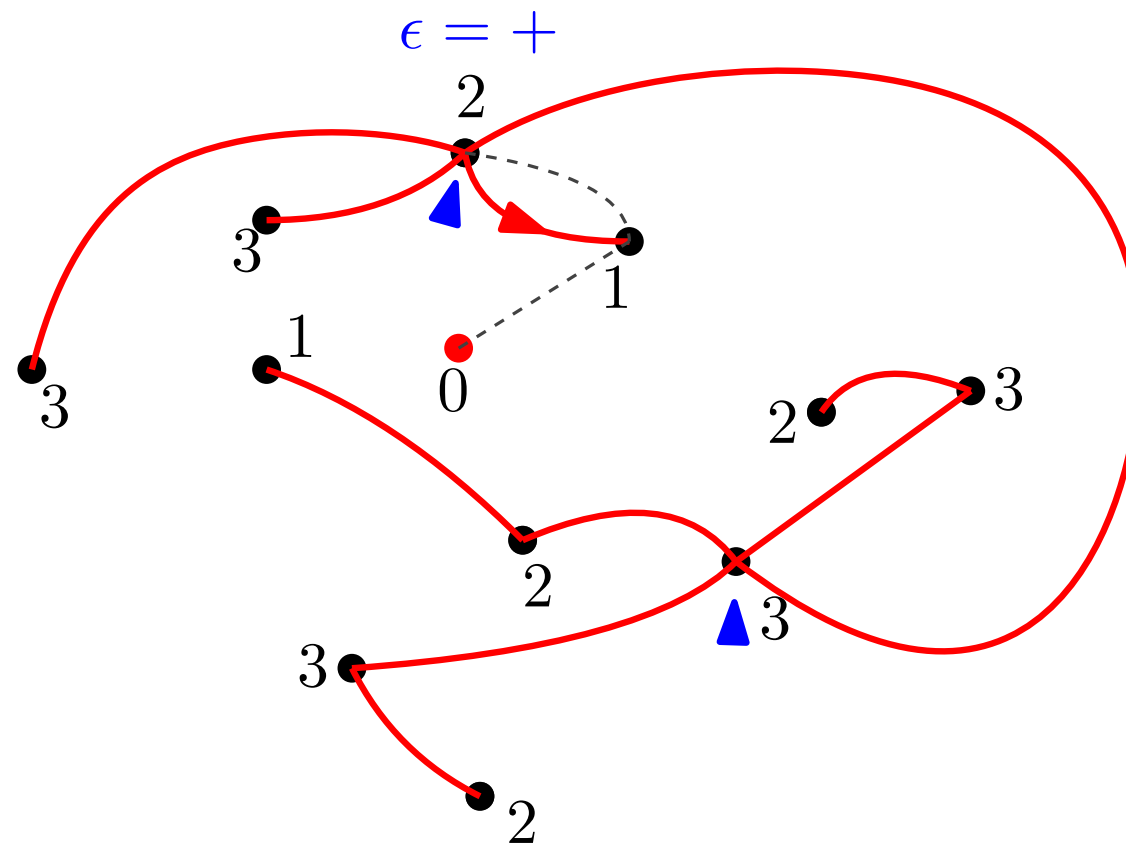

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

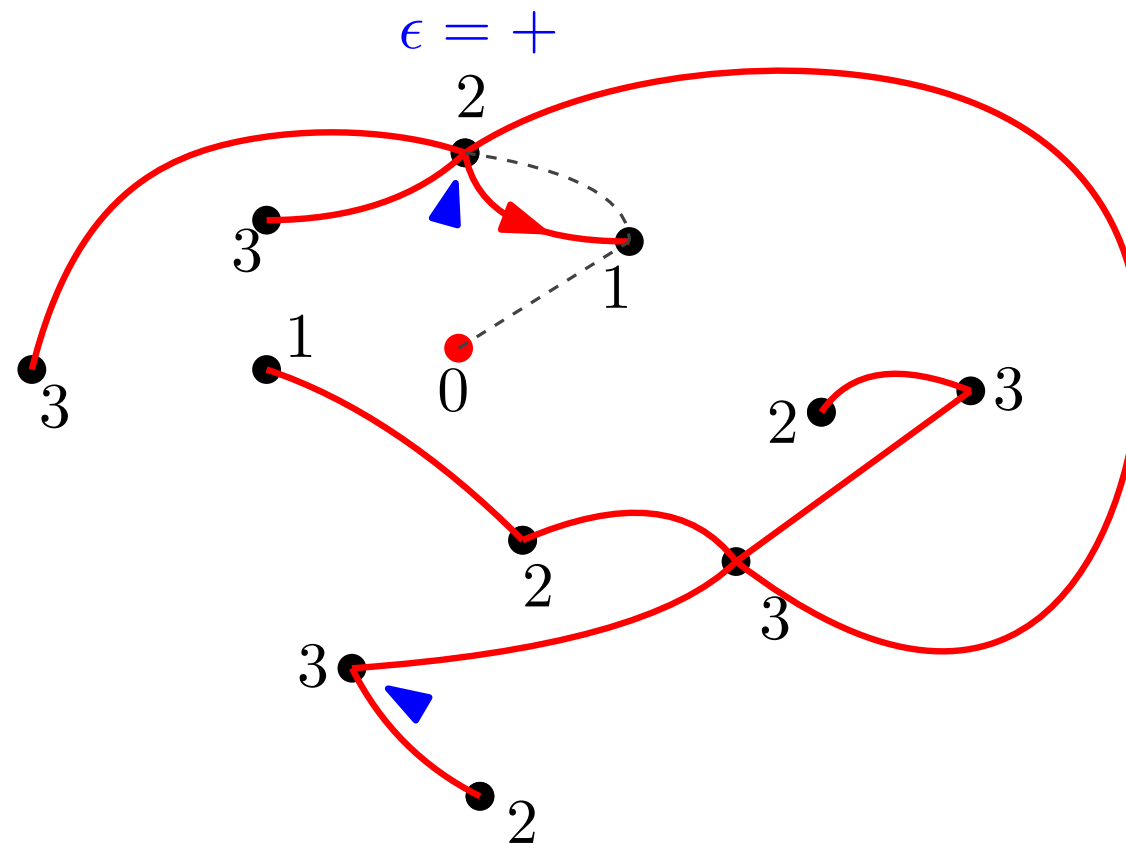
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

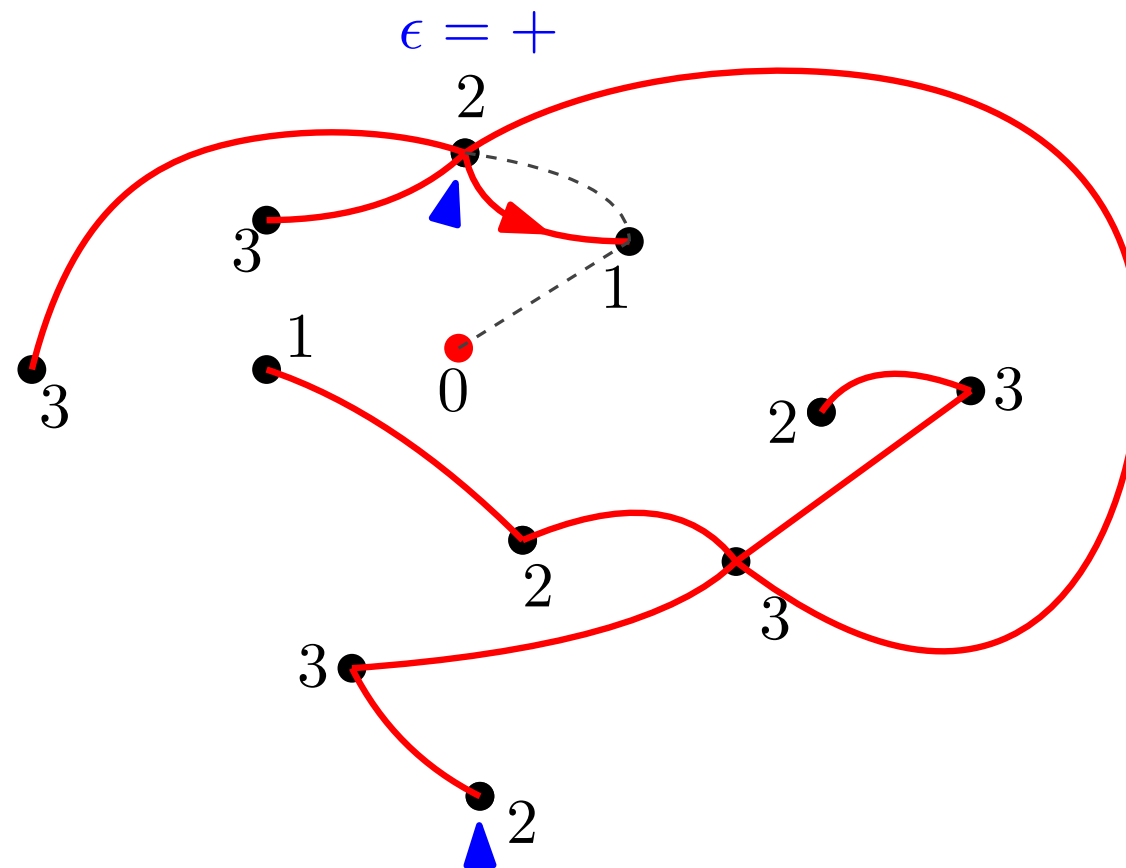
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

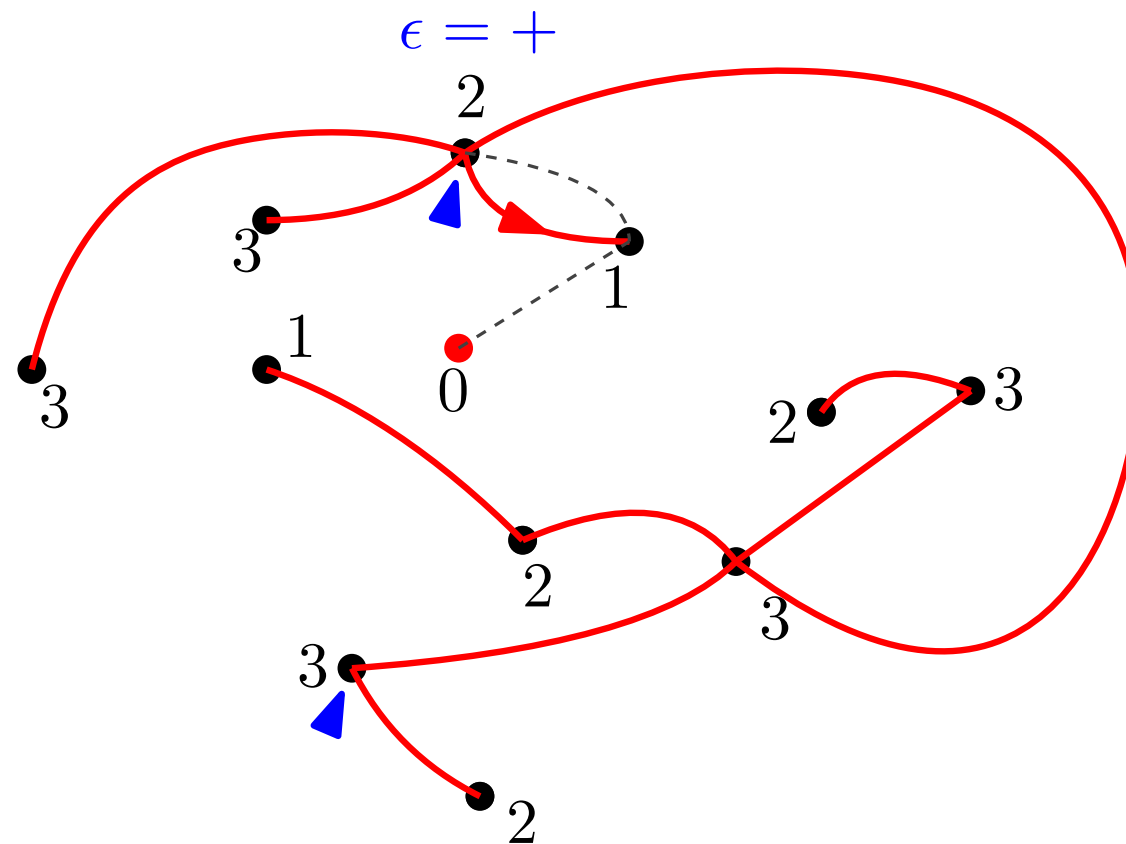
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

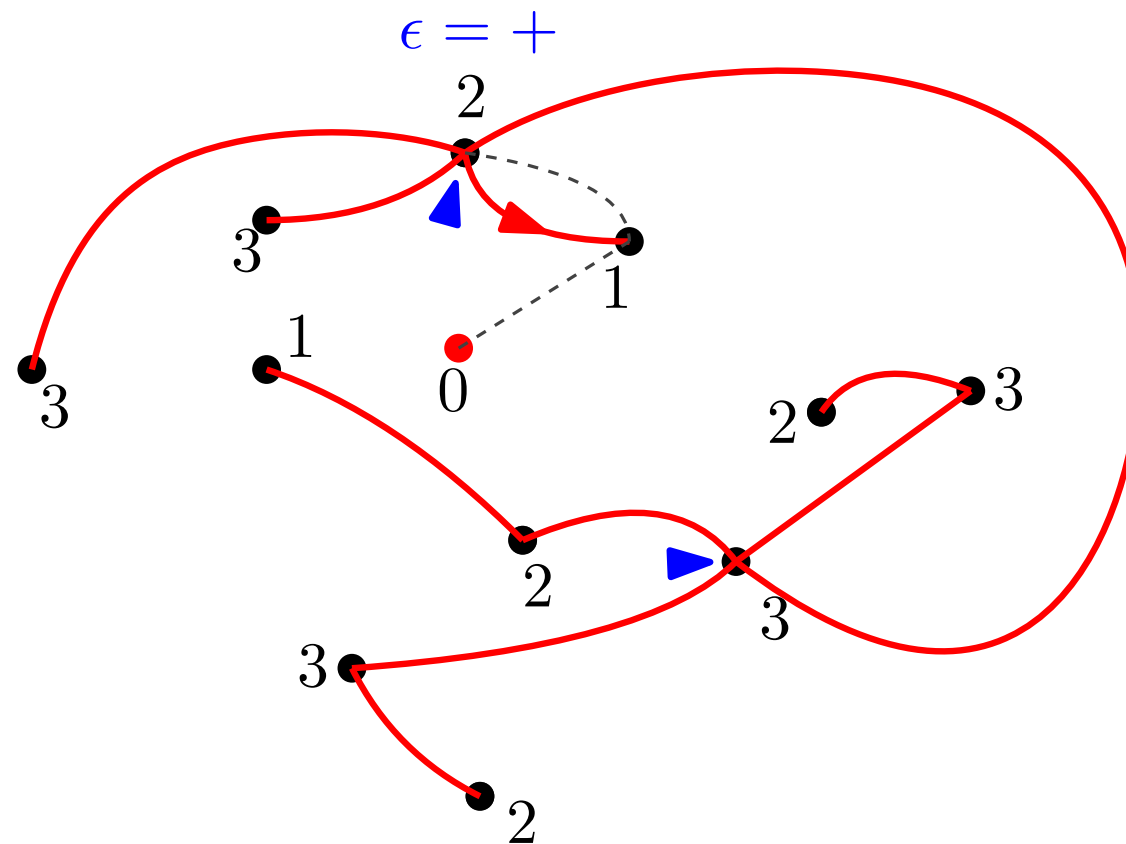
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

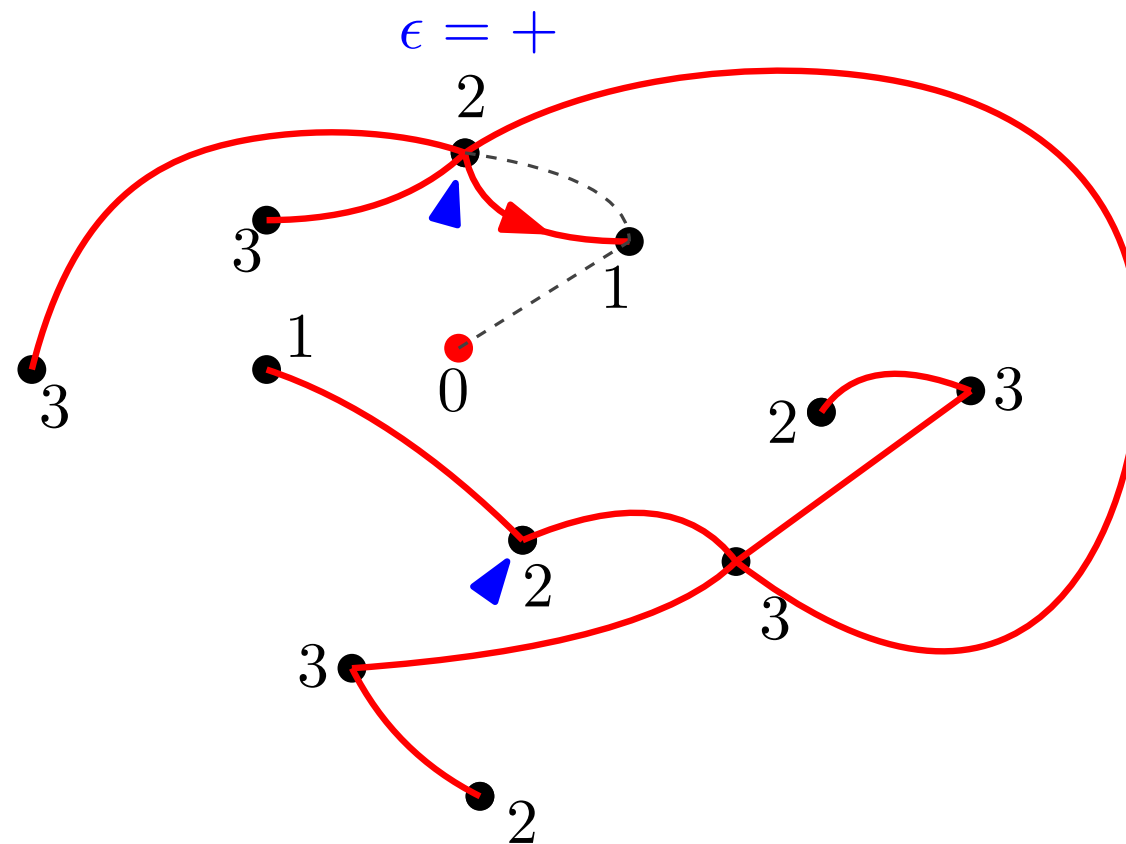
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

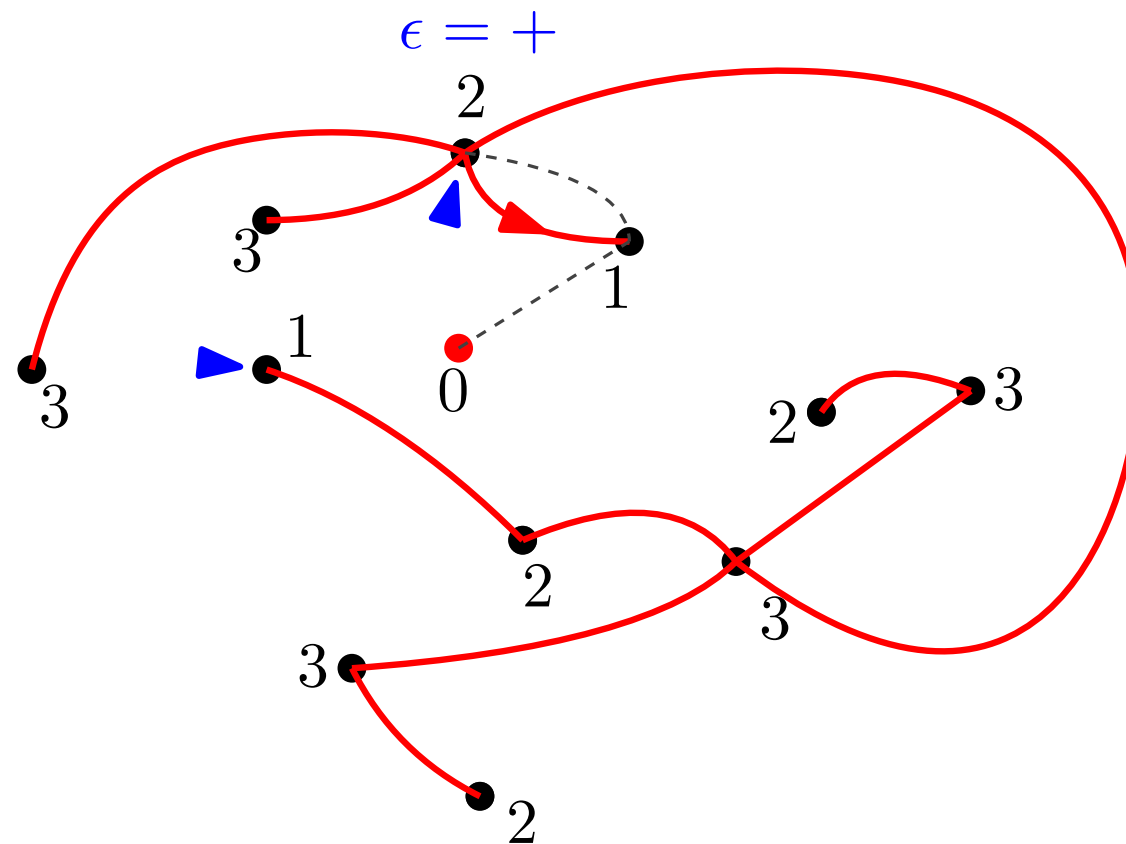
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

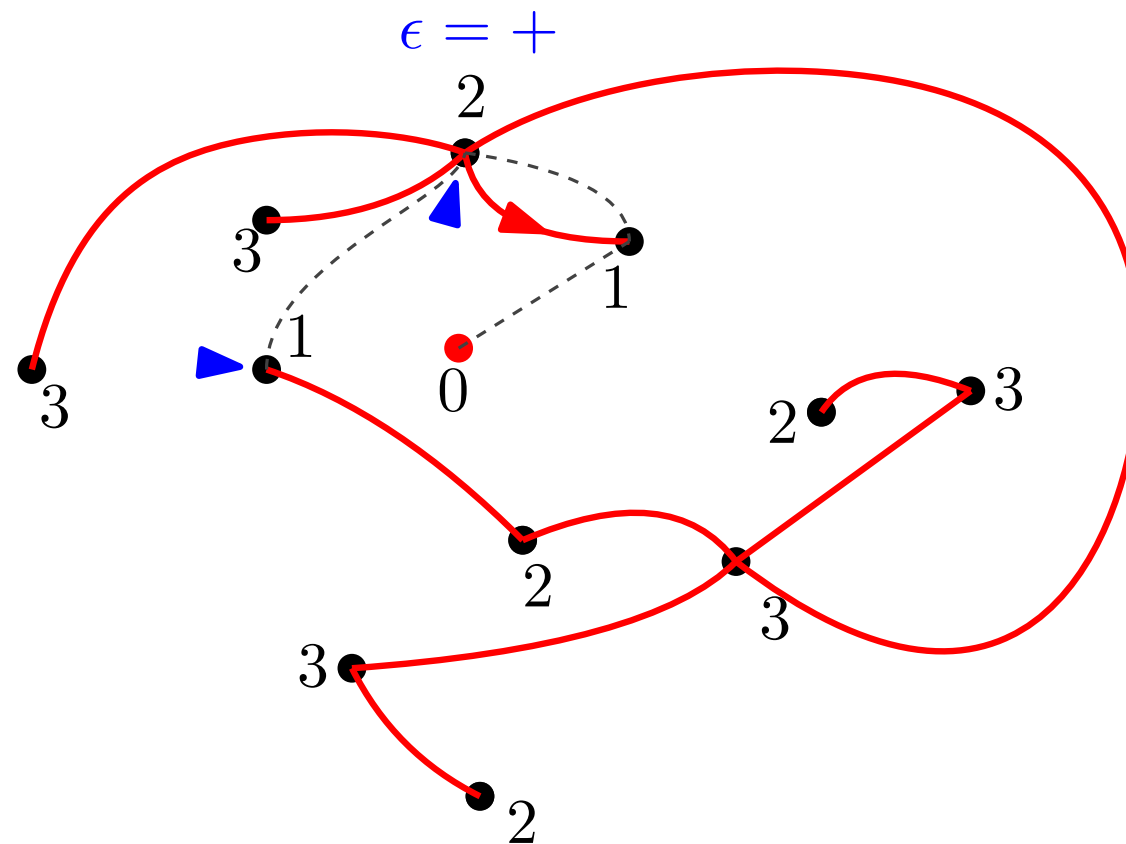
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

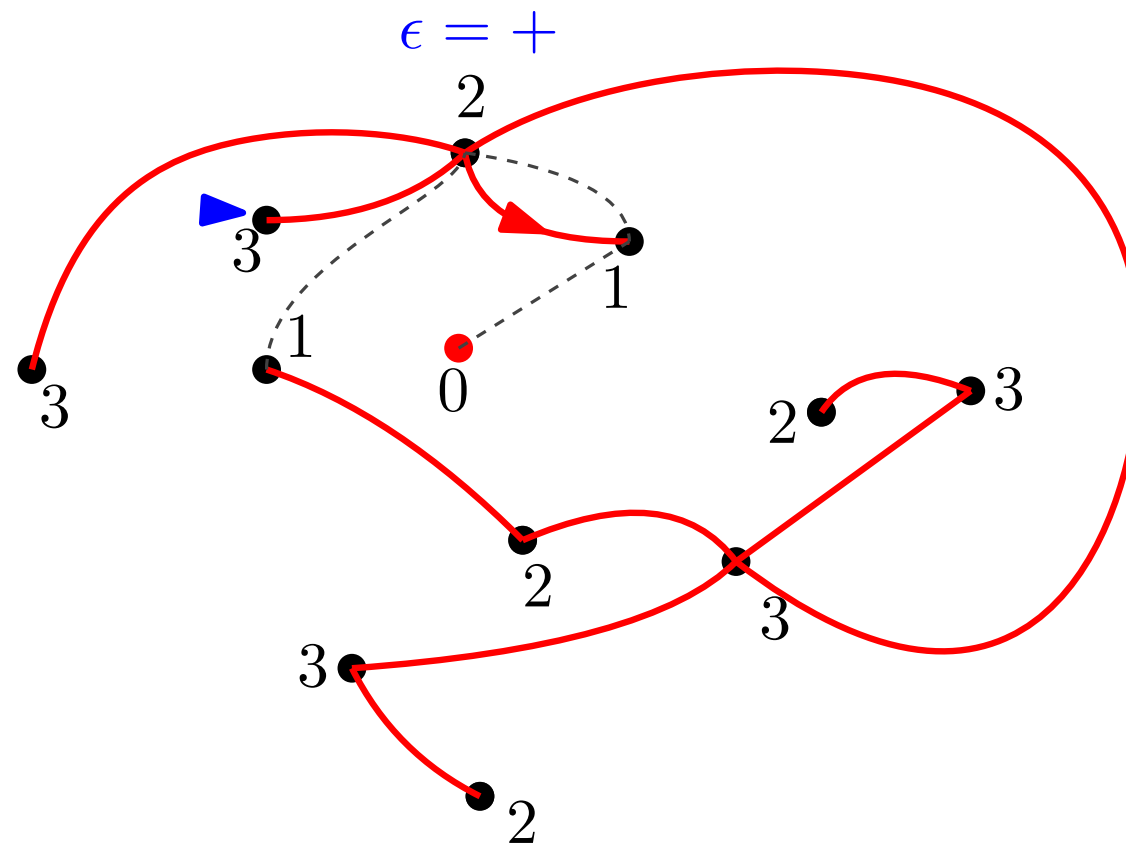

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

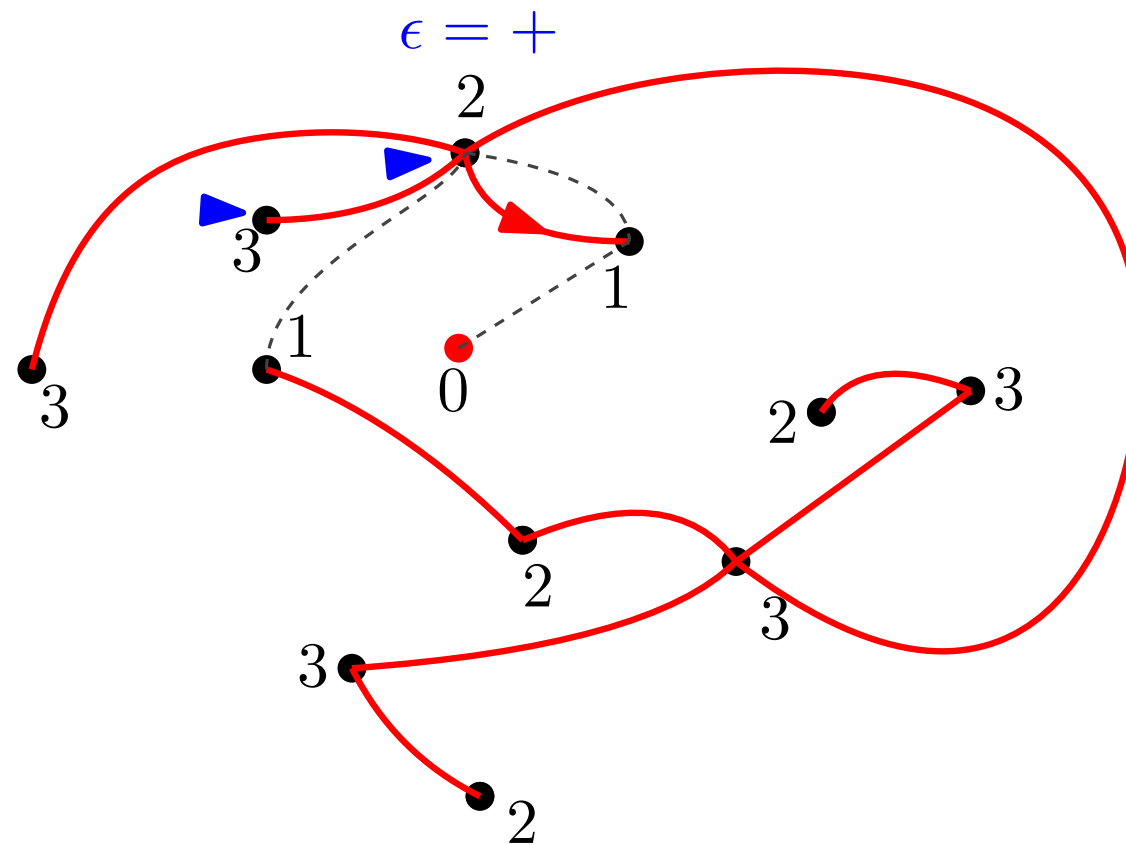
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

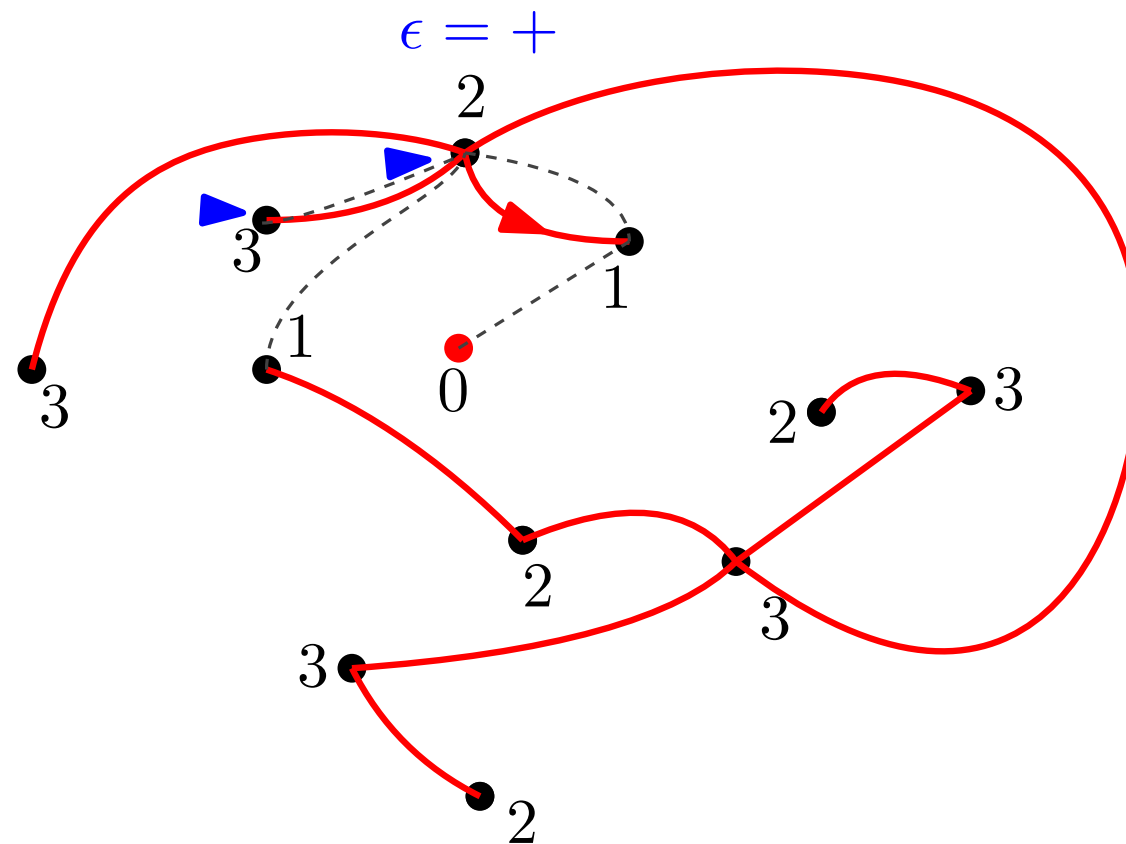
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

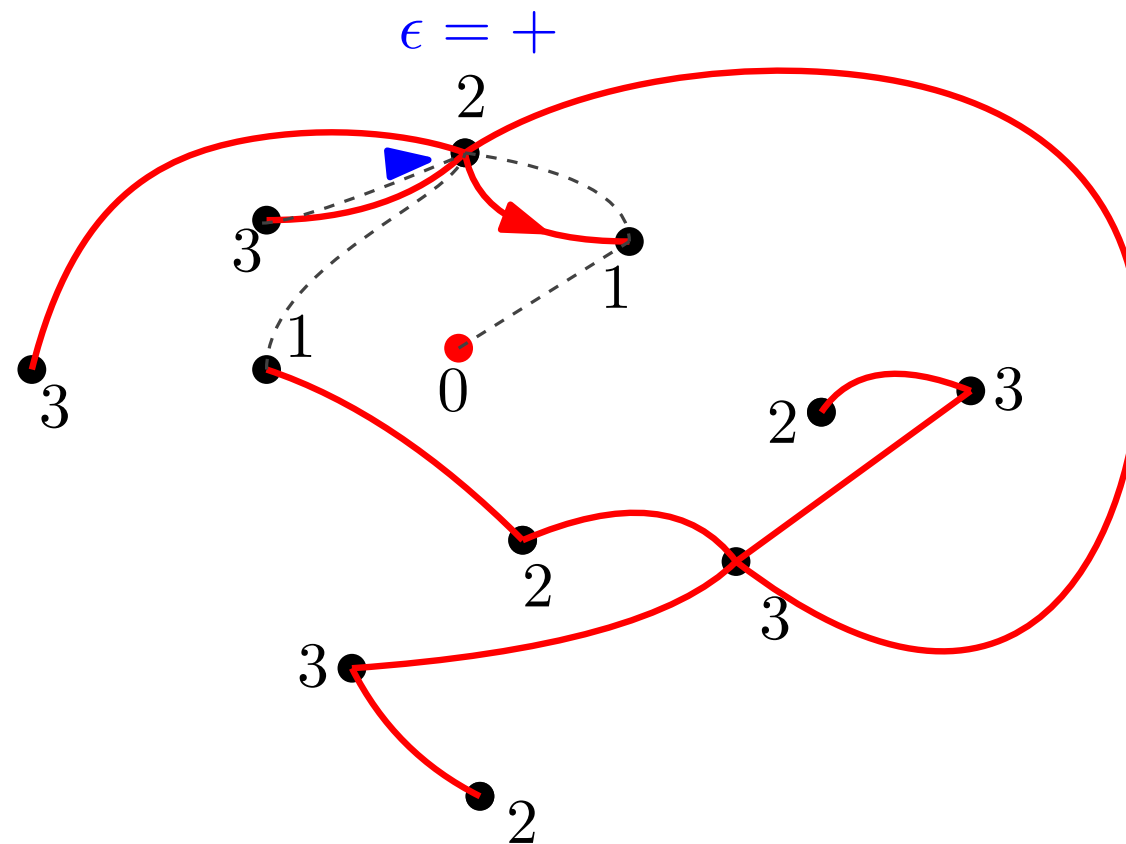
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

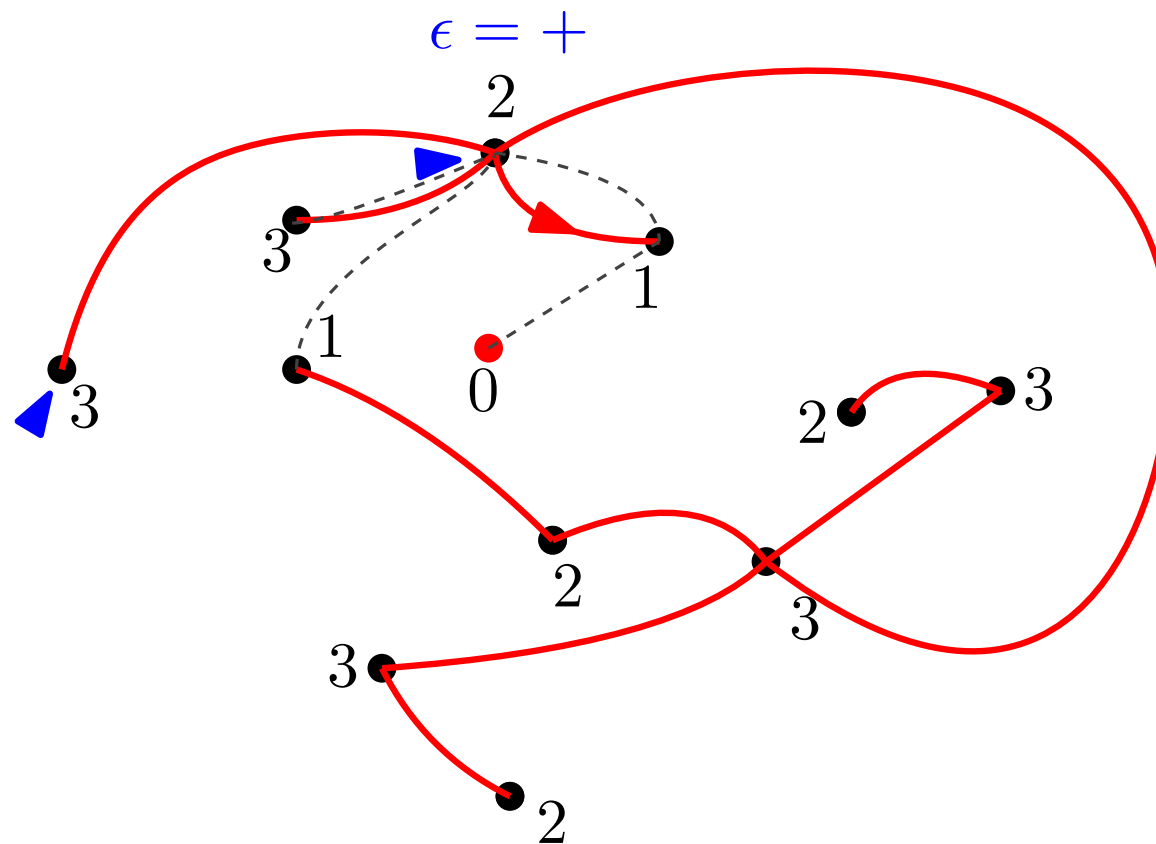
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

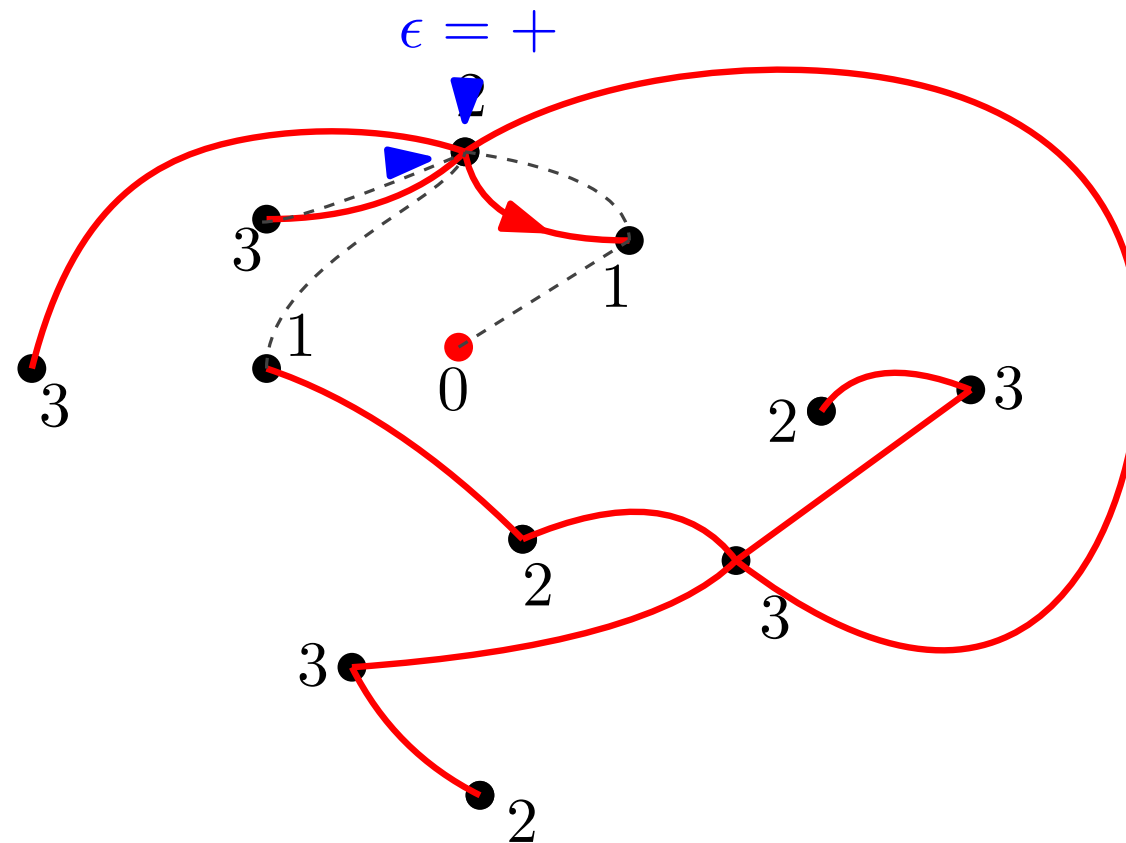
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

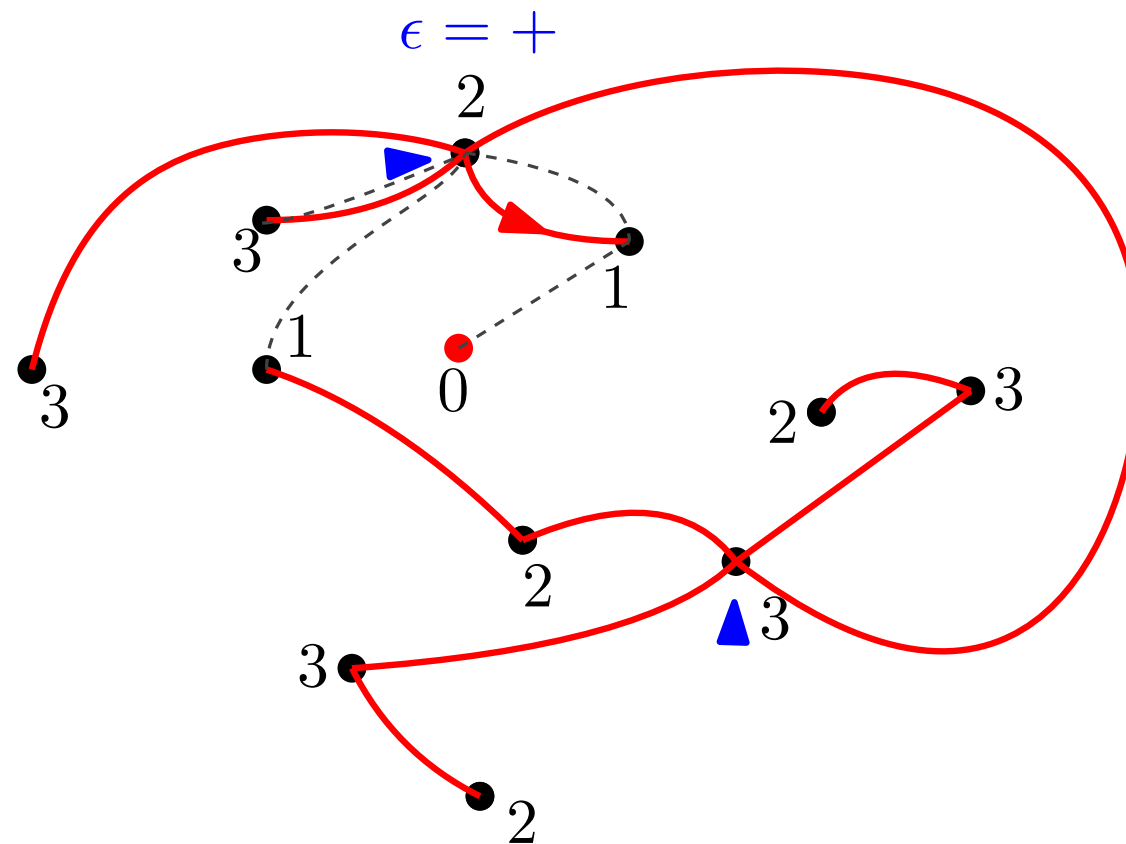
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

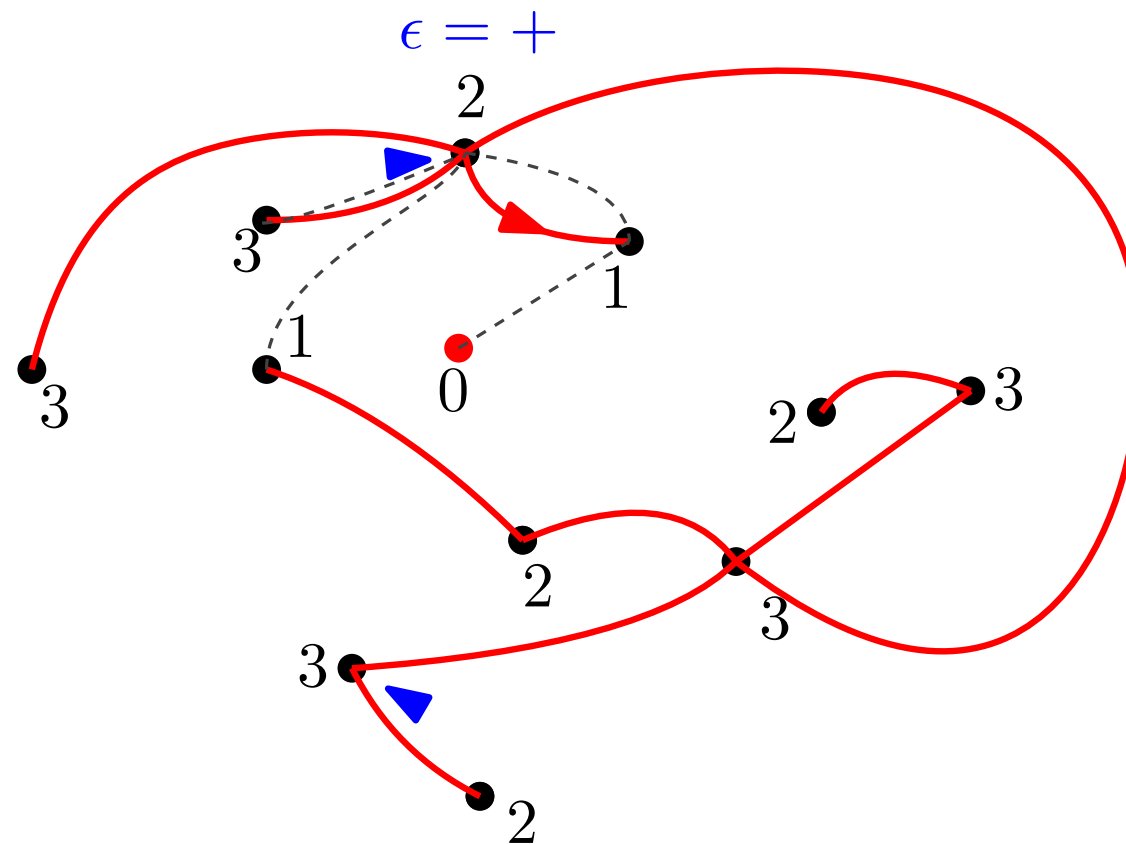
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

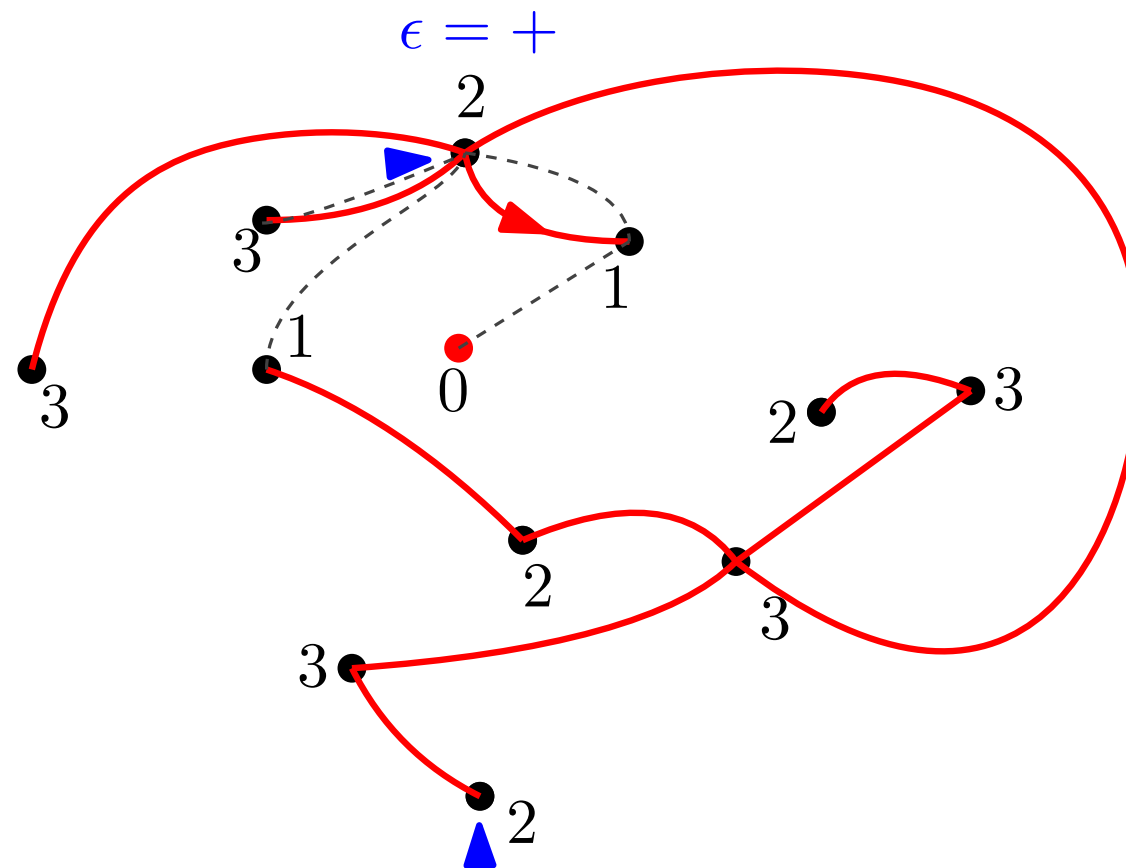

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

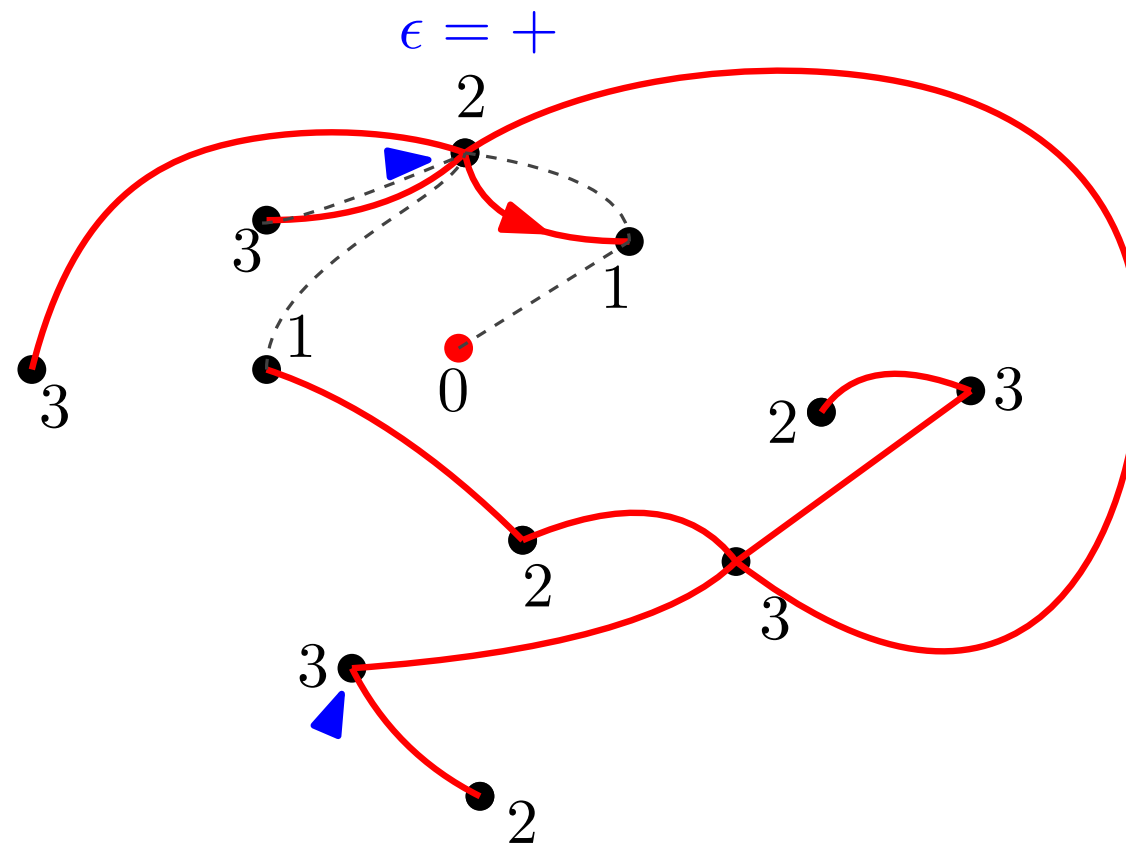
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

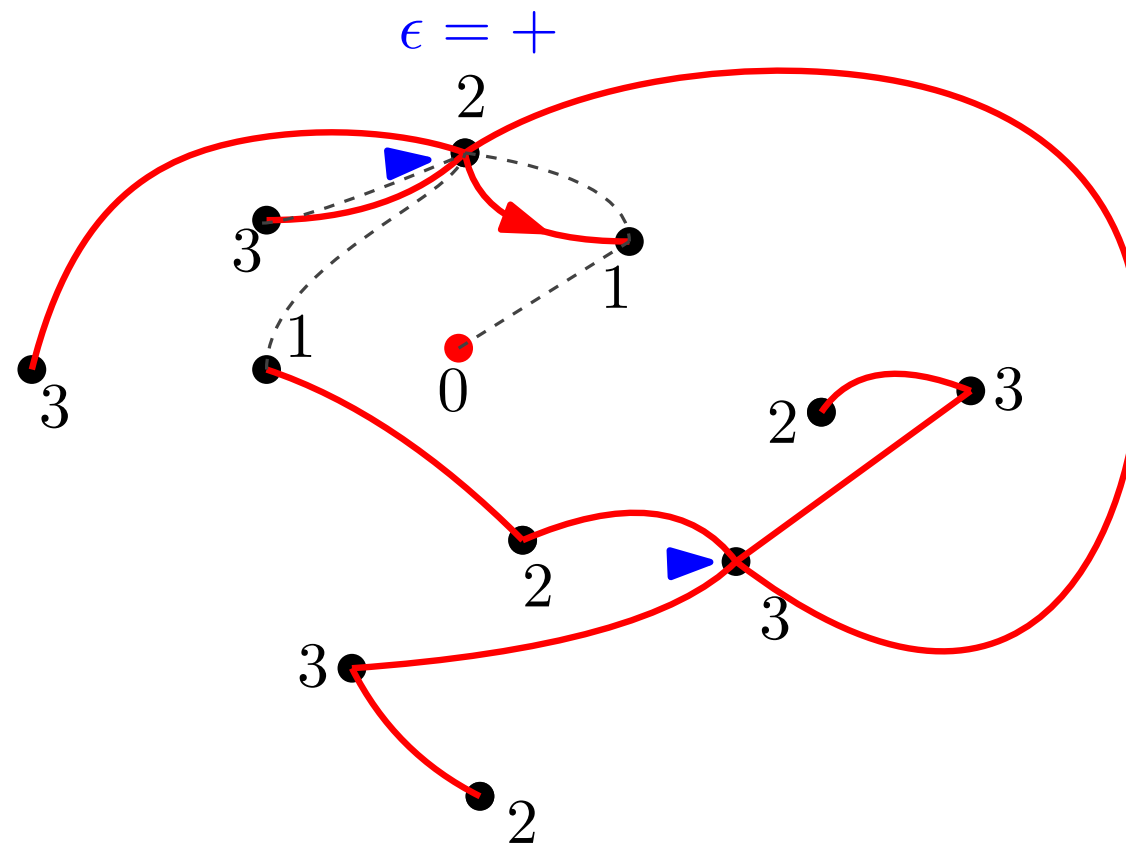
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

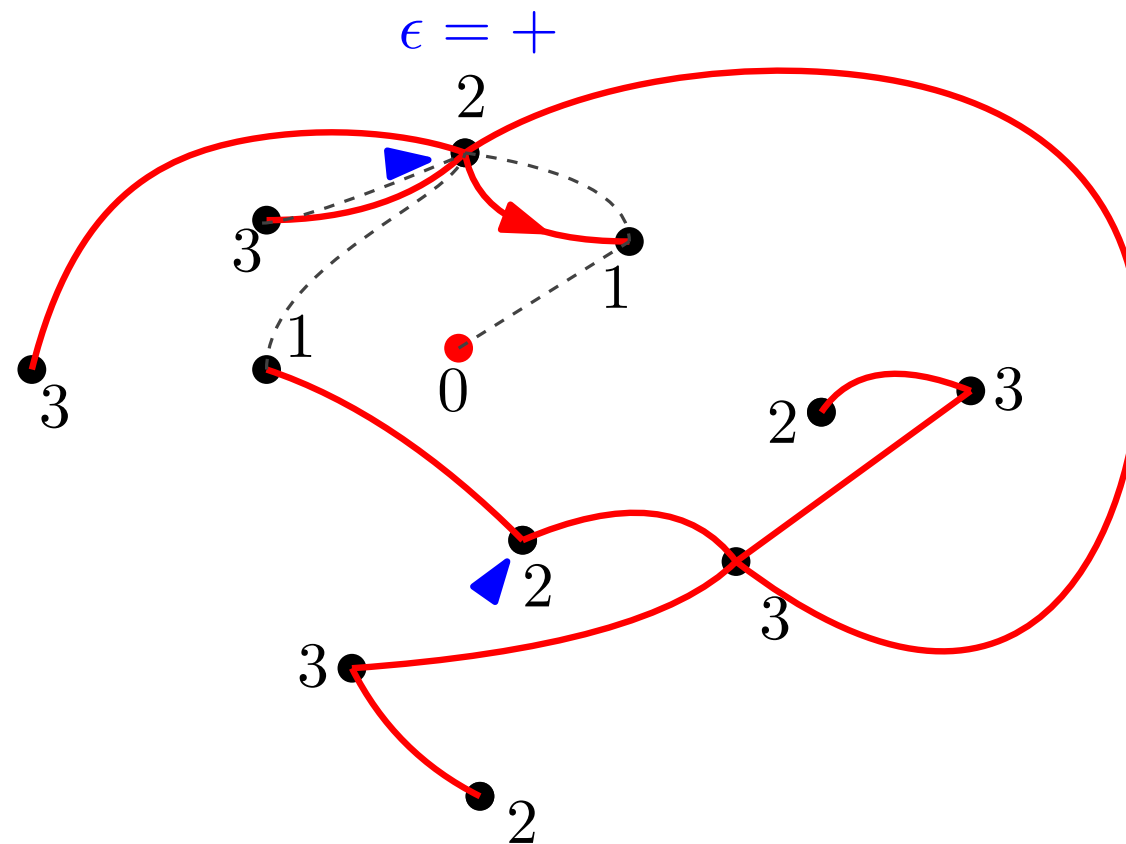
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

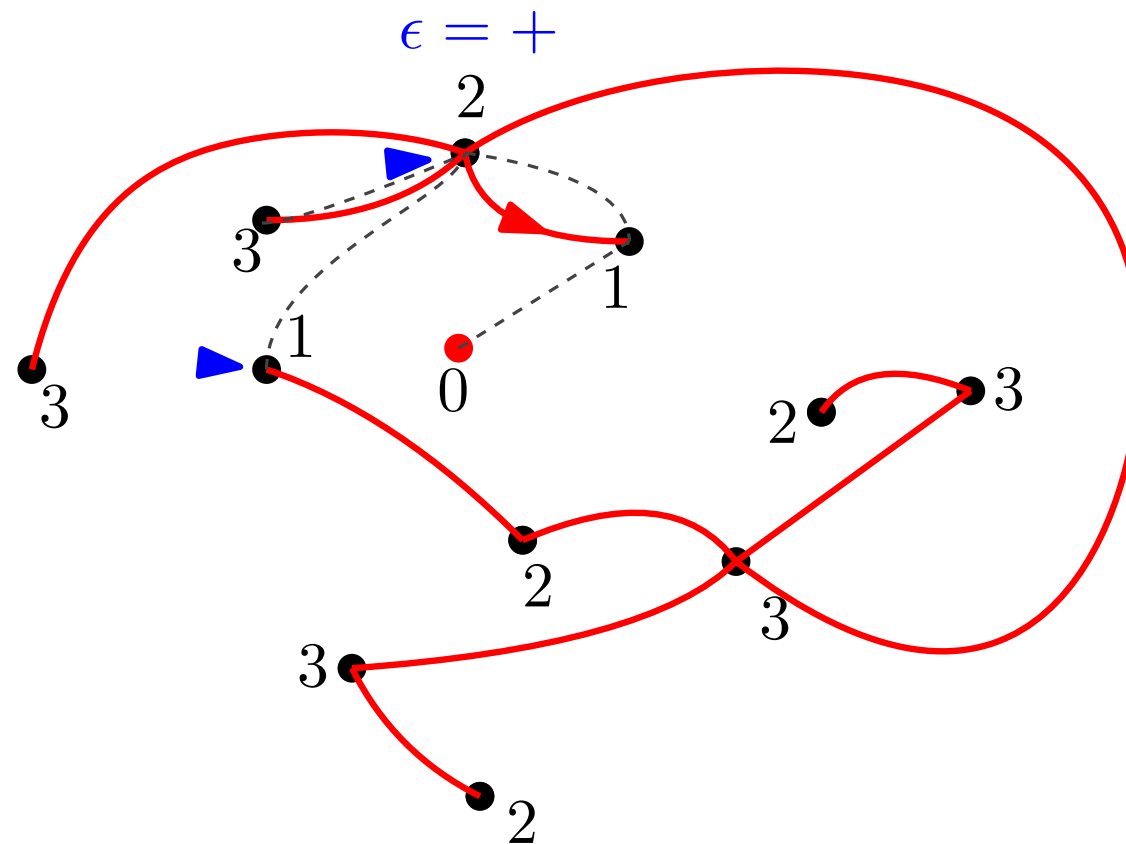
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

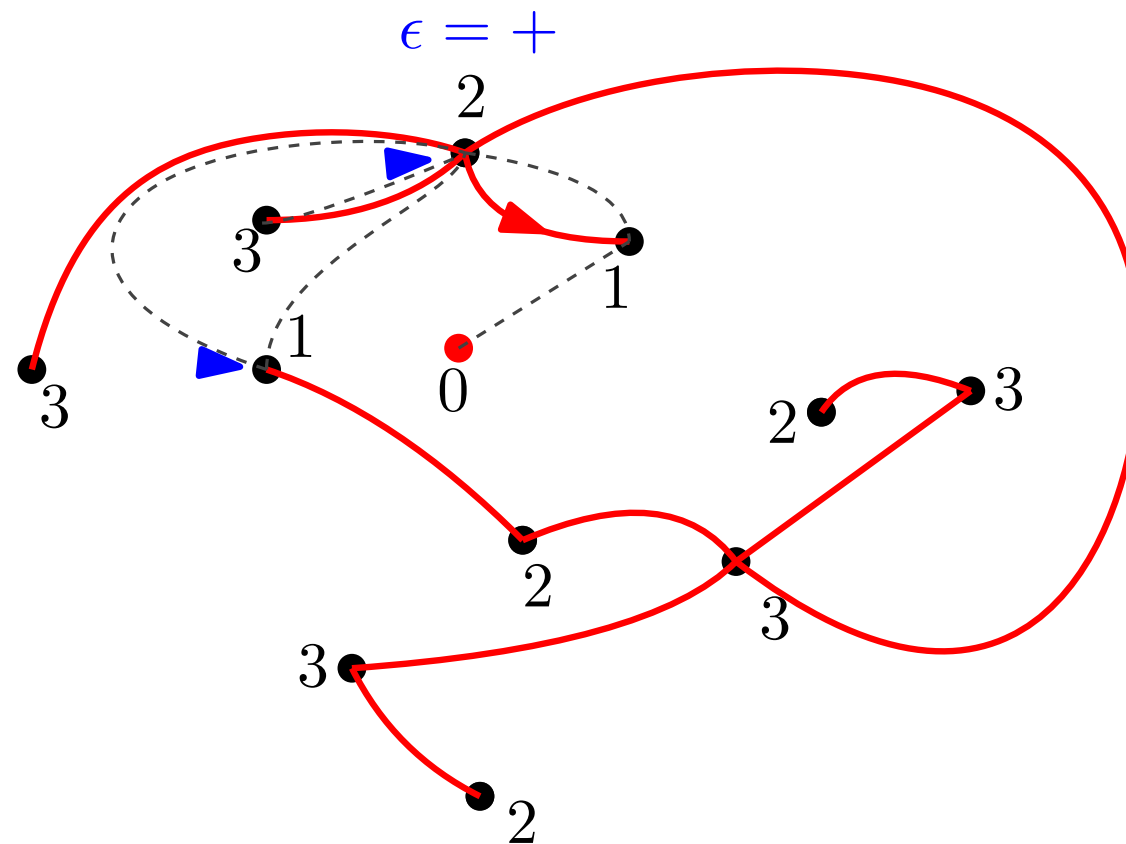
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

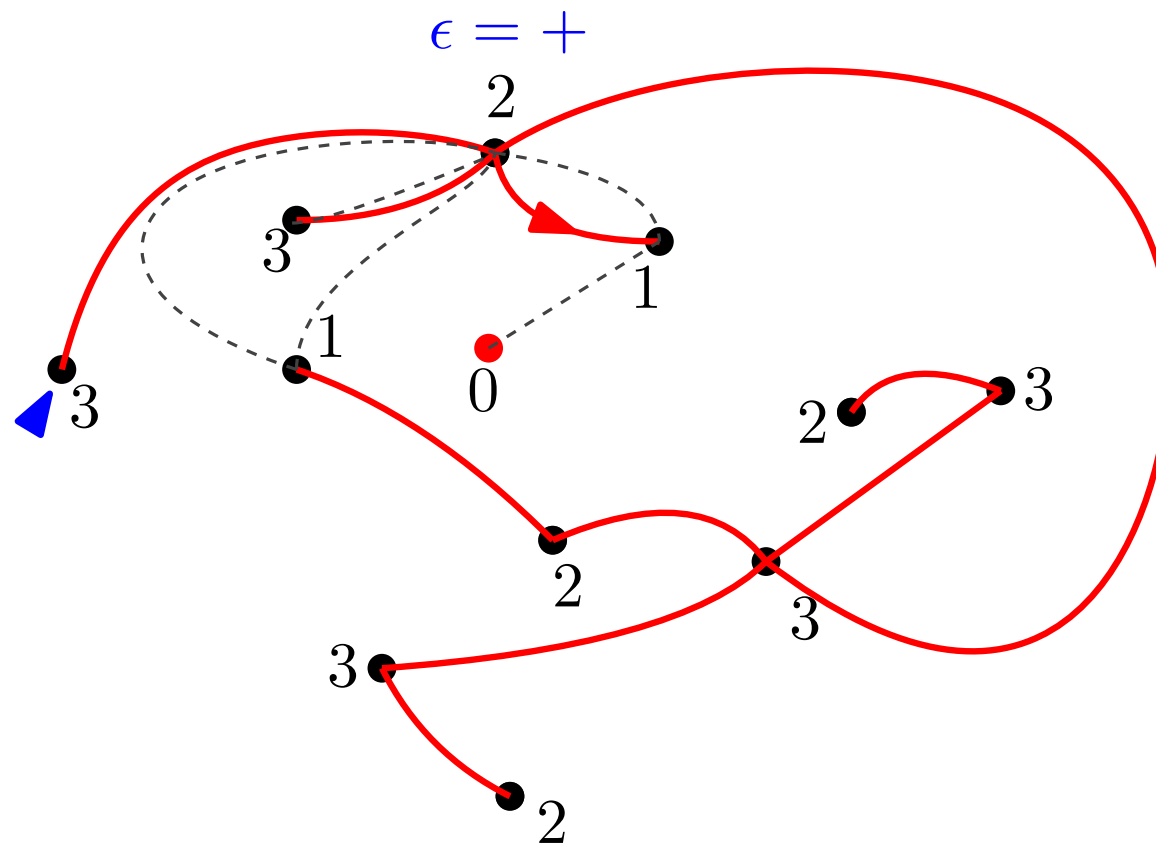
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

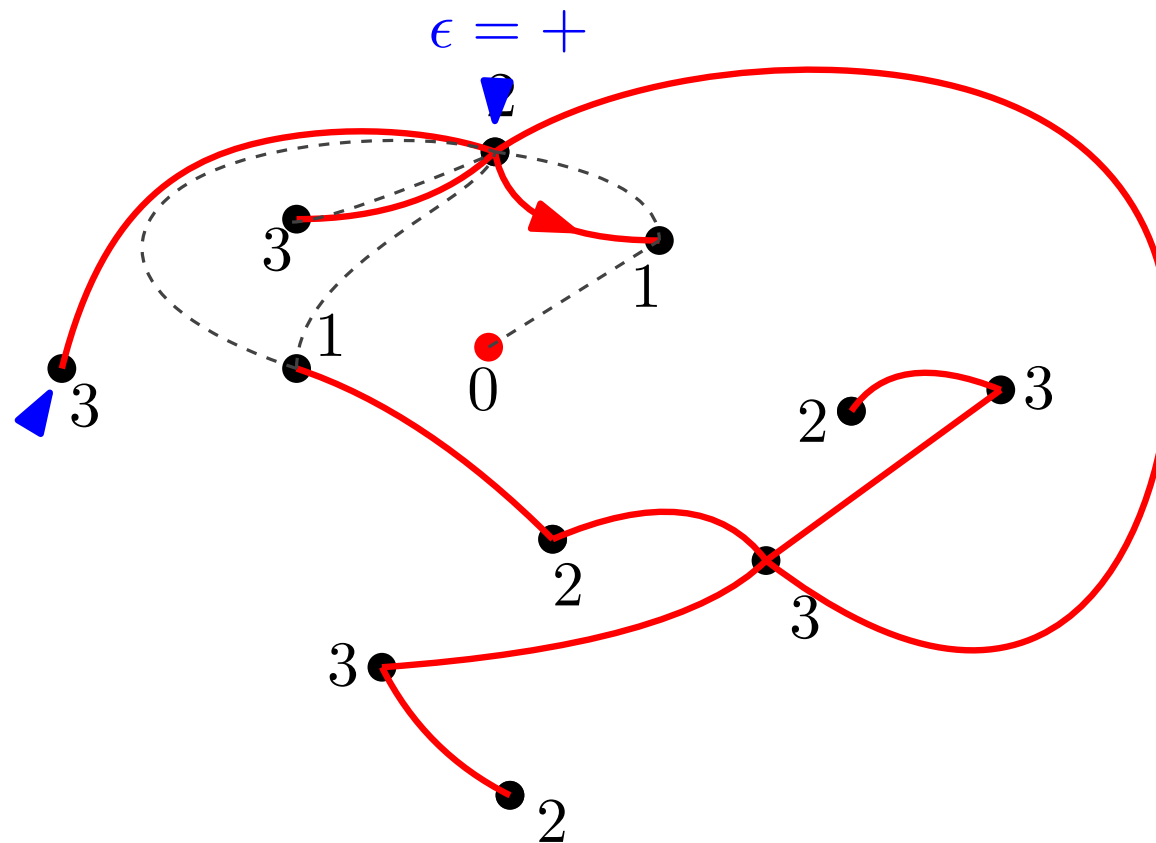
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

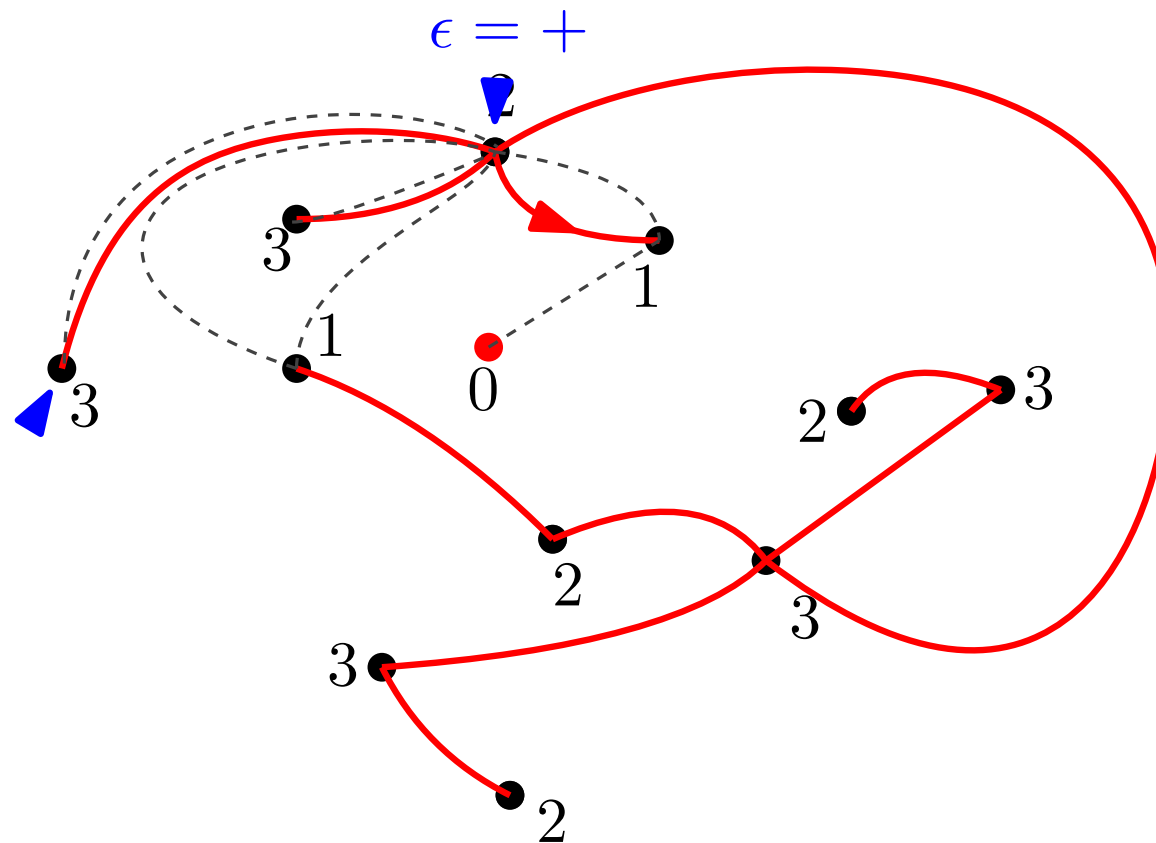

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

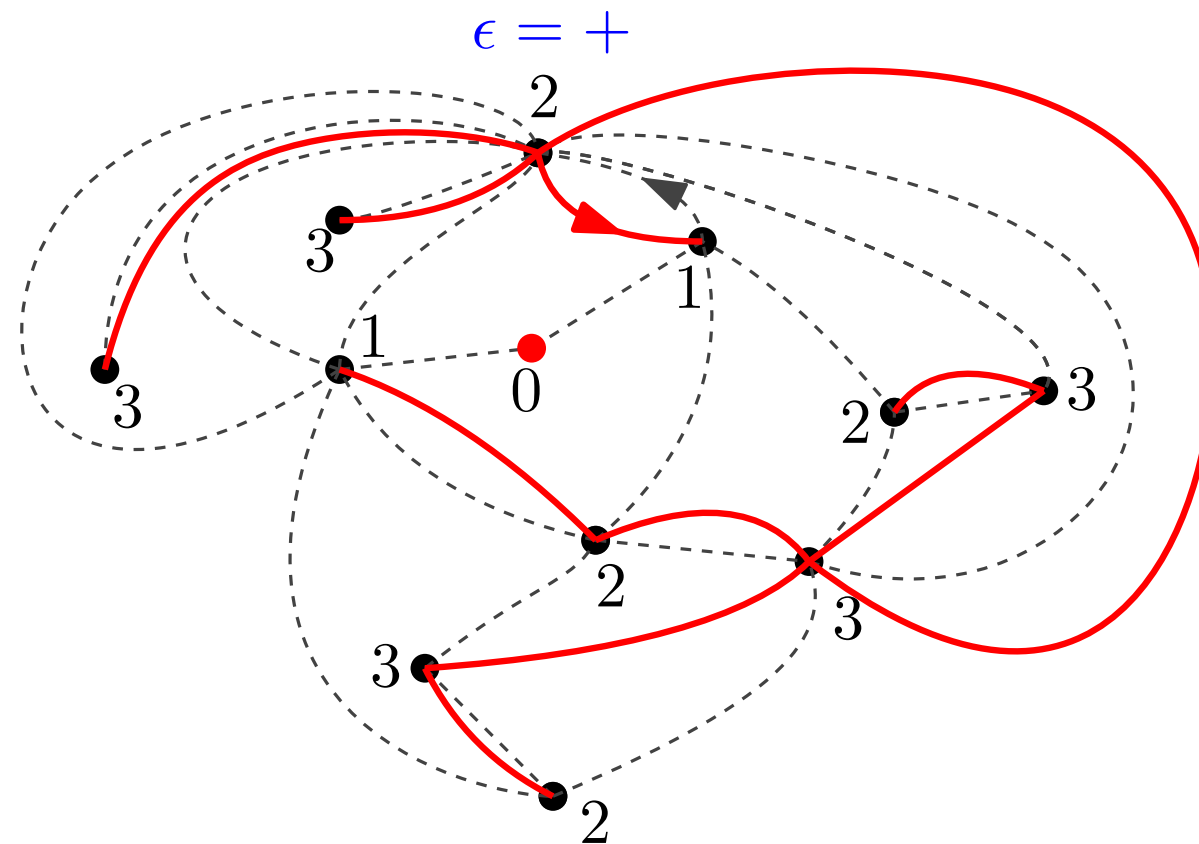
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

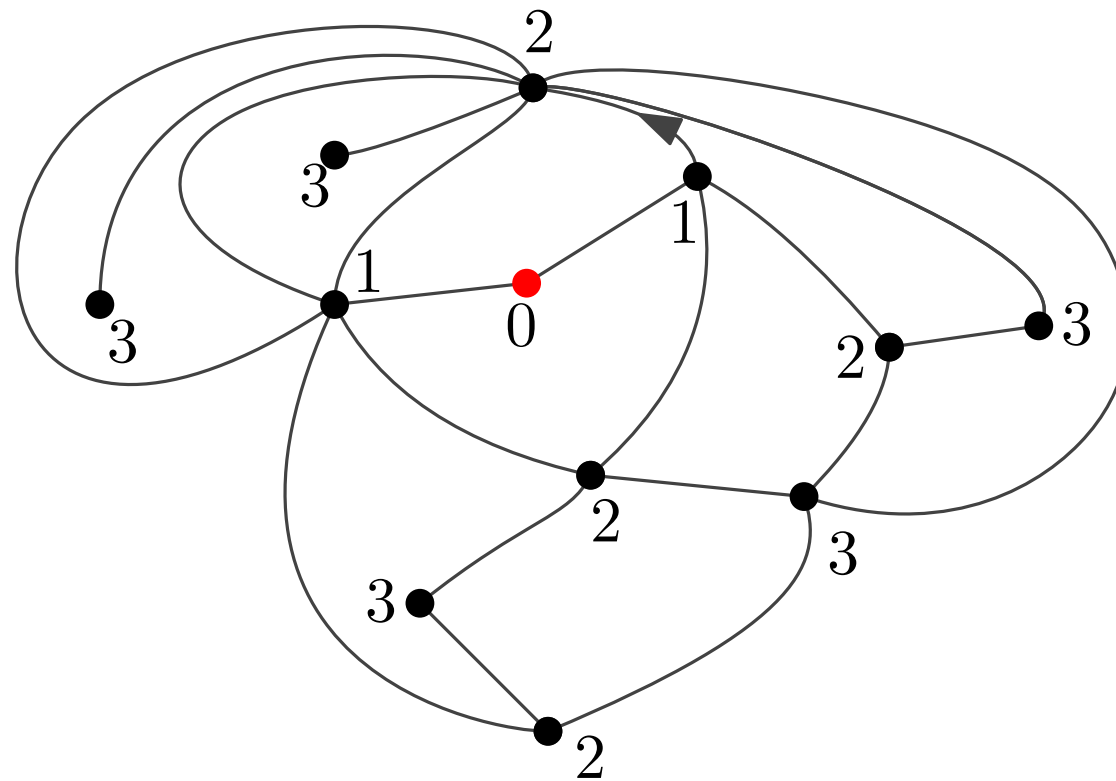
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

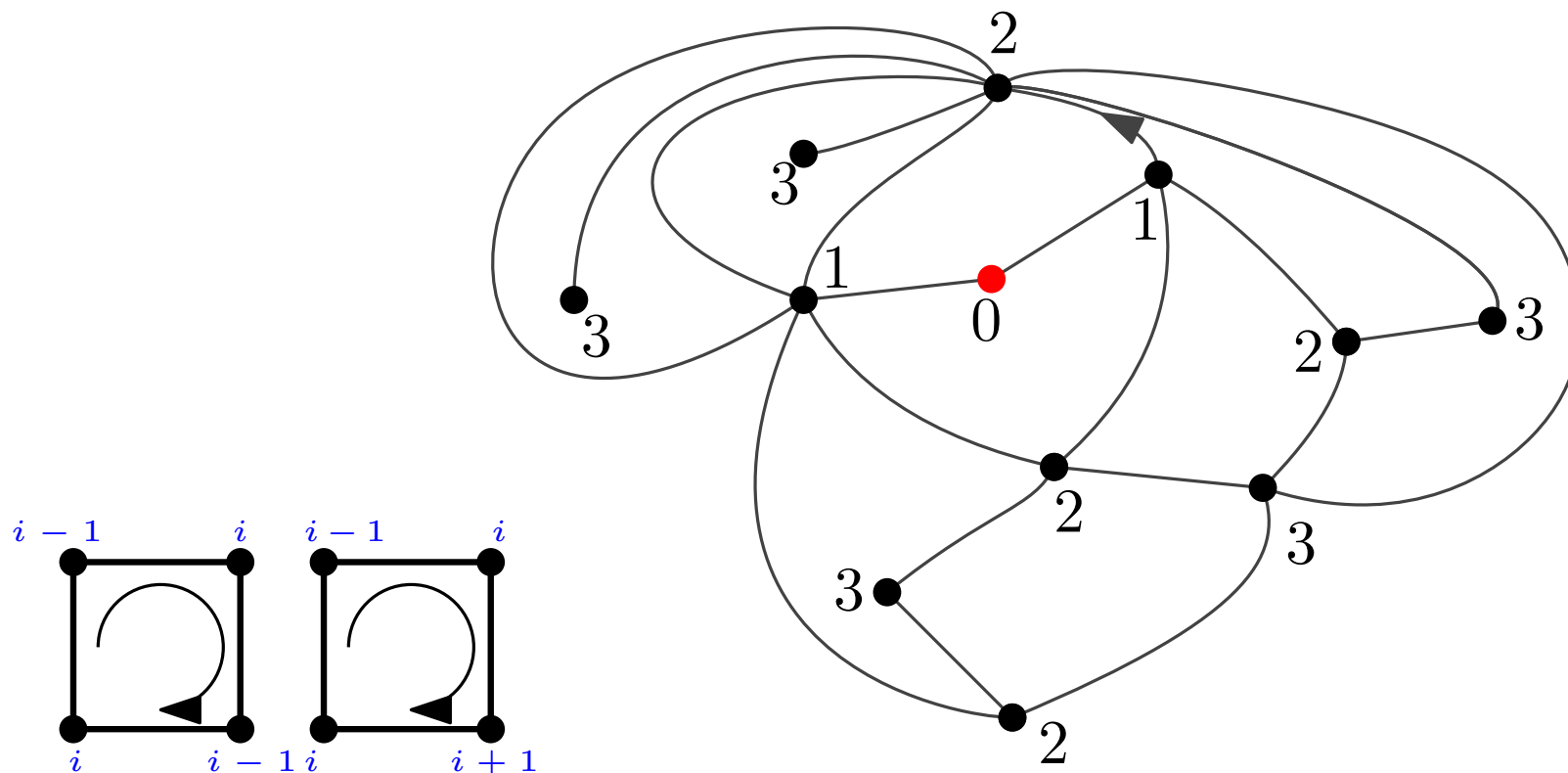
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

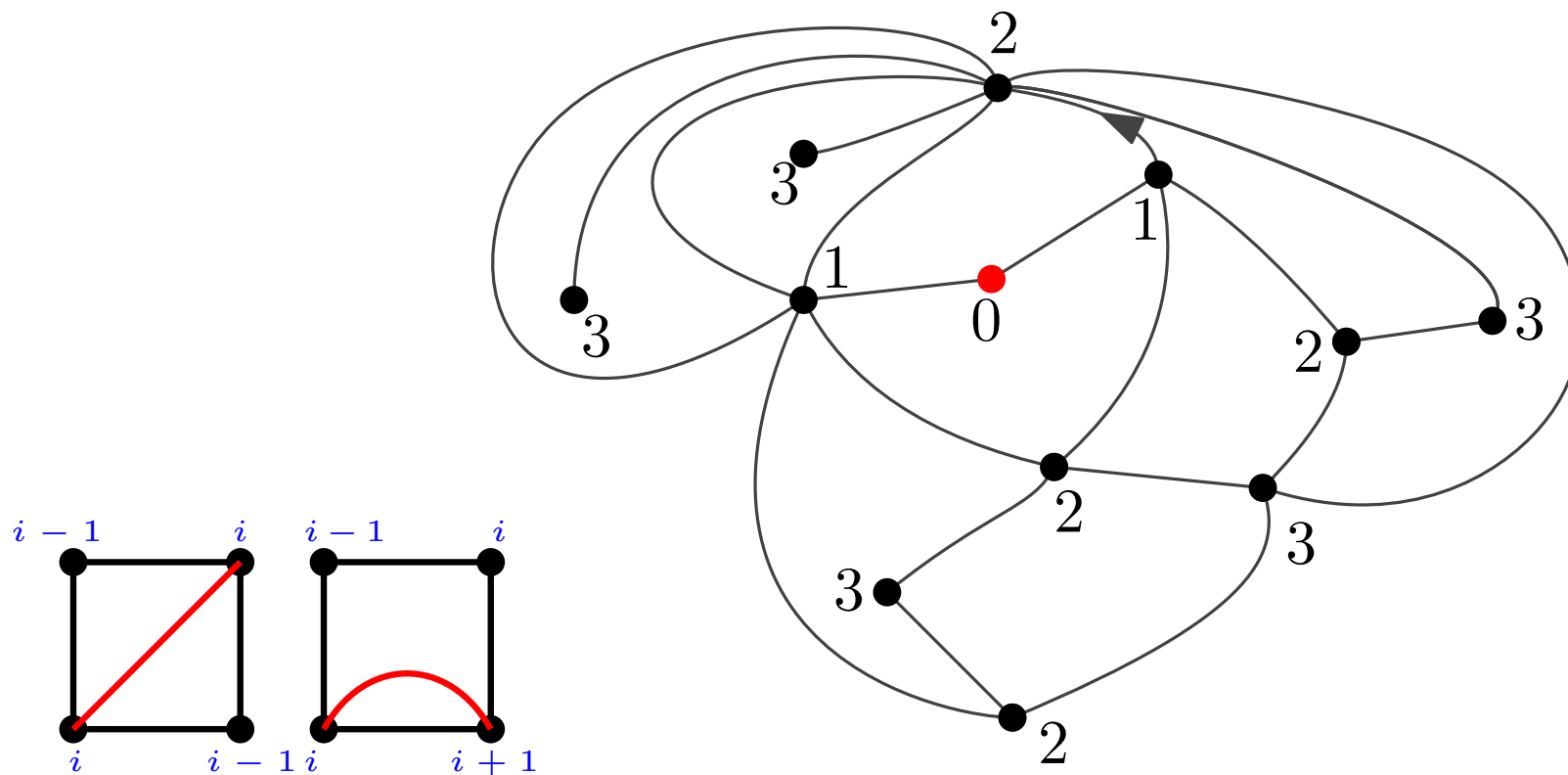
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

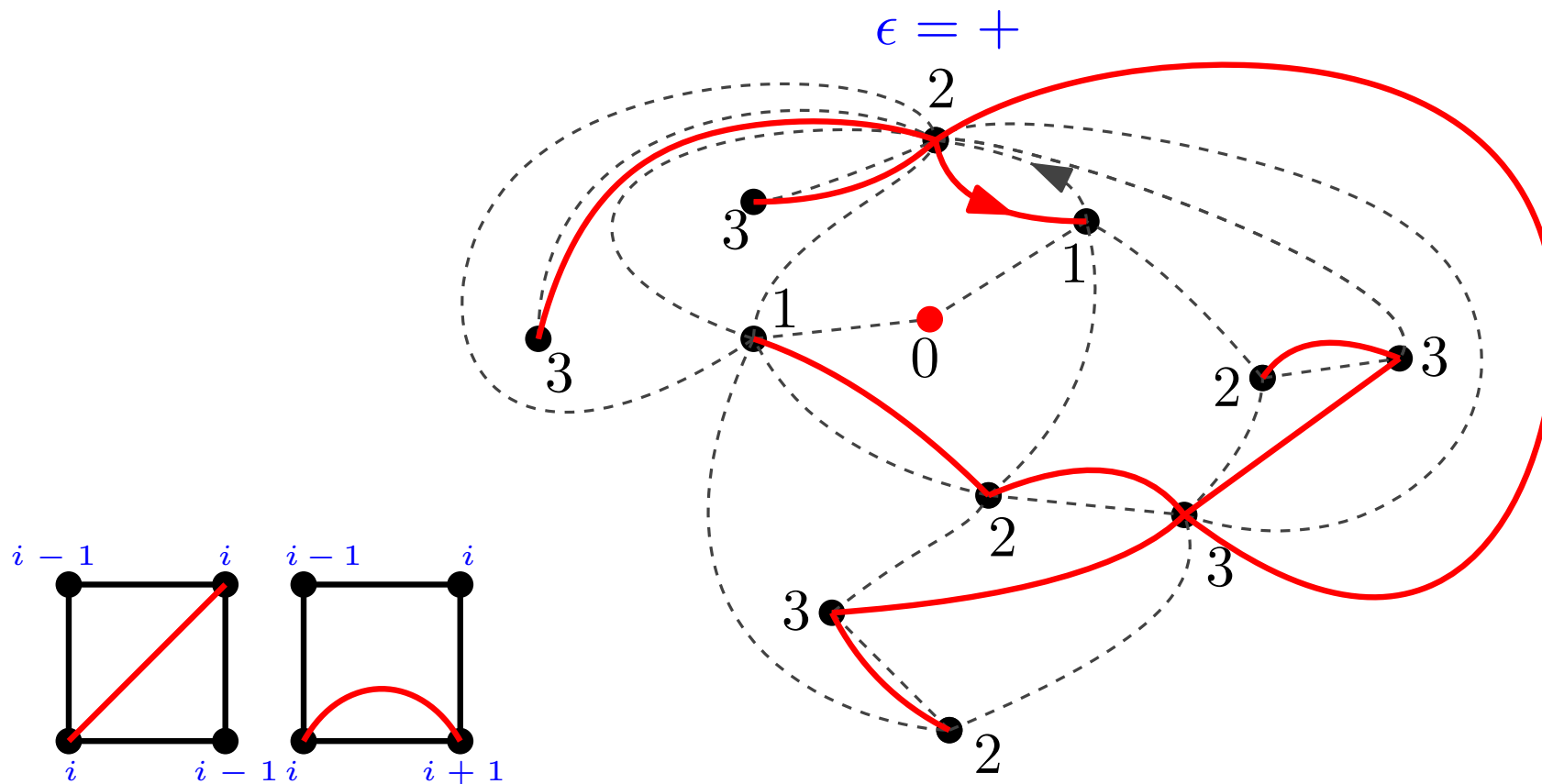
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

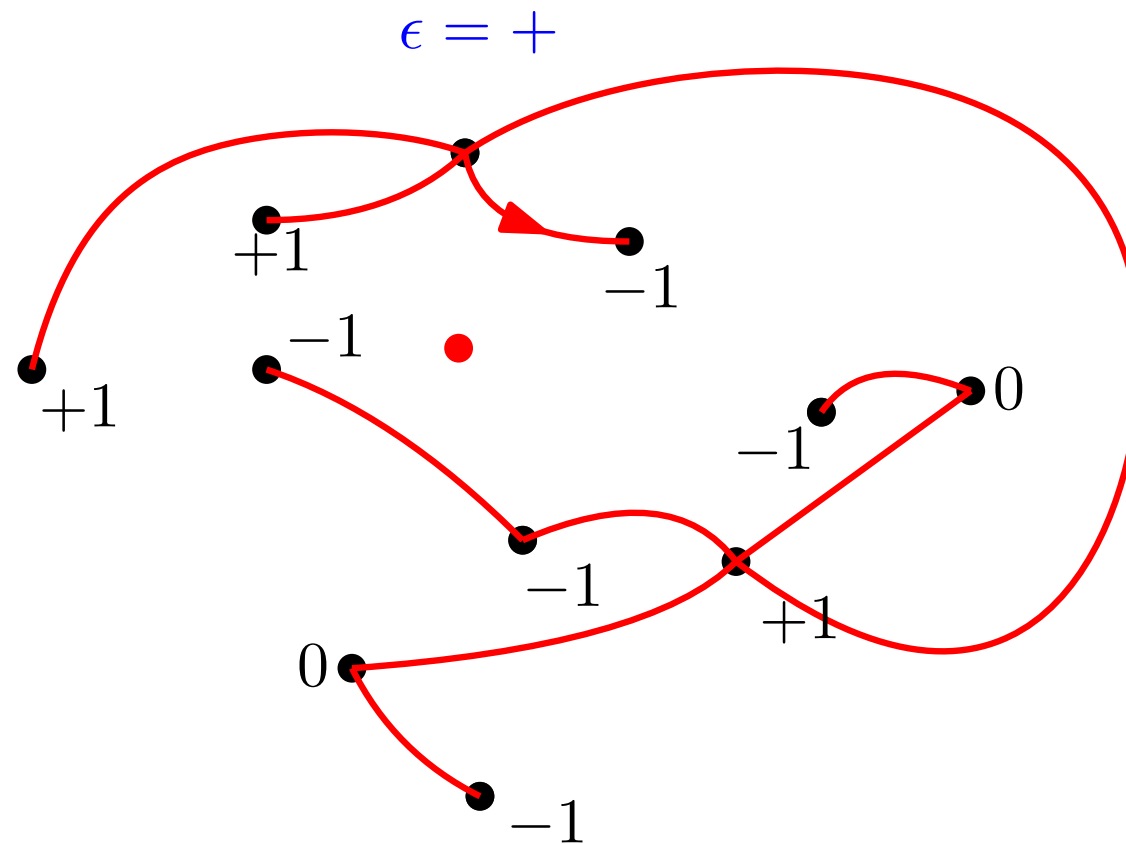
Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Bijekcja

Twierdzenie [Cori, Vauquelin 1981 + Schaeffer 1998]

Istnieje bijekcja pomiędzy znakowanymi poetykietowanymi drzewami ukorzenionymi o n krawędziach, a kwadrangulacjami sfery o n ścianach z wyróżnionym wierzchołkiem, gdzie etykiety opisują odległości od wyróżnionego wierzchołka w kwadrangulacji

Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

Kłopot: Przestrzeń wszystkich metryk riemannowskich na sferze jest za duża!

Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

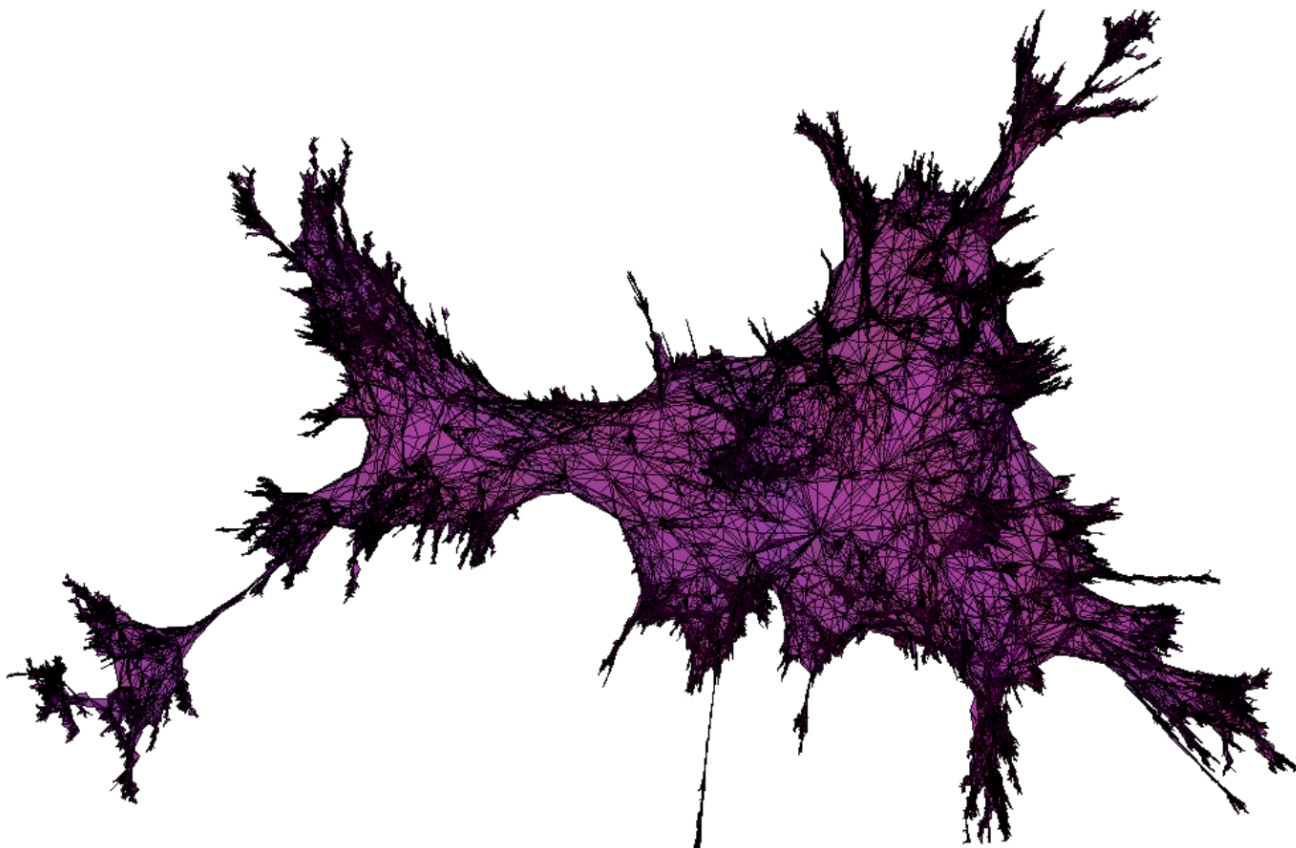
Kłopot: Przestrzeń wszystkich metryk riemannowskich na sferze jest za duża!

Nowe podejście: Znajdź naturalny dyskretny analogon metryki na sferze, zbadaj co się dzieje w granicy gdy model "dąży do nieskończoności" i zaakceptuj tę granicę jako losową metrykę, jeśli pojawia się ona w uniwersalny sposób (niezależnie od modelu od którego wystartowaliśmy).

Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

Nowe podejście: Znajdź naturalny dyskretny analogon metryki na sferze, zbadaj co się dzieje w granicy gdy model "dąży do nieskończoności" i zaakceptuj tą granicę jako losową metrykę, jeśli pojawia się ona w uniwersalny sposób (niezależnie od modelu od którego wystartowaliśmy).

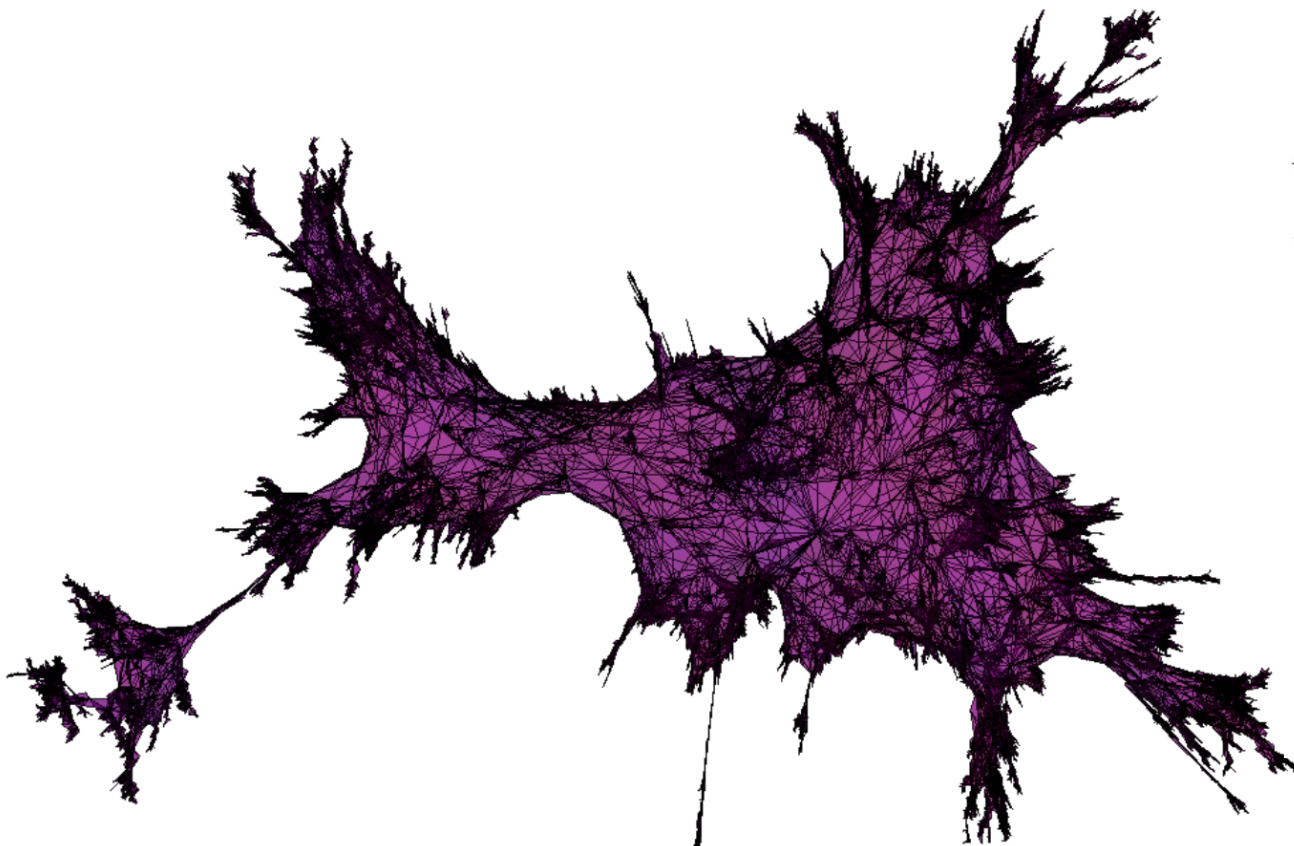

Kwadrangulacja sfery na 20000 czworokątów - J. Bettinelli

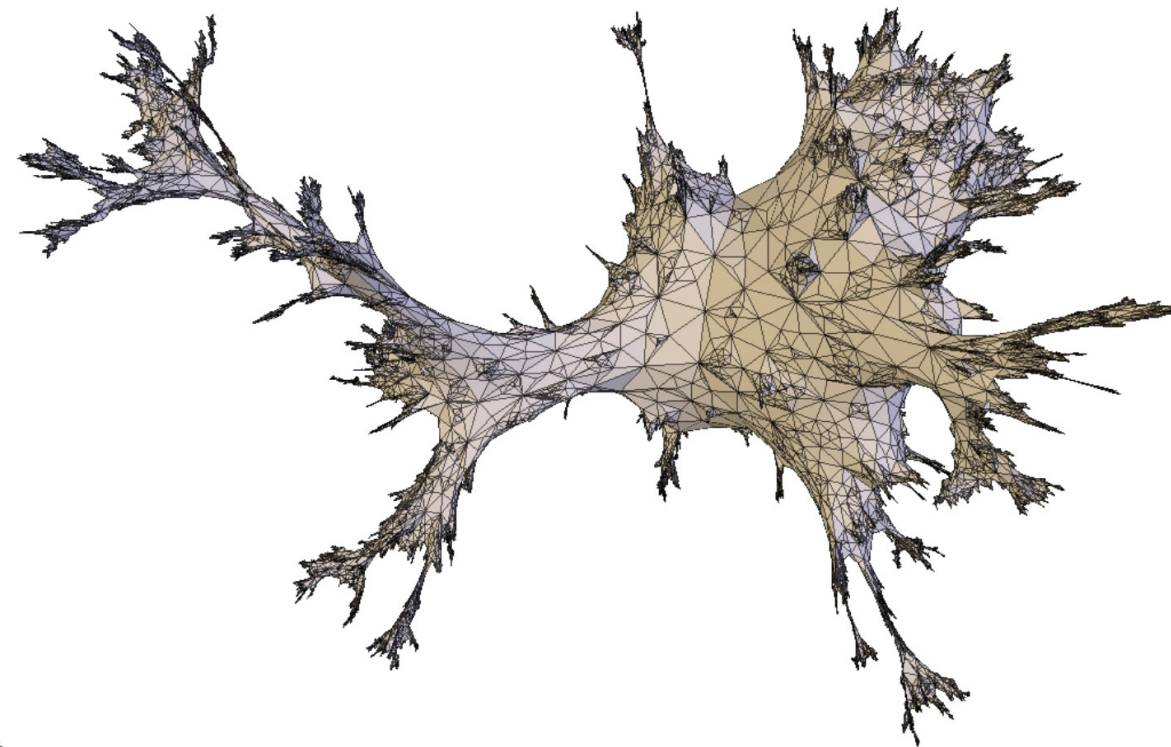
Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

Nowe podejście: Znajdź naturalny dyskretny analogon metryki na sferze, zbadaj co się dzieje w granicy gdy model "dąży do nieskończoności" i zaakceptuj tę granicę jako losową metrykę, jeśli pojawia się ona w uniwersalny sposób (niezależnie od modelu od którego wystartowaliśmy).

Kwadrangulacja sfery na 20000 czworokątów - J. Bettinelli

Triangulacja sfery na 50000 trójkątów - N. Curien

Grawitacja kwantowa i losowa geometria sfery

Pytanie: jak wygląda losowa metryka na sferze?

Nowe podejście: Znajdź naturalny dyskretny analogon metryki na sferze, zbadaj co się dzieje w granicy gdy model "dąży do nieskończoności" i zaakceptuj tę granicę jako losową metrykę, jeśli pojawia się ona w uniwersalny sposób (niezależnie od modelu od którego wystartowaliśmy).

Twierdzenie [Le Gall '13, Miermont '13]:

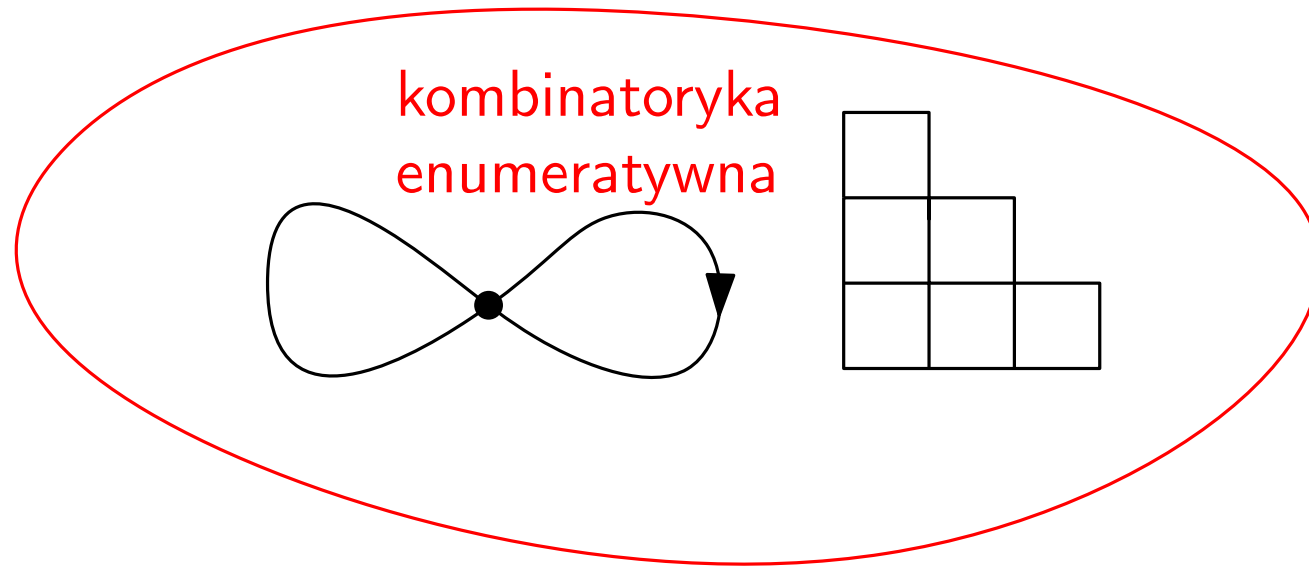
Istnieje zwarta losowa przestrzeń metryczna (tzw. [mapa Browna](#)) m_∞ tżę $\forall q = 3, 4, 6, 8, \dots$

$$\left(q_n, c_q \cdot \frac{d}{n^{1/4}} \right) \longrightarrow m_\infty$$

as $n \rightarrow \infty$, gdzie

- q_n jest losową q -angulacją sfery o n ścianach,
- d - metryka grafowa,
- c_q - stała, która zależy tylko od q ,
- jest to zbieżność według rozkładu w metryce Gromova–Hausdorffa.

Podsumowanie

Podsumowanie

